Доклад

“Управление на климатичния преход и зелената трансформация: практики от Европа и препоръки за България”

MOVE.BG
Февруари 2022 година

2022, Доклад “Управление на климатичния преход и зелената трансформация: практики от Европа и препоръки за България”

Фондация “МОЖЕ.БГ” (MOVE.BG)

За MOVE.BG

MOVE.BG е инкубатор за идеи и платформа на създаващите хора. Организацията търси иновативни решения за обществена промяна, работи за устойчиво развитие и утвърждаване на култура на градивен диалог, активно лидерство и споделени ценности. От създаването си през 2013 г. MOVE.BG партнира с над 100 български и международни организации и работи с над 3000 доброволци.

→ www.move.bg

ЕКИП

- **Саша Безуханова**, директор проект
- **Марин Маринов**, автор анализ и препоръки
- **Марияна Янева**, редактор
- **Денимир Димитров**, анализатор данни
- **Ирина Алтънова**, координатор на проекта
- **Русана Куманова**, връзки с партньори и разпространение
- **Kaboom.bg**, дизайн

Екипът на MOVE.BG изказва благодарност към всички посланици и представители на дипломатическия корпус у нас, подпомогнали проучването на опита на отделните държави в управлението на климатичния преход и зелената трансформация.

Фондация “МОЖЕ.БГ”
Ул. “Сердика” 20
София 1000
България
E-mail: contact@move.bg

© Фондация “МОЖЕ.БГ”

Съдържание

4 Резюме

6 Въведение

Първа глава

10 *Практики за управление за климатичния преход и зелената трансформация от Европа*

11 **А1** Германия

23 **А2** Испания

31 **А3** Италия

39 **А4** Нидерландия

52 **А5** Франция

64 **А6** Изводи

Втора глава

65 *Препоръки за подобряване на управлението на климатичния преход и зелената трансформация в България*

66 **Б1** Структура в България

68 **Б2** Резюме на препоръките за България

69 **Б3** Препоръки, свързани със структурата на Министерски съвет

71 **Б4** Препоръки, свързани с междусекторното сътрудничество между отделните министерства

85 **Б5** Препоръки, свързани със структурата на Министерството на околната среда и водите

91 **Б6** Препоръки, свързани със сътрудничеството с местните власти

93 Заключение

Резюме

Докладът “Управление на климатичния преход и зелената трансформация: практики от Европа и препоръки за България” е проект, чиято цел е да подпомогне устойчивото развитие на България и зеления преход на българската икономика и общество. Анализът е извършен от екип на фондация MOVE.BG.

Първата част на доклада включва анализ на опита на пет държави-членки на Европейския съюз:

- Германия;
- Испания;
- Италия;
- Нидерландия;
- Франция.

Държавите са избрани след проучване на общите политики и модели на управление на климатичния преход и зелената трансформация в страните от Европейския съюз, държавите от Европейската икономическа общност и последният организатор на Международната среща на ООН за климатичните промени COP26 - Великобритания. След първоначалния анализ за подробно проучване са избрани пет страни от Европейския съюз. Въпреки наличието на релевантни практики и в държавите от Европейската икономическа общност, както и в Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, е възприет подходът за максимална практическа полезност: по-релевантно би било да бъде проучен и представен опитът на страни от Евросъюза поради общите европейски цели и подходи, свързани с климатичните промени и зелената трансформация, както и общите регулации и правни рамки, произтичащи от общностното законодателство. Друг важен аргумент е, че опознаването на опита в държавите от ЕС ще подпомогне и процесите на координация и сътрудничество при приемането на общностното законодателство и политики в различните състави на Съвета на Европейския съюз, включително в този по околна среда.

Петте държави са подбрани така, че да обхванат както водещи в икономическо отношение членове на ЕС, така и страни със сходни предизвикателства, свързани с климатичната криза. Друг важен критерии при подбора на страните е наличието на нови и специфични действия по отношения на управлението на климатичния преход и зелената трансформация.

Държавите са представени по азбучен ред на кратките им официални наименования. Представянето на всяка държава включва:

- Описание на текущата политико-управленска структура на дадената страна;
- Подбор на част от нейните климатични цели и съпътстващо пояснение на тези цели, където е необходимо. Подборът на климатичните цели е базиран на особеностите на структурата на управление на климатичния преход и зелената трансформация в дадената държава;
- Представяне на самата структура на управление на климатичния преход и зелената трансформация - кое министерство или министерства са отговорни, как са разпределени отговорностите и правомощията;
- Представяне на други важни структури, инициативи и решения от водещото министерство/ министерства, свързани с подпомагане на устойчивото развитие, зелената трансформация и адаптирането към климатичните промени;

- Представяне на други важни структури, инициативи и решения от дадената държава, свързани с подпомагане на устойчивото развитие, зелената трансформация и адаптирането към климатичните промени;
- Представяне на развитието на устойчивите финанси във всяка една от петте държави поради ключовото значение на темата за успешното извършване на климатичния преход и зелената трансформация.

След представянето на петте държави е направено кратко обобщение на общите процеси и тенденции.

Втората част на доклада включва препоръки за подобряване на управлението на климатичния преход и зелената трансформация в България. Идеите са извлечени на основата на анализа на проучените държави и са адаптирани към ситуацията и особеностите в България. Всички предложения са съобразени с управленската структура в страната към месец февруари 2022 година.

Препоръките за България са разделени в четири категории:

- Препоръки, свързани със структурата на Министерския съвет;
- Препоръки, свързани с междуведомственото сътрудничество между отделните министерства;
- Препоръки, свързани със структурата на Министерството на околната среда и водите;
- Препоръки, свързани със сътрудничеството с местните власти.

За целта на настоящия доклад ще бъдат използвани два термина за обозначаване на климатичните политики, прехода към нулеви нетни емисии и свързаните с тях реформи в обществото и икономиката: “климатичен преход” и “зелена трансформация”. В българския език съществува неоднозначно тълкуване и възприемане на термина “устойчиво развитие” (sustainability), включително и в теми извън климатичните промени. От друга страна, използваният от някои европейски държави термин “екологичен преход” (ecological transition) също има опасност да бъде възприет като ограничен само в определени рамки, например биоразнообразие. Въпреки започналото използване на термина “климатичен преход” (climate transition) в тесен финансов смисъл в част от англоезичната специализирана литература, тази практика не е навлязла в България.

Затова за целите на доклада се използват двата посочени по-горе термина, като в “климатичен преход” се включват всички политики за борба с климатичните промени и възстановяване на баланса между човека и природата, включително мерки за адаптиране, докато “зелена трансформация на икономиката” е въведен като отделен, съпътстващ термин, за да се акцентира на необходимостта от декарбонизация на икономиката.

Докладът е подготвен от екип на фондация MOVE.BG в партньорство с български експерти по темите климатични промени, енергиен преход и икономическо развитие.

Въведение

Според последния аналитичен доклад на Междуправителствената експертна група на ООН за климатичните промени (IPCC)[1], публикуван през август 2021 година, повишаването на средната температура на Земята и последиците от това могат да станат необратими - намираме се в критична точка за бъдещето на нашата планета. При 2 градуса повишаване на температурите природните аномалии ще зачестят значително, както и чувствително ще нарасне броят на засегнатите територии и население. Последиците варират спрямо особеностите на дадените региони, като за Южна Европа, където се намира и България, се очакват значителни периоди на горещини и суши, и предизвикани от тях проблеми с безводие. Анализът на ООН от края на 2021 година показва, че с настоящите климатични политики светът върви към най-малко 2.7[2] градуса повишаване на температурата в края на века.

Българските анализи също са категорични: "България е разположена в един от регионите, който е особено уязвим към изменението на климата (главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и към нарастващата честота на екстремни събития, свързани с изменението на климата, като суши и наводнения. Рисковете, причинени от явления, свързани с изменението на климата, могат да доведат до загуба на човешки живот или да причинят значителни щети, засягащи икономическия растеж и просперитета както на национално, така и на трансгранично равнище."[3]

Анализ на данните за България от последния доклад на Световните банка също показва тревожна картина: "България е една от страните в Европа, които ще бъдат сериозно засегнати от въздействието на глобалното затопляне с над 1,5°C. Според настоящите прогнози за емисиите, България може да се затопли с 4,4°C до 2100 г. валежите да намалеят с повече от 20%, застрашавайки водоснабдяването на градовете и селското стопанство. Добивите от пшеница и царевица може да намалеят с 1/5. До края на века тежки летни засушавания вероятно ще се случват всяка година, докато честотата на катастрофалните наводнения (сега веднъж на всеки 50 години) може да се увеличи от 2 до 4 пъти."[4]

Предизвикателства пред България, свързани с климатичните промени и зелената трансформация са сериозни и натрупвани с години. България продължава да е европейската държава с най-въглеродно интензивна и ресурсоемка икономика, както и да изпитва затруднения с енергийния преход и нивата на замърсяване на въздуха. Това са едни от основните изводи на Европейската комисия за страната ни в постоянните анализи на държавите членки чрез механизма Европейски семестър[5].

Неефективността на икономиката е причина не само за ниската конкурентоспособност (49-то място[6]), но и за сериозния отпечатък върху околната среда - индустрията е третият по големина източник на въглеродни емисии. Не трябва да пропускаме и предизвикателствата, свързани с

1 Междуправителствената група на ООН за климатичните промени, Шести специализиран доклад 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-i/

2 https://www.unep.org/resources/emissions-gap-report-2021

3 МОСВ, Национална Стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2018, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.moew.government.bg/bg/adaptaciya-kum-izmenenieto-na-klimata-9299/

4 WWF България, WWF България и фондация „Конрад Аденауер" представиха доклад за климатичните предизвикателства, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.wwf.bg/?5852941/dokladzaklimatichnitepredizvikatelstva

5 Европейска комисия, Европейски семестър, Пролетно издание, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2020-european-semester-csr-comm-recommendation-bulgaria_bg.pdf

6 Световен икономически форум, Световен индекс по конкурентоспособност 2019, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

развитието на кръговата икономика у нас - в България едва 2.6% от всички използвани материали идват от рециклиране и преизползване (вторични потоци)[7].

Вторият по-големина източник - транспортният сектор също изпитва сериозни затруднения с прехода към нулеви нетни емисии. Те са свързани с остарелия и силно замърсяващ автомобилен парк, проблемите с навлизането на електрически моторни превозни средства, предизвикателствата пред ефективното използване на градския транспорт и неефективността на най-чистия вид масов транспорт - железопътният.

Най-големият източник на парникови емисии в България е енергийният сектор. Предизвикателства пред него са дълбоки и широкообхватни и изискват редица спешни мерки, сред които преход към чисти форми на производство на енергия, повишаване на енергийната ефективност на сградния фонд и обучаване на населението и индустрията за ефикасно потребление на енергия. Важни и структурно определящи за успеха на енергийния преход са и мерките за преодоляване на ключови социални предизвикателства като нови форми на заетост в регионите с разположени мощности, използващи изкопаеми горива, както и преодоляване на проблема с изключително високите нива на енергийна бедност в България[8].

Пряко свързан с предизвикателства в трите изброени сектора - енергетика, транспорт и индустрия, е и сериозният проблем със замърсяването въздуха. Страната ни, заедно с Босна, Турция и Полша, е сред държавите в Европа с най-високи нива на замърсяване на въздуха, според последния доклад на Европейската агенция по околна среда[9]. Според проекта на ООН за изчисляване на замърсяването на въздуха BreatheLife2030[10], редица от българските градове надхвърлят в пъти нивата за безопасен въздух - например, София с 300%.

Друго сериозно предизвикателство е проблемът с водните ресурси. Според последните данни на Световния институт по ресурсите за 2019[11] година, голяма част от територията на страната ни се намира в ситуация на екстремни нива на воден стрес. Той достига показатели от 80% на риска за осигуряване на прясна вода за почти целите региони на Западна и Южна България, включително районите на София, Пловдив и Стара Загора, а част от Родопите са с високи нива на воден стрес и индекс от над 40%. Единствено част от Централна и Източна България са с нисък риск, под 10%. Но доколкото районите с екстремни нива на воден стрес са най-гъсто населените, то въпросът с предприемането на спешни мерки остава належащ.

Друг също остър проблем, свързан пряко и с климата, е загубата на растителни и животински видове. На световно ниво все повече държави възприемат обединяването на политиките на борба с климатичните промени и тези за опазване на биоразнообразието в един общ и координиран подход[12]. Тук ще поставим акцент на един доклад от преди броени седмици, който не бе широко отразен в българското медийно пространство. През 2021 година над 9000 растения и животни

---

7 Евростат, Данни за кръгова икономика в Европа 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20211125-1

8 Хабитат България, Индекс EDEPI 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://hfh.bg/bg/2021/09/27/energy-poverty-and-securing-access-to-financial-services-for-vulnerable-people/

9 Европейска агенция по околна среда, Доклад "Качество на въздуха в Европа 2021", [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://hfh.bg/bg/2021/09/27/energy-poverty-and-securing-access-to-financial-services-for-vulnerable-people/ https://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2021

10 ООН, Проект "BreatheLife2030", 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://breathelife2030.org/

11 Маринов, Марин, Вода под стрес: ще има ли вода и за теб?", В: Блог на MOVE.BG, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://move.bg/mission-water

12 Маринов, Марин, Няма ваксина, която да ни предпази от една болна планета, В: Блог на MOVE.BG, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://move.bg/biodiversity-cop26

бяха официално обявени за безвъзвратно изчезналите от Земята[13]. Това стана по време конгрес в Марсилия, когато Международният съюз за защита на природата и природните ресурси (IUCN) представи обновения Червен списък на застрашените от изчезване видове на световно ниво. Досега експертите на IUCN са анализирали над 135 000 растителни и животински видове, като в момента 28% от тях са пред риск от пълно изчезване - или над 38 000 вида. Основните причини са климатичните промени, изсичането на горите, разрушаването на местообитанията заради човешката дейност, замърсяването на околната среда, нелегалната търговия.

България също е изправена пред сериозен риск, признава българското правителство.

“Основните рискове за биологичното разнообразие в България са свързани със загубата на местообитания и влошаването състоянието на екосистемите в резултат на развитието на градовете и инфраструктурата, неустойчивото селско стопанство и експлоатацията на видовете от икономическо значение,“ посочва българското правителство в Националния план за възстановяване и устойчивост[14].

На края, но не на последно място по значение, е една положителна тенденция. Все повече държави, финансови институции и представители на частния сектор обръщат внимание на т.нар. устойчиви финанси. Редица европейски страни вече издадоха зелени облигации - дългови инструменти, средствата от които трябва да бъдат инвестирани задължително в зелени проекти и политики, а Европейската комисия оповести доброволен стандарт за зелени облигации през лятото на 2021 година[15]. Освен това, Комисията планира да набере поне 30% от средствата по програмата за възстановяване на Европа “Следващо поколение ЕС” именно чрез зелени дългови инструменти[16]. В последните няколко месеца, обаче основна тема на европейско ниво е спорът около включването на неустойчиви енергийни алтернативи като изкопаем/природен газ и ядрена енергия в Таксономията за устойчиви финанси на ЕС[17].

Друга важна част от устойчивите финанси са ESG стандартите: въвеждането на практики за добро корпоративно управление в трите направления - екологично, социално и управление на бизнеса (ESG - Ecology, Social, Governance). В Европейския съюз действат правила, според които оповестяването е задължително за част от големите фирми с над 500 служители. То засяга малък като брой, но голям като оборот сегмент от бизнеси, сред които са публично търгуваните компании, банките и застрахователните институции. Като част от стратегията за въглеродна неутралност до 2050 година, Европейската комисия предложи реформа на тези правила: разширяване на списъка с още компании, както и актуализиране на изискванията[18].

---

13 Маринов, Марин, Кризите с климата и биоразнообразието трябва да бъдат решени с общ подход, В: Блог на MOVE.BG, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://move.bg/biodiversity-cop26

14 Правителство на Република България, Национален план за възстановяване и устойчивост, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://nextgeneration.bg/14

15 Европейска комисия, Европейски стандарт за зелени облигации, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/european-green-bond-standard_en

16 Европейска комисия, Зелени облигации Следващо поколение ЕС, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/eu-borrower-investor-relations/nextgenerationeu-green-bonds_en

17 WWF България, Фалшивата зелена таксономия е заплаха за климата и България, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.wwf.bg/?uNewsID=5918966

18 Маринов, Марин, Блог на MOVE.BG, След COP26: Климатът е вече ключов фактор във финансовия сектор, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://move.bg/cop26-financial-sector

Представянето на всички тези факти и тенденции показва спешната необходимост от подобряване на структурата на управление на климатичния преход и зелената трансформация в България. Целта на краткото обобщение не е да покаже “колко сме зле”, а да даде контекст с връзки между отделните области и да постави темата по-широко от често споменаваните европейски цели.

Разбира се, европейските цели са изключително важни - постигане на най-малко 55% по-малко парникови емисии през 2030 година в сравнение с нивата от 1990 година, както и постигане на климатична неутралност до 2050 година. Срокът за тяхното изпълнение вече започна, а дали и как ще използваме предвидените средства по Европейския зелен пакт (Зелената сделка), зависи от решенията ни днес. Решения, които не трябва да отлагаме.

Не трябва, обаче да забравяме, че тези цели не са самоцел, а са средство за постигане на голямата задача - запазване на нормалните условия за живот днес и в бъдеще, както и съхраняване на България и Земята за следващите поколения.

Първа глава

Практики за управление за климатичния преход и зелената трансформация от Европа

А1. ГЕРМАНИЯ

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

През декември 2021 година встъпи в длъжност ново правителство на Федерална република Германия, съставено от Германската социалдемократическа партия (SPD), Съюз90/Зелените (Bündnis 90/Die Grünen) и Свободната демократическа партия (FDP). Начело на правителството е лидерът на SPD Олаф Шолц. В новата правителствена структура[19] настъпва важна промяна спрямо последния, четвърти кабинет на Ангела Меркел. Министерството на икономиката и енергетиката е преобразувано в **Министерство на икономическите отношения и климатичното действие**, като начело на ведомството застава един от съпредседателите на Зелените Роберт Хабек. По този начин основните климатични политики са преместени от Министерството на околната среда към новото ведомство.

Целта на промяната е да се покаже ясно, че без включване и реформиране на икономиката няма да могат да бъдат постигнати основните климатични цели на Германия. В същото време, Министерството на околната среда запазва част от важните политики, свързани с климата, сред които адаптирането и стратегиите за преизползване на суровини и продукти (кръгова икономика). Освен това, поради всеобхватността на тези политики климатични правомощия са налични и в други министерства (хоризонтален подход) като това на транспорта и дигиталната инфраструктура, на селското стопанство и храната и на образованието и науката. В Министерството на финансите една от основните приоритетни дейности за 2022 година е осигуряването на средства за климатичните политики.

“Опазването на климата се превръща в централна междусекторна задача на Федералното правителство,” заявява Олаф Шолц при представянето на основните цели на управляващата коалиция пред депутатите в Бундестага[20].

През 2022 година Германия застава начело на Г-7, като четири от петте теми на германското председателство са свързани с устойчивото бъдеще[21]: изграждане на устойчива планета Земя със защитен климат, околна среда и биоразнообразие и с успешен енергиен преход; гарантиране на икономическата стабилност и трансформацията на икономиката, включително чрез подпомагане на зеленото възстановяване; защита на здравето на хората; осигуряване на инвестиции за бъдещето чрез подкрепа на Целите за устойчиво развитие. Последната пета тема - международно сътрудничество - също има ключово отношение за решаването на климатичната криза. През февруари Германия назначи първия си Специален пратеник за климата[22], който е с ранг на дипломат и е подчинен на Министерството на външните работи.

В последните месеци, включително и при новото коалиционно правителство, Германия е сред най-активните страни, лобиращи за включването на изкопаемия газ в Таксономията за устойчивите финанси на ЕС[23].

---

19 Маринов, Марин, Блог на MOVE.BG, След COP26: Климатът е вече ключов фактор във финансовия сектор, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://move.bg/cop26-financial-sector

20 Правителство на Германия, We will strike out on a new path, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bundesregierung.de/breg-en/news/government-statement-1991614

21 Правителство на Германия, Програма на Германското председателство на Г-7, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.g7germany.de/g7-en/search/g7-presidency-programme-2000772

22 Ройтерс, Germany taps Greenpeace chief as climate envoy, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.reuters.com/business/cop/germany-taps-greenpeace-chief-climate-envoy-2022-02-08/

23 Kurmayer, Nikolaus, Germany takes firm pro-gas stance in green taxonomy feedback to EU, B: Euroactiv, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/germany-takes-firm-pro-gas-stance-in-green-taxonomy-feedback-to-eu/

ЦЕЛИ НА ГЕРМАНИЯ (ПОДБОР)[24]:

- **31 декември 2022 година**: трябва да бъдат затворени всички атомни централи в страната;
- **2030 година**: 65% намаление на въглеродните емисии спрямо 1990 година[25];
- **До 2030 година**: ускоряване на затварянето на въглищните централи, така че в "идеалния случай"[26] те да бъдат затворени напълно през 2030 - осем години по-рано от предвидената към момента дата;
- **2030 година**: 80% от електрическите нужди на Германия трябва да бъдат осигурени от възобновяеми източници на енергия. В тази връзка страната планира нов закон за вятърна енергия, който трябва да регламентира 2% от територията на Германия да се използва за развитието й, както и да стимулира офшорния вятър[27];
- **2035 година**: забрана на продажбата на коли с двигатели с вътрешно горене - същата година като общоевропейската цел;
- **2040 година**: 88% намаление на въглеродните емисии спрямо 1990 година;
- **2045 година**: страната трябва да бъде климатично неутрална - тоест, пет години по-рано от европейската дата.

Германия изостава в постигането на своите климатични политики и в целите за всички сектори и затова ще трябва да увеличи с три пъти темпа на намаляване на парниковите емисии в следващите години. Това заяви в края на януари 2022 година министърът на икономиката и климатичното действие Хабек по време на представянето на актуализирания климатичен статус на Германия[28]. В следващите месеци правителството планира да подготви нова климатична програма на страната, както и редица законодателни реформи.

"Добрите климатични политики ще модернизират страната ни и ще защитят индустриалното бъдеще на Германия. Водещите икономически региони в света вече се ангажираха с климатичен неутралност до средата на века и сега започва глобалната надпревара за производство на най-добрите технологии за тази цел. Германия трябва да бъде лидер, за да може да запази своя просперитет и да бъде водещ фактор," се посочва в актуализирания климатичен статус на страната."

24 SPD, Mehr Fortschritt Wagen, B: SPD уебсайт, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.spd.de/fileadmin/Dokumente/Koalitionsvertrag/Koalitionsvertrag_2021-2025.pdf

25 Ройтерс, Germany sets tougher CO2 emission reduction targets after top court ruling, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.reuters.com/business/environment/germany-raise-2030-co2-emissions-reduction-target-65-spiegel-2021-05-05/

26 Правителство на Германия, Germany's current climate action status, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Downloads/E/germany-s-current-climate-action-status.pdf?__blob=publicationFile&v=11

27 Connor, Richard, Germany outlines plan to get back on climate goal track, B: Дойче веле, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.dw.com/en/germany-outlines-plan-to-get-back-on-climate-goal-track/a-60385426

28 Правителство на Германия, Habeck presents Germany's current climate action status: "Need to triple the rate of emission reductions", 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Pressemitteilungen/2022/20220111-habeck-presents-germanys-current-climate-action-status-need-to-triple-the-rate-of-emission-reductions.html

Роберт Хабек представя актуализирания климатичен статус на Германия, януари 2022 година.

Снимка: прессъобщение на Федералното правителство.

И една важна статистика: според нов анализ[29], германските малки и средни предприятия (МСП) са инвестирали 22 милиарда евро в климатични дейности през 2020 година. Това означава, че на всеки десет евро едно е било инвестирано в теми, свързани със зеления преход. Основната цел на предприятията, според анализа, е стремежът им да запазят своята конкурентоспособност и устойчивост в икономиката на бъдещето.

АКТУАЛНА СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КЛИМАТИЧНИЯ ПРЕХОД И ЗЕЛЕНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ

В тази част са представени подробно както климатичното, така и ековедомството. Министерството на икономическите отношения и климатичното действие е основното ведомство по отношение на климатичния преход и зелената трансформация, което отговаря пряко за борбата с климатичните промени и за извършването на зелена трансформация на икономиката. От друга страна, Министерството на околната среда, опазването на природата, ядрената сигурност и защитата на потребителите освен традиционно ековедомство с климатични правомощия в съответствие с областите си на компетенции (например, биоразнообразие) е натоварено със специални климатични правомощия. То действа, на практика, като второ климатично ведомство със специален акцент върху климатичната адаптация, устойчивото управление на отпадъците и развитието на кръговата икономика.

Затова с оглед на изпълнение на целта на настоящия доклад е избран подходът за подробно представяне и на двете министерства.

29 KfW, German SMEs invest EUR 22 billion in climate action to remain viable and competitive, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.kfw.de/PDF/Download-Center/Konzernthemen/Research/PDF-Dokumente-Fokus-Volkswirtschaft/Fokus-englische-Dateien/Fokus-2021-EN/Focus-No.-359-December-2021-climate-action.pdf

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ И КЛИМАТИЧНОТО ДЕЙСТВИЕ[30]

Основни правомощия на министерството:

- Създава и изпълнява политиките, свързани с борбата с климатичните промени;
- Създава и изпълнява политиките за намаляване на парниковите емисии по сектори;
- Създава и изпълнява политиките за декарбонизация по сектори;
- Създава и изпълнява политиките за управление на енергетиката;
- Създава и изпълнява политиките за енергиен преход към чисти форми на производство на енергия;
- Създава и изпълнява политиките за енергийна ефективност;
- Създава и изпълнява политиките за преход на сградния фонд към нулеви нетни емисии;
- Създава и изпълнява политиките за зелена трансформация на икономиката и индустриалното производство;
- Отговаря за климатичните иновации и новите технологии, свързани с климатично неутралното бъдеще на Германия;
- Отговаря за общата икономическа политика, включително политиките за инвестиции и конкурентоспособност и гарантиране на пазарната конкуренция;
- Отговоря за индустриалните политики на страната, включително развитие на "Индустрия 4.0", индустриални процеси на бъдещето и развитие на аерокосмическата индустрия;
- Отговаря за външнотърговските политики, включително рекламирането на германските производители и инвеститори;
- Отговаря за дигитализацията и иновациите, включително дигитализация на икономиката, изграждане на умни градове и региони, развитие на иновациите;
- Отговаря за политиките за развитие на малките и средни предприятия, включително подпомагането на стартиращите бизнеси;
- Отговаря за политиките за развитие на туризма;
- Управлява Федералния институт по геодезия и природни ресурси[31];
- Изпълнява ролята на министерство по европейските въпроси;
- Очаква се да поеме издаването на годишната брошура "Климатичните действия в данни"[32], издавана до момента от екологичното ведомство;
- Очаква се да поеме от екологичното министерство прилагането на Закона за структурните промени във въглищните райони[33], който разписва трансформацията на тези населени места след затварянето на въглищните централи;
- Очаква се да поеме от екологичното министерство задачите за намаляване на азотния диоксид

30 Правителство на Германия, Министерство на икономическите отношения и климатичното действие, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:https://www.bmwi.de/Navigation/EN/Home/home.html

31 Правителство на Германия, BGR, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bgr.bund.de/EN/Home/homepage_node_en.html

32 Министерство на околната среда, опазването на природата, ядрената сигурност и защитата на потребителите, Climate Action in Figures, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmuv.de/fileadmin/Daten_BMU/Pools/Broschueren/klimaschutz_zahlen_2020_en_bf.pdf

33 Правителство на Германия, Billions for structural improvements, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bundesregierung.de/breg-en/news/kohleregionen-foerderung-1665150

и публикуването на съответните доклади[34] по тази тема.

ЗАДАЧИ, ИНСТРУМЕНТИ И СТРУКТУРИ В РАМКИТЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ И КЛИМАТИЧНОТО ДЕЙСТВИЕ

- **Независим борд за икономическите политики**[35]

Бордът включва тридесет и осем учени от страната, които съветват министерството по всички аспекти на икономическите политики. Органът се събира пет пъти в годината, като членовете му сами решават дневния ред на заседанията и техните теми. След края на заседанията Бордът е задължен да публикува информация за взетите решения. Органът може да публикува мнения и препоръки.

- **Независим борд за политиките към малките и средни предприятия**[36]

Бордът се състои от около тридесет членове, които са експерти в областта на развитието на малките и средни предприятия, но не са представители на бизнес асоциации. Органът разполага с независимост при определянето на темите, по които да работи. Целта на Борда е да подпомага чрез съвети и препоръки развитието на целенасочени политики за подкрепа на МСП-тата.

- **Независим борд за дигиталната трансформация**[37]

Бордът се състои от представители на стартъп компаниите, млади предприемачи, както и инвеститори, традиционни ИКТ компании и учени. Целта на органа е да бъде връзка между правителството и развиващата се дигитална индустрия. Основен фокус на Борда е подпомагането на дигиталната трансформация и на дигиталната екосистема.

- **Алианс за индустрия на бъдещето**[38]

Алиансът включва представители на синдикати, работодателски организации и бизнес обединения. Целта му е да подпомага подготовката на германската индустрия за бъдещето, включително по теми като климатичните промени, глобализация, платформена икономика.

- **Експертни доклади на Министерството**

Експертите от Министерството изготвят периодично специални доклади, посветени на областите, по които ведомството притежава компетенции. Целта на тези доклади е осигуряване на прозрачност и отчетност[39]. Сред последните подобни доклади са, например, "Енергийно партньорство и енергийни

---

34 Министерство на околната среда, опазването на природата, ядрената сигурност и защитата на потребителите, Nitrogen input in the biosphere: First nitrogen report from the Federal Government, 2015, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmuv.de/fileadmin/Daten_BMU/Download_PDF/Nachhaltige_Entwicklung/stickstoff_bericht_en_bf.pdf

35 Министерство на икономическите отношения и климатичното действие, Advisory Boards at the Federal Ministry for Economic Affairs and Energy, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmwi.de/Navigation/EN/Ministry/Advisory-Boards/advisory-boards.html

36 Пак там.

37 Пак там.

38 Министерство на икономическите отношения и климатичното действие, Joining forces to strengthen German industry, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Dossier/joining-forces-to-strengthen-german-industry.html

39 Министерство на икономическите отношения и климатичното действие, Секция "Публикации", 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmwi.de/Navigation/EN/Service/Publications/publications.html

диалози” (януари 2022, английски език)[40], “Стартъпи: финансиране и рисков капитал” (януари 2022, английски език)[41], “Възобновяеми енергийни източници в данни” (януари 2022, английски език)12[42], “Мониторинг на адекватността на източниците в европейския пазар на електричество” (януари 2022, английски език)[43].

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ОПАЗВАНЕТО НА ПРИРОДАТА, ЯДРЕНАТА СИГУРНОСТ И ЗАЩИТАТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ[44]

Основни правомощия на министерството:

- Запазва част от правомощията[45] по борба с климатичните промени, сред които развитието на природно-базирани решения и политиките по залесяване;
- Запазва правомощията си по анализ на влиянието на климатичните промени върху здравето на населението, предлагането на мерки и тяхното прилагане, както и управлението на системите[46] за предупреждение при опасни горещини, нива на озона или радиация;
- Създава и прилага федералните политики по смекчаване и адаптиране към климатичните промени и тяхното прилагане;
- Създава и прилага федералните политики за развитието на кръгова икономика;
- Създава и прилага федералните политики за ефективно използване на природните ресурси;
- Създава и прилага федералните политики за опазване и възстановяване на биологичното разнообразие;
- Създава и прилага федералните политики за опазване на почвите;
- Създава и прилага федералните политики управление на водните ресурси;
- Създава и прилага федералните политики за опазване на морските богатства и среда;
- Създава и прилага федералните политики за поддържане на качество на въздуха;
- Създава и прилага федералните политики за защита от вредни нива на шум;
- Създава и прилага федералните политики за развитие на нанотехнологии;
- Създава и прилага федералните политики за контрол на употребата на химични вещества;
- Подпомага развитието и прилагането на иновации, свързани с опазване на околната среда/ екологични иновации;

---

40 Министерство на икономическите отношения и климатичното действие, Energy partnerships and energy dialogues, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Publikationen/Europe/energy-partnerships-and-energy-dialogues-2020.html

41 Министерство на икономическите отношения и климатичното действие, GründerZeiten No. 28: Start-ups: Financing and venture capital, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Publikationen/Gruenderzeiten/infoletter-gruenderzeiten-nr-28-startups-finanzierung-wagniskapital.html

42 Министерство на икономическите отношения и климатичното действие, Renewable energy sources in figures, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Publikationen/Energie/renewable-energy-sources-in-figures-2020.html

43 Министерство на икономическите отношения и климатичното действие, Monitoring the adequacy of resources in the European electricity markets, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Publikationen/Studien/monitoring-the-adequacy-of-resources-in-the-european-electricity-markets-2021.html

44 Правителство на Германия, Сайт на Министерство на околната среда, опазването на природата, ядрената сигурност и защитата на потребителите, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmuv.de/en/

45 Wehrmann, Benjamin, German environment ministry to retain climate tasks despite losing competencies - new minister, В: Clean Energy Wire, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.cleanenergywire.org/news/german-environment-ministry-retain-climate-tasks-despite-losing-competencies-new-minister

46 Министерство на околната среда, опазването на природата, ядрената сигурност и защитата на потребителите, Health in Climate Change, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmuv.de/en/topics/health-chemicals/health/health-in-climate-change

- Отговаря за сигурността на атомните централи и ядрените материали;
- Отговаря за защита на правата на потребителите - функция, която до 2021 година е в ресора на Министерството на правосъдието;
- Сред федералните агенции, подчинени на министерството, са Федералната агенция по околна среда, Федералната агенция за опазване на природата, Федералната агенция за защита от радиация и Федералната агенция за управление на ядрените отпадъци.

ЗАДАЧИ, ИНСТРУМЕНТИ И СТРУКТУРИ В РАМКИТЕ НА МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ОПАЗВАНЕТО НА ПРИРОДАТА, ЯДРЕНАТА СИГУРНОСТ И ЗАЩИТАТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

- **Независим експертен съвет по околна среда**[47]

Съветът се състои от седем академични представители с различна специализация по околна среда, които се назначават за мандат от четири години. През мандата си всеки състав на Съвета публикува подробен доклад-анализ за състоянието на околната среда, в който се анализират предизвикателства и се препоръчват конкретни решения. Публикуват се периодично и специални доклади по темите, свързани с околната среда. Съветът има правомощия да приема позиции по актуални теми, както и да публикува отворени писма. Последната позиция, приета от членовете на органа, е озаглавена „Ролята на водорода в защитата на климата: качество пред количество“[48].

- **Съвет за прилагането на EMAS в Германия**[49]

Съветът подпомага и промотира доброволната схемата за управление по околна среда и одит на ЕС (EMAS)[50]. Схемата е предназначена за бизнеси и организации, които поемат ангажимент да оценяват, управляват и подобряват екологичните си резултати. Съветът включва 25 членове, разпределени по квоти между бизнес, сертифициращи органи, държавни органи, търговски организации и НПО сектор.

- **Германски екоетикет “Син ангел”**[51]

Етикетът се дава на нехранителни продукти и услуги, които отговарят на определи екологични критерии. Целта на инициативата е да осигури прозрачност за екологичните практики, за да могат да разполагат с надеждна информация клиенти, инвеститори и държавни органи. Министерството назначава жури[52], което награждава продуктите и услугите с етикета “Син ангел”.

---

47 Министерство на околната среда, опазването на природата, ядрената сигурност и защитата на потребителите, German Advisory Council on the Environment, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmuv.de/en/ministry/tasks-and-structure/independent-advisory-bodies/sru

48 Правителство на Германия, German Advisory Council on the Environment, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.umweltrat.de/SharedDocs/Downloads/EN/04_Statements/2016_2020/2021_11_statement_hydrogen_in_climate_protection.html?nn=393322

49 Правителство на Германия, The German EMAS Advisory Board, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.emas.de/en

50 Европейска комисия, Eco-Management and Audit Scheme, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm

51 Правителство на Германия, Blue Angel, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.blauer-engel.de/en

52 Министерство на околната среда, опазването на природата, ядрената сигурност и защитата на потребителите, Environmental Label Jury, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmuv.de/en/ministry/tasks-and-structure/independent-advisory-bodies/environmental-label-jury

• **Федерална фондация по околна среда**[53]

Състои се от представители на централното правителство, местните власти и заинтересовани страни. Целта на Фондацията е да подпомага екологичните иновации чрез финансиране на тяхното създаване и внедряване в бизнеса. Специален фокус са екологичните иновации, предлагани от малки и средни предприятия или подпомагащи преодоляването на екологични предизвикателства, с които МСП-тата се сблъскват.

От 2016 година отделя 20% от бюджета си за подпомагане на пробивни и рискови иновации. Фондацията раздава и Германските награди за околна среда, които отличават личности, положили усилия за опазването на природата и развитието на екоиновациите.

• **Национален портал за адаптиране към климатичните промени**[54]

Порталът предоставя информация за политиките, мерките и действията на централното правителство и на местните власти. Проектът цели да осигури прозрачност и информираност, както и да привлече бизнес, учени и отделни граждани към подкрепа на действията за адаптиране.

• **Федерален център за климатична адаптация**[55]

Центърът подпомага общините и социалните институции в прилагането на мерки за адаптиране.

• **Структура по образователни практики**[56]

Структурата се поддържа заедно с Министерството на образованието и науката. Инициативата прилага германския план за действие за образование за устойчиво развитие (ESD-Education for Sustainable Development)[57].

ДОПЪЛНИТЕЛНИ СТРУКТУРИ И ИНИЦИАТИВИ ОТ ГЕРМАНИЯ

• **Климат и отбрана**

Една от дирекциите в Министерството на отбраната има правомощия да анализира как действията на германската армия и отбранителни политики влияят на околната среда и климата[58].

• **Климат и финанси**

---

53 Правителство на Германия, The German Federal Environmental Foundation, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.dbu.de/english

54 Правителство на Германия, KLiVO Portal, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.klivoportal.de/EN/Home/home_node.html;jsessionid=F95E46EDFA77338468527A753320CD60.live21304

55 Министерство на околната среда, опазването на природата, ядрената сигурност и защитата на потребителите, Zentrum KlimaAnpassung - The new federal information centre for climate adaptation, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmuv.de/en/topics/climate-adaptation/climate-adaptation/zentrum-klimaanpassung-the-new-federal-information-centre-for-climate-adaptation

56 Министерство на околната среда, опазването на природата, ядрената сигурност и защитата на потребителите, Education service: What is it about?, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bmuv.de/en/topics/education-participation/education/education-service-what-is-it-about

57 Министерство на образованието и науката, German National Action Plan, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bne-portal.de/bne/en/german-nap/german-nap_node.html

58 Министерство на отбраната, The Directorates-General, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:https://www.bmvg.de/en/organisation/the-directorates-general

Климатичните промени са един от Топ 3 приоритетите на Министерството на финансите за 2022 година наред с пандемията и германското председателство на Г-7. Министерството има специални правомощия за изпълнението на Климатичната програма на страната за 2022 година[59], така че да бъдат подсигурени необходимите средства за държавните политики и да бъде осигурена подкрепа за бизнеса.

- **Независим експертен съвет за подготовка на Германия за бъдещето (WBGU)**[60]

Съветът анализира процесите на Голямата промяна в света, свързана с устойчивото развитие. WBGU се състои от девет експерти, назначавани от федералното правителство за четиригодишен мандат. Структурата е напълно независима в подбора на теми, за които изготвя доклади, анализи и препоръки - например, климатични промени, дигитална трансформация.

В основата на създаването на Съвета стои разбирането, че Новият свят изисква изцяло нови модели на развитие, в сърцето на които са възстановяването и поддържането на екосистемите.

Финансирането и административното осигуряване се осъществява съвместно от екип на Министерството на околната среда и Министерството на образованието и науката. Специален комитет с представители на всички министерства подкрепя дейността на WBGU, както и извършва мониторинг на Съвета.

УСТОЙЧИВИ ФИНАНСИ:

- **Зелени облигации**

През 2020 година Германия издаде първите си зелени облигации[61] - специални държавни дългови инструменти, средствата от емитирането на които трябва задължително да бъдат инвестирани в подкрепа на зелени проекти и зелени политики. Емисията беше на стойност над 12 милиарда евро, като тя привлече над два пъти по-голям интерес от инвеститорите, тъй като подадените заявки надхвърлиха 30 милиарда евро.

Спрямо приетите правила за емитиране на зелени облигации, Министерството на финансите е задължено да изготвя годишен доклад за пласираните емисии[62]. В доклада трябва да бъдат посочени задължително колко средства са били набрани и за какви зелени проекти са били използвани.

Приетите правила посочват точно определени пет конкретни области, в които трябва да бъдат инвестирани средствата от зелени облигации

- Транспорт;

---

59 Министерство на финансите, Immediate climate action programme for 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Topics/Priority-Issues/Climate-Action/immediate-climate-action-programme-for-2022.html

60 Правителство на Германия,German Advisory Council on Global Change, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.wbgu.de/en/

61 Министерство на финансите, Germany to issue Green German Federal Securities from 2020, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Pressemitteilungen/2020/2020-08-24-Germany-to-issue-Green-German-Federal-Securities-from-2020.html

62 Министерство на финансите, Green bond allocation report 2020, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Topics/Priority-Issues/Climate-Action/green-german-federal-securities-restricted/green-bond-allocation-report-2020.pdf?__blob=publicationFile&v=5

- Международно сътрудничество;
- Изследвания, иновации и информиране на населението;
- Енергиен сектор;
- Селско стопанство и биоразнообразие.

През 2021 година Германия прие нова държавна стратегия за развитие на устойчивите финанси[63]. В нея има специални разпоредби, свързани с ESG стандартите.

- **Германската банка за развитие**

Германската държавна банка за развитие KfW Group има специален фокус климат и устойчиви финанси, като тя е един от най-големите емитенти на зелени облигации в света[64]. Целите на банката, свързани с устойчивото развитие, включват както намаляване на отпечатъка на институцията в ежедневните ѝ дейности и въвеждането на вътрешна система за ESG стандарти, така и инвестирането в зелени проекти и инициативи.

KfW Group емитира първата си зелена облигация през 2014 година, като по време на първата си Green Bond програма (2015-2018) набира 14.5 милиарда евро, а по време на втората (2019-2021) - 32.7 милиарда евро. Всички тези средства задължително се инвестират в зелени бизнес проекти. Освен, че издава зелени облигации, KfW Group инвестира само в такива дългови инструменти, чийто емитенти прилагат високи ESG стандарти[65].

Германската банка за развитие подкрепя редица проекти[66], свързани с борбата с климата и устойчивото развитие - основен фокус е енергийният преход, но, също така, и транспорт, опазване на водните ресурси, опазване на гори и биоразнообразие. Банката твърди, че всички нейни инвестиции подпомагат поне една от Целите за устойчиво развитие на ООН[67], като най-големият обем инвестиции са в Цел 11 - за достъпна и чиста енергия - с 27% от всички инвестиции, Цел 13 - за климатични действия с 23% и Цел 11 - за устойчиви градове и общности с 20%.

Като част от стратегията си в подкрепа на устойчивото развитие, KfW Group планира да въведе специална система за отчитане на парниковите емисии от всички нейни инвестиции[68]. Системата ще бъде основният лост, чрез който KfW Group трябва да постигне целта си за 2050 година - а именно да има изцяло климатично неутрално портфолио, което означава всички проекти, в които инвестира, да бъдат с нулеви нетни емисии.

Друг важен аспект от дейността на банката е развитието на специална програма за подкрепа на зеления преход на МСП-тата[69]. Програмата осигурява нисколихвени заеми, съчетани с грантове, и подпомага въвеждането на екологосъобразни продукти, технологии и процеси.

---

63 Правителство на Германия, German Sustainable Finance Strategy, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Press_Room/Publications/Brochures/sustainable-finance-strategy.pdf?__blob=publicationFile&v=8

64 KfW Group, Invest in the everlasting.Green Bonds - Made by KfW, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.kfw.de/PDF/Investor-Relations/PFD-Dokumente-Green-Bonds/KfW-Green-Bond-Presentation.pdf

65 Пак там.

66 KfW Group, Combating climate change with KfW, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.kfw.de/nachhaltigkeit/About-KfW/Sustainability/Unser-Anspruch/Finanzierung-F%C3%B6rderung/Klimawandel/

67 KfW Group, Invest in the everlasting.Green Bonds - Made by KfW, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.kfw.de/PDF/Investor-Relations/PFD-Dokumente-Green-Bonds/KfW-Green-Bond-Presentation.pdf

68 Пак там.

69 KfW Group, New KfW promotional programme helps SMEs to invest in climate change mitigation and sustainability, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.kfw.de/About-KfW/Newsroom/Latest-News/Pressemitteilungen-Details_573120.html

SDG mapping of KfW Group

UN SDG - Sustainable Development Goals	**Financial year 2021 in EUR million**	**Financial year 2020 in EUR million**
SDG 1 No Poverty	3,565	10,057
SDG 2 Zero Hunger	795	600
SDG 3 Good Health and Well-Being	3,571	3,011
SDG 4 Quality Education	4,828	5,074
SDG 5 Gender Equality	650	4,894
SDG 6 Clean Water and Sanitation	1,680	1,833
SDG 7 Affordable and Clean Energy	51,435	40,465
SDG 8 Decent Work and Economic Growth	35,217	71,922
SDG 9 Industry, Innovation and Infrastructure	12,736	14,874
SDG 10 Reduced Inequalities	4,233	8,587
SDG 11 Sustainable Cities and Communities	55,100	45,981
SDG 12 Responsible Consumption and Production	552	246
SDG 13 Climate Action	53,251	43,166
SDG 14 Life Below Water	288	306
SDG 15 Life on Land	1,430	797
SDG 16 Peace, Justice and Strong Institutions	897	6,842
SDG 17 Partnerships for the Goals	1,854	12,635

Инвестициите на KfW Group по отделните Цели за устойчиво развитие, данни за 2020 и 2021 финансови години.

Таблица: KfW Group.

През 2021 година KfW Group въвежда з**адължителни** насоки за инвестиции спрямо целите на Парижкото споразумение за климата[70]. Правилата важат за няколко силно замърсяващи сектора, като автомобилната индустрия, производството на стомана, строителството, въвеждането в експлоатация на нови енергийни мощности. Според насоките, банката трябва да инвестира само в такива проекти от тези сектори, които подпомагат прехода към нулеви нетни емисии.
Освен това, KfW Group поддържа Списък с дейности, в които е забранено да се инвестира[71], включително определени активности, свързани с околната среда и климата като проучвания и добив на въглища.

70 KfW Group, Paris-compatible sector guidelines of KfW Group, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.kfw.de/nachhaltigkeit/Dokumente/KEa4/ENG_Kundenversion-Paris-kompatible-Sektorleitlinien.pdf

71 KfW Group, Exclusion List of KfW Group, 2019, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.kfw.de/PDF/Download-Center/Konzernthemen/Nachhaltigkeit/Ausschlussliste_EN.pdf

KfW Group цели да бъде една от банките на глобално ниво с най-успешни ESG практики на мениджърско ниво[72]. Банката прилага специална система за анализ на ESG стандартите в управленската ѝ система чрез специални индикатори за въздействието на отделните дейности[73].

Независимите структури на банката също се придържат към политиките на компанията майка. Специалният фонд за иновации KfW Capital[74], който инвестира във фондове за рисков капитал, е възприел Целите за устойчиво развитие като една от основните си приоритетни дейности. Зеленият акцент е в сила и в двете основни направления на инвестиции на KfW Capital - в стартъпи в начална фаза, както и в млади компании във фаза растеж (Future Fund).

Към германската банка за развитие има създадена и независима фондация - KfW Stiftung[75]. Фондацията подкрепя авангардни идеи, които са предложени както от стартъпи, така и от организации, учени, общностни обединения и научни звена. Сред приоритетните дейности на KfW Stiftung са екология, социално предприемачество, култура и изкуство и общество. Един от финансираните проекти е, например лабораторията за социални и екологични иновации Impact Factory[76], която помага на млади предприемачи да създадат своя иновативен зелен бизнес. Вече над 90 стартъпа и предприемачи са преминали през различните програми на Impact Factory, като всички те създават бизнеси с обществено въздействие (impact startups) и работят по една или няколко от Целите за устойчиво развитие на ООН[77].

72 KfW Group, KfW Sustainability Report 2020: Transitioning the group into a sustainable and zero-emissions future, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.kfw.de/About-KfW/Newsroom/Latest-News/Pressemitteilungen-Details_649024.html

73 KfW Group, Group-wide Impact Management, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.kfw.de/nachhaltigkeit/About-KfW/Sustainability/Strategie-Management/Sustainable-Finance/Impact-management/

74 KfW Capital, Investment focus of KfW Capital, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://kfw-capital.de/en/investment-focus/

75 Правителство на Германия, KfW Stiftung, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://kfw-stiftung.de/en/

76 KfW Stiftung, Impact Factory, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://kfw-stiftung.de/en/projekte/impact-factory

77 Impact Factory, Impact Teams, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://impact-factory.de/unsere-impact-startups/

А2. ИСПАНИЯ

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

В началото на 2022 година в Испания е в средата на мандата си второто правителство на социалиста Педро Санчес, като в управляващата коалиция влизат освен неговата Испанска социалистическа работническа партия (PSOE) и левият съюз около Подемос (Unidos Podemos). Още по време на първото правителство на Санчес (2018-2020) се създава основната централна структура за управление на климатичните промени - Министерството на екологичния преход, което се създава на основата на бившето министерство на околната среда. От 2020 година начело на ведомството е Тереса Рибера от PSOE.

Подходът към климата отново е хоризонтален, като климатичните политики навлизат и в другите министерства на основата на техните компетенции, включително ведомствата за икономика и дигитална трансформация, индустрия, търговия и туризъм, селско стопанство, транспорт и образование. Има и специална Междуведомствена комисия по климатични промени и енергиен преход, която включва представители на всички министерства, както и Комисия за координиране на политиките за борба с климатичните промени с представители на централната и местните власти.

През 2021 година правителството предлага нов Закон за климатичните промени и енергийния преход[78], в който са заложени мерки за борба с климатичната криза, намаляване на парниковите емисии и декарбонизацията по сектори, засилен преход към възобновяеми енергийни източници, както и мерки за зелена трансформация на икономиката и индустриалните процеси и създаването на нови, зелени работни места. Законът изисква от правителството и гарантиране на прозрачност и механизми за включване на заинтересованите страни.

Най-вляво отпред: Тереса Рибера, министър на екологичния преход, отбелязва приемането на Закона за климатичните промени и енергийния преход от испанския парламент, май 2021 година.

Снимка: прессъобщение на испанското правителство.

78 Правителство на Испания, Ribera applauds the passing of Spain's first Climate Change and Energy Transition Act in the Lower House of Parliament, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/news/Paginas/2021/20210513climate-change-act.aspx

“Повече амбиция е необходима при вървенето по пътя към пълна декарбонизация, замяната на изкопаемите горива с възобновяеми източници на енергия, модернизирането на икономиката и трансформирането на производствените и консуматорски модели, адаптирането към климатичните промени и извършването на всички тези промени без да забравяме нито един регион и човек ,” заявява Рибера при приемането на Закона[79].

През февруари 2022 година Испания взема[80] решение да спре да финансира нови атомни и газови централи. Правителството се обявява против предложението на Еврокомисията за определяне на атомната енергия и природния газ като зелени инвестиции в Таксономията за устойчивите финанси. Испания смята да се бори против окончателното приемане на това решение в Съвета на ЕС и в Европарламента, а ако бъде одобрено - да го обжалва в Съда на Европейския съюз.

ЦЕЛИ НА ИСПАНИЯ (ПОДБОР)[81]:

- 2030 година: 74% от електрическата енергия трябва да бъде произвеждана от възобновяеми източници;
- 2030 година: с 39.5% трябва да бъдат намалени емисиите от отопление на жилищни сгради, мобилност, обработка на отпадъци и селско стопанство спрямо 2020 година чрез мерки за повишаване на енергийната ефективност;
- 2030 година: 42% от енергията в общия микс на крайното потребление трябва да бъде осигурявана от възобновяеми източници или двоен ръст спрямо 2020 година;
- 2030 година: крайна дата за затваряне на въглищните централи със стремеж това да се случи по-рано;
- 2035 година: затваряне на атомните централи. Планират се два етапа - до 2030 година да бъдат затворени четири от седемте реактора в страната, а след това - останалите три;
- 2050 година: 100% от електрическата енергия да бъде получавана от възобновяеми енергийни източници.

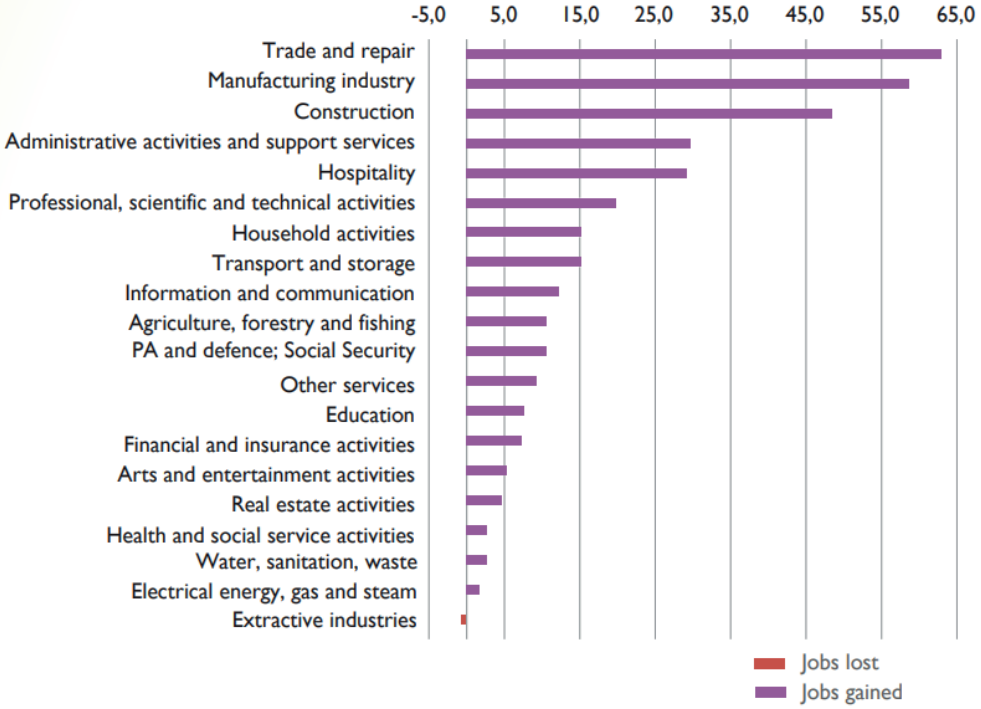
79 Пак там.

80 Ралчева, Маргарита, Испания няма да финансира нови атомни и газови централи, В: БНР сайт, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://bnr.bg/post/101597131/ispania-nama-da-finansira-novi-atomni-i-gazovi-centrali

81 Европейска комисия, NECP Spain, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-06/es_final_necp_main_en_0.pdf

Анализите на испанското правителство посочват[82] редица ползи за обществото и икономиката от изпълнението на тези и останалите климатични цели, заложени в интегрирания план "Климат и енергия":

- 241 милиарда евро се очаква да бъдат привлечените инвестиции в следващите десет години (2021-2030) от частни, държавни и смесени форми на произход;
- 67 милиарда евро ще бъдат спестени от разходите за внос на основните суровини за енергия от изкопаеми горива, както и от подобряване на енергийната сигурност на страната поради намаляване на зависимостта от външни фактори;
- Увеличаване на БВП с между 16.5 и 25.7 милиарда евро между 2021-2030 или 1.8% допълнително;
- Създаване на между 253 000 и 348 000 нови работни места, основно от реформирането на производствените процеси и на строителните/ремонтни модели;
- Съживяване на обезлюдени райони в резултат на очакваните нови зелени работни места в тези части от Испания;
- Намаляване с 27% на случаите на преждевременна смърт, причинена от замърсяване на въздуха.

Прогноза за новите работни места по сектори, които ще генерират мерките от интегрирания план "Климат и енергия". Много ограничена загуба на работни места се очаква само при индустриите за извличане на природни ресурси. Данните са в хиляди.

Графика: Правителство на Испания.

82 Правителство на Испания, Just Transition Strategy, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.transicionjusta.gob.es/common/ETJ_ENG.pdf

АКТУАЛНА СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КЛИМАТИЧНИЯ ПРЕХОД И ЗЕЛЕНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ

В тази част са представени правомощията на **Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства**, което е ведомството, отговорно за климатичния преход, зелената трансформация и околната среда.

МИНИСТЕРСТВО НА ЕКОЛОГИЧНИЯ ПРЕХОД И ДЕМОГРАФСКИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА[83]

Основни правомощия на министерството:

- Създава и изпълнява политиките за борба с климатичните промени;
- Създава и изпълнява политиките за смекчаване и адаптиране към климатичните промени;
- Създава и изпълнява политиките за управление на енергетиката;
- Създава и изпълнява политиките за енергиен преход - водещо министерство, но с тясна връзка с Министерството на индустрията, търговията и туризма;
- Създава и изпълнява политиките за енергийна ефективност;
- Подпомага и промотира използването на климатични/зелени технологии и иновации;
- Създава и изпълнява политиките за опазване на околната среда - включително качество на въздуха, опазване на биоразнообразие, опазване на горите и залесяване, управление на химическите вещества, опазване на почвите, управление на отпадъците и развитие на биотехнологии;
- Създава и изпълнява политиките за развитие на кръгова икономика;
- Създава и изпълнява политиките за управление на водните ресурси;
- Създава и изпълнява политиките за опазване на крайбрежните и морски райони;
- Създава и изпълнява политиките за въвеждане и развитие на екологичното образование - в тясно сътрудничество с Министерството на образованието и професионалната квалификация;
- Създава и изпълнява политиките за развитие на географските информационни системи;
- Създава и изпълнява политиките за преодоляване на демографските предизвикателства;
- Управлява Националната компания за управление на ядрените отпадъци[84];
- Управлява Националната компания за сигурност на доставките на петрол и газ[85];
- Управлявана Националната организация на регионалните паркове в Испания[86].

ЗАДАЧИ, ИНСТРУМЕНТИ И СТРУКТУРИ В РАМКИТЕ МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕКОЛОГИЧНИЯ ПРЕХОД И ДЕМОГРАФСКИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

- **Стратегия за справедлив преход**[87]

---

83 Правителство на Испания, Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.miteco.gob.es/en/

84 Правителство на Испания, Националната компания за управление на ядрените отпадъци, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.enresa.es/eng/

85 Правителство на Испания, Националната компания за сигурност на доставките на петрол и газ, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.cores.es/en/cores/quienes-somos

86 Правителство на Испания, Националната организация на регионалните паркове в Испания, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.miteco.gob.es/es/parques-nacionales-oapn/default.aspx

87 Правителство на Испания, Just Transition Strategy, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:https://www.transicionjusta.gob.es/common/ETJ_ENG.pdf

Документът е финализиран след широкообхватна публична консултация. В Стратегията се гарантира извършването на зеления преход във всички райони на Испания, като към местата, зависими от изкопаеми горива, се предприемат специални мерки за гарантиране на икономическото развитие и новите работни места в условията на декарбонизация.

В Стратегията е отделено и специално място за подкрепата за развитие на иновации (екоиновации, социални иновации) и научно-изследователска и развойна дейност.

- **Споразумения за справедлив преход**[88]

Споразуменията за справедлив преход са специални договори между централната власт и местните органи на управление за изпълнение на климатичните цели на Испания. Те са насочени към районите, зависими от изкопаеми горива, като целта е чрез Споразуменията да се гарантират мерки в подкрепа на тези места и на поминака на хората в тях.

Споразуменията включват пътна карта с конкретни дати и дейности. Предвиждат се различни мерки, сред които задължения за инвестиции от компаниите, които ще получават държавни и европейски средства от финансовите пера по зеления преход, както и мерки за подкрепа на изследванията и иновациите в тези региони и за квалификация и преквалификация на работниците.

Към Споразуменията трябва да бъдат привлечени и представители на бизнеса, университетите и научните звена, природозащитните неправителствени организации и профсъюзите.

- **Институт за справедлив преход**[89]

Институтът за справедлив преход е независим орган под формалната шапка на Министерството на екологичния преход. Органът предлага и прилага мерки за преструктуриране на въглищните райони, както и за тяхното икономическо развитие.

Към Института действа Борд за съвети и наблюдение с участието на представители на правителството, местните власти, бизнес представители и синдикати.

- **Фонд за декарбонизация на Испания**[90]

Фондът за декарбонизация подкрепя проекти, които намаляват въглеродния отпечатък. Структурата е създадена през 2011 година, за да изпълни задълженията на страната по Парижкото споразумение за климата. Фокус на Фонда са основно проекти, подкрепящи енергийната ефективност, преходът към възобновяеми източници, намаляването на отпечатъка на сектора с управление на отпадъци, както и проекти за подпомагане на технологичния трансфер на иновации, които декарбонизират отделни сектори.

Фондът обявява ежегодно отворени покани за кандидатстване, като след всяка сесия се приемат правила за подобряване на работата на основата на натрупания опит. Фондът е включен в Испанския план за възстановяване и устойчивост, като със средствата от “Следващо поколение ЕС” е разширен обхватът на подкрепяните проекти.

---

88 Пак там.

89 Пак там.

90 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, Фонд за декарбонизация, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.miteco.gob.es/es/cambio-climatico/temas/fondo-carbono/

Фондът предлага две свободно достъпни климатични методологии: едната е за изчисляване на намалението на емисиите на принципа на оценките ex-ante[91], а другата - за мониторинг на намаляването на емисиите на принципа на оценките ex-post[92]. Методологиите са пригодени за проекти в няколко сектора, сред които индустрия, транспорт, селско стопанство, управление на отпадъци и енергийно потребление на жилищни, търговски и обществени сгради.

И двете методологии са задължителна част от кандидатстването за Фонда за декарбонизация, но могат да се използват свободно и от други заинтересовани бизнеси и проекти.

- **Институт за диверсификация и енергийна ефективност**[93]

Институтът подпомага енергийния преход, като неговите основни приоритети са именно подобряване на диверсификацията и повишаване на енергийната ефективност на страната и на нейните отделни региони. Органът има право да публикува препоръки и анализи, свързани с трансформацията на енергийната система на Испания.

Институтът управлява и **Фонд за финансова подкрепа**, чрез който подпомага иновативни енергийни решения. Приоритетни теми на Фонда са проектите, които повишават енергийната сигурност чрез диверсификация, както и тези, които помагат за по-умно и ефективно използване на енергията, включително чрез методи за нисковъглеродно производство за индустриалните процеси.

- **Националната фондация за опазване на биоразнообразието**[94]

Фондацията създава и управлява различни проекти, свързани с възстановяването и опазването на биологичното разнообразие. Сред инициативите ѝ намират място и проекти за подпомагане на създаването на зелени работни места. Например, по една от тези мерки ще бъдат включени над 50 000 работници и 3000 компании, като почти 5000 безработни ще бъдат наети в икономически дейности, които подпомагат биоразнообразието, 3000 предприемачи ще получат средства, за да създадат или развият своя екологосъобразен бизнес, 24 000 души ще получат преквалификация за зелени умения, а за 6000 работници ще бъдат подобрени работите условия.

Националната фондация за опазване на биоразнообразието поддържа няколко важни национални проекта, свързани с климатичния преход и зелената трансформация на Испания:

- Мрежа за зелени предприемачи[95] - Мрежата е национална платформа за популяризиране и подпомагане на екологосъобразните бизнеси и за привличане на частни инвестиции към тези проекти;

---

91 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, Metodologías para la estimación de la Reducción de Emisiones de los Proyectos Clima (calculo ex – ante), 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.miteco.gob.es/es/cambio-climatico/temas/fondo-carbono/metodologias.aspx

92 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, Metodologías para el seguimiento y cálculo de la reducción de emisiones de Proyectos Clima (calculo ex – post), 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.miteco.gob.es/es/cambio-climatico/temas/fondo-carbono/metodologias-ex-post.aspx

93 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, IDAE, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.idae.es/en

94 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, Foundation Biodiversity, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.fundacion-biodiversidad.es/en/about-us

95 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, ReV, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.redemprendeverde.es/

- Национална инициатива за бизнес практики в синхрон с природата[96] - Инициативата включва над 30 от големите испански компании, природозащитни НПО-та и представители на държавата, обединени около развитието на икономически дейности, които не пречат на природата и подпомагат за възстановяването на биоразнообразието;
- Национална интерактивна платформа за климатичните промени и влиянието им върху Испания[97] - богата база данни, която представя по интерактивен и разбираем начин как промените в климата влияят на страната и на нейните региони. Платформата цели както да осигури публичност и информираност, така и да привлече повече хора към климатичните политики на Министерството на екологичния преход;
- Национална платформа за мерките за адаптиране към климата[98] - богата база данни за политиките и действията на правителството, включително интерактивни методи за обяснение на значението на предприетите мерки и на необходимостта от тяхното прилагане.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ СТРУКТУРИ И ИНИЦИАТИВИ ОТ ИСПАНИЯ

- **Зелени обществени поръчки**

През 2017 година испанският парламент приема законова промяна[99], чрез която при провеждане на обществени поръчки е включен задължителен критерий за отражение върху устойчивото развитие.

- **Национален съвет за климата**[100]

Съветът включва представители на централната власт, местните органи, науката, бизнеса, синдикатите и неправителствения сектор. Органът издава препоръки за подобряване на правителствени планове, консултира политиките за климата, подготвя анализи, следи и анализира европейските и световни тенденции. Съветът се администрира от Министерството на екологичния преход.

- **Междуведомствена комисия по климатичните промени и енергийния преход**[101]

В Комисията влизат представители на всички министерства. Органът извършва подготовка по приемане и промени в Закона за климатичните промени и енергийния преход, Националния план "Климат и енергия", Националната стратегия за декарбонизация до 2050 година. Също така, Комисията следи изпълнението на мерките в тези документи и прави препоръки за подобрения на действията на отделните ведомства от изпълнителната власт.

---

96 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, IEEB, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ieeb.fundacion-biodiversidad.es/

97 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, AdapteCCa EScenarios, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://escenarios.adaptecca.es/

98 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, AdapteCCa EScenarios, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.adaptecca.es/en

99 Правителство на Испания, Invest in Spain, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.investinspain.org/en/sustainability

100 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, El Consejo Nacional del Clima (CNC), 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: www.miteco.gob.es/es/cambio-climatico/temas/organismos-e-instituciones-implicados-en-la-lucha-contra-el-cambio-climatico-a-nivel-nacional/el-consejo-nacional-del-clima/

101 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, CICCTE, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.miteco.gob.es/es/cambio-climatico/temas/organismos-e-instituciones-implicados-en-la-lucha-contra-el-cambio-climatico-a-nivel-nacional/comision-interministerial-cambio-climatico-transicion-energetica/

• **Комисия за координиране на политиките за борба с климатичните промени**[102]

Комисията включва представители на централната власт и местните органи. Целта на органа е да координира и подпомага изпълнението на климатичните цели, включително за намаляване на парниковите емисии до 2030 и 2050, както и декарбонизацията на икономиката до 2050 година.

УСТОЙЧИВИТЕ ФИНАНСИ И ИСПАНИЯ

• **Зелени облигации**

През юли 2021 година испанското правителство прие Рамката за зелени държавни облигации, която цели развитието на този тип дългови инструменти[103]. Няколко седмици по-късно, през септември, бяха емитирани първите зелени държавни дългови инструменти, които бяха на стойност 5 милиарда евро.

По този начин Испания стана част от групата водещи държави в Европейския съюз, които емитират зелени облигации.

• **Испанската банка за развитие**

От 2016 година испанската банка за развитие Instituto de Crédito Oficial (ICO) публикува ежегоден доклад за приложението на ESG практиките в своята дейност[104]. През 2019 година финансовата институция емитира първите си зелени облигации[105]. От тогава до днес са пласирани 11 емисии на стойност 5.5 милиарда евро. Всички тези средства са вложени в подкрепа на зелени бизнеси.

През 2020 година ICO прие специална стратегия, озаглавена "Политика за устойчиво развитие и устойчиви финанси"[106]. Според нея, структурата на управление на банката се реформира, така че идентифицирането и измерването на екологичното и обществено въздействие на институцията да се превърнат в основни приоритети, от една страна. А от друга - да се окуражи инвестирането в проекти, които подпомагат зеления преход.

През 2020 година ICO инвестира 2.7 милиарда евро в подкрепа на проекти, работещи по ESG направленията, както и 1.1 милиарда евро в екологични проекти, основно свързани с декарбонизация на енергийния сектор[107].

Банката постепенно разширява критерия устойчиво развитие и в другите си програми[108]. Например, през 2020 година този критерий е включен като задължителен при оценката на проектите, свързани с развитието на иновации за алтернативни финанси.

---

102 Министерство на екологичния преход и демографските предизвикателства, La Comisión de Coordinación de Políticas de Cambio Climático (CCPCC), 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.miteco.gob.es/es/cambio-climatico/temas/organismos-e-instituciones-implicados-en-la-lucha-contra-el-cambio-climatico-a-nivel-nacional/la-comision-de-coordinacion-de-politicas-de-cambio-climatico/

103 Invest in Spain, Spain launches first sovereign green bond issuance programme, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.investinspain.org/en/news/2021/spain-green-bond

104 ICO, Sustainability as an Internal Governance principle, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ico.es/es/web/ico_en/ico/about_ico/sustainability/sustainability_as_an_internal_governance_principle

105 ICO, ICO's sustainable bonds, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ico.es/es/web/ico_en/ico/about_ico/sustainability/ico-27s_sustainable_bonds

106 ICO, Sustainable Financing, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ico.es/es/web/ico_en/ico/about_ico/sustainability/sustainable_financing

107 Пак там.

108 Пак там.

А3. ИТАЛИЯ

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

От февруари 2021 година в Италия управлява правителство начело с Марио Драги, бивш гуверньор на Европейската централна банка (ЕЦБ). Кабинетът е определян като правителство на националното единство, образувано след продължителна политическа криза и в разгара на една от вълните от Ковид-19. Партиите, подкрепящи Драги и министрите, са от почти всички парламентарни групи в парламента - над 560 депутати от 630 народни представители в долната камара.

С поемането на властта Марио Драги извършва важна реформа, свързана с управлението на климатичната криза: създадено е **Министерство на екологичния преход**. Ведомството е наследник на Министерството на околната среда, но в новия формат правомощията му са разширени с темите зелена трансформация и енергиен преход. Подходът към климата е хоризонтален, като в зависимост от компетенциите на отделните министерства, те също разполагат с климатични отговорности и екипи. Такъв пример е създаденото през 2021 година Министерството на устойчивата инфраструктура и мобилност, което включва компетенции по регионално развитие и транспорт, като основен фокус са развитието на устойчивите практики и модели.

През 2021 е важна година за климатичната дипломация на Италия. Страната е съорганизатор на 26-тата Международна среща за климата на ООН (COP26), домакин е на важната подготвителна среща на министерско ниво pre-COP26 в Милано, както и е организатор на най-голямата международната младежка среща за климата Youth4Climate. През януари 2022 година Италия назначава своя първи специален пратеник за климата[109], като целта на правителството е страната да се превърне в една от водещите държави в климатичната дипломация.

“Цената на климатичната криза ще нараства бързо,” заявява Драги по време на COP26 и допълва[110].

“Промените в климата имат сериозни последици за глобалния мир и сигурност. Тази криза може да изчерпи природните ресурси и да влоши социалното напрежение, да предизвика нови миграционни потоци и да допринесе за разрастване на тероризма и организираната престъпност. Климатичните промени могат да доведат до разпадане на нашите общества.”

---

109 OnuItalia, Italy appoints Alessandro Modiano as first Special Envoy for Climate Change, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.onuitalia.com/2022/01/15/italy-appoints-alessandro-modiano-as-first-special-envoy-for-climate-change/

110 Правителство на Италия, PM Mario Draghi’s address at the COP26 World Leaders Summit opening ceremony, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.governo.it/en/articolo/pm-mario-draghi-s-address-cop26-world-leaders-summit-opening-ceremony/18441

Откриването на COP26 в Глазгоу. На снимката отляво надясно: домакинът на COP26 Борис Джонсън, министър-председател на Великобритания, Марио Драги, премиер на Италия, и Антонио Гутериш, генерален секретар на ООН.

Снимка: прессъобщение на правителството на Италия.

ЦЕЛИ НА ИТАЛИЯ (ПОДБОР)[111]:

- 2025 година: трябва да бъдат затворени въглищните мощности;
- 2030 година: най-малко 30% от енергията в микса трябва да бъде от възобновяеми източници;
- 2030 година: 55% от електрическата енергия трябва да идва от възобновяеми източници;
- 2030 година: тройно увеличаване на соларните мощности спрямо нивата от 2020 година;
- 2030 година: двойно увеличаване на мощностите за енергия от вятърни турбини спрямо нивата от 2020 година;
- 2030 година: 85% от всички транспортни средства, които са собственост на централни, регионални и местни власти, включително тези, използвани за извършване на услуги като градски транспорт, трябва да бъдат електрически или хибридни. По пътя към тази цел са посочени и междинни стъпки: до 2022% трябва да бъда постигнат процент от 30, а до 2025 - 50%;
- 2030 година: в страната трябва да има в движение поне 4 милиона електрически моторни превозни средства и 2 милиона хибридни.

Специален анализ от ноември 2021 година[112] показва плюсовете и минусите, ако Италия предприеме или не предприеме действия за ограничаване на глобалното затопляне до 1.5 градуса. При предприемане на мерки веднага, страната има възможност да бъде от първите държави, възползвали се от всички икономически полза на една декарбонизирана икономика, включително да увеличи брутния си вътрешен продукт с 3.3% до 2070 година, както и да създаде 470 000 нови работни места. За тези цел страната трябва да отдели около 0.7% от БВП за инвестиции до 2043 година - тази година е определена като повратна точка (turning point), след която ползите

111 Европейска комисия, NECP Italy, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/it_final_necp_main_en.pdf#page=142

112 Deloitte, Italy's Turning Point: Accelerating New Growth on the Path to Net Zero, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/it/Documents/about-deloitte/Italy%27sTurningPoint_Deloitte.pdf

за икономиката и хората ще станат съществени и видими. Ако Италия не предприеме мерки, подлага на риск не само здравето и природата си, но и основните си икономически сектори, които произвеждат 85% от БВП на страната: страната рискува да загуби 1.2 трилиона евро в следващите 50 години, както и 21 милиона работни места. Сред най-засегнатите сектори от климатичните промени се очаква да бъдат туризъм, индустриално производство и транспорт.

“Бързото постигане на нулеви нетни емисии до 2050 година (ако не и по-рано), не е пожелателна цел, а задължителна икономическа реалност,” се посочва в доклада.

АКТУАЛНА СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КЛИМАТИЧНИЯ ПРЕХОД И ЗЕЛЕНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ

В тази част са представени правомощията и отговорностите на **Министерството на екологичния преход**, което съчетава в себе си правомощията по климатичен преход, зелена трансформация и околна среда.

МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕКОЛОГИЧНИЯ ПРОХОД[113]

Основни правомощия на министерството:

- Създава и изпълнява политиките за борба с климатичните промени;
- Създава и изпълнява политиките за смекчаване и адаптиране към климатичните промени;
- Създава и изпълнява политиките за управление на енергетиката;
- Създава и изпълнява политиките за енергиен преход;
- Разрешава дали и какви нови енергийни мощности да бъдат открити, включително различните видове централи;
- Създава и изпълнява политиките за енергийна ефективност;
- Подпомага развитието на устойчивите финанси;
- Създава и изпълнява политиките за развитие и популяризиране на зелена икономика;
- Създава и изпълнява политиките за развитие и популяризиране на зелени работни места;
- Създава и изпълнява политиките за опазване на околната среда - включително качество на въздуха, опазване на биоразнообразие, опазване на горите и залесяване, опазване на почвите, управление на отпадъците и контрол върху химическите вещества;
- Създава и изпълнява политиките за позеленяване на градовете - включително стратегия за позеленяване на обществените места в градовете[114];
- Създава и изпълнява политиките за развитие на кръгова икономика;
- Създава и изпълнява политиките за управление на водните ресурси;
- Създава и изпълнява политиките за опазване на крайбрежните и морски райони;
- Създава и изпълнява политиките за управление и опазване на природните богатства;
- Създава и изпълнява политиките за въвеждане и развитие на екологичното образование;
- Създава и изпълнява политиките за въвеждане и развитие на програми за квалификации и преквалификации, свързани със зелени умения;

---

113 Правителство на Италия, Министерство на екологичния преход, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mite.gov.it/ f

114 Министерство на екологичния преход, Linee guida per la gestione del verde urbano e prime indicazioni per una pianificazione sostenibile, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mite.gov.it/sites/default/files/archivio/allegati/comitato%20verde%20pubblico/linee_guida_finale_25_maggio_17.pdf

- Отговаря за изпълнението на специалната програма за залесяване в градските райони[115];
- Отговаря за изпълнението на специалния план за борба с незаконното изгаряне на отпадъци[116];
- Управлява Комитета за безопасност на морските дейности и за опазване на морските води от замърсяване[117];
- Администрира независимия Комитет за зелено развитие[118].

ЗАДАЧИ, ИНСТРУМЕНТИ И СТРУКТУРИ В РАМКИТЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕКОЛОГИЧНИЯ ПРЕХОД

- **Италиански институт за защита на околната среда**[119]

Институтът извършва специализирани научни анализи и проучвания по различни теми, свързани с опазването на околната среда. Институцията, също така, провежда различни инициативи, чиято цел е да подпомогне запазването на природата и решаването на ключови предизвикателства в тази сфера. Институтът публикува важен годишен доклад, в който се анализира състоянието на екологичния преход в отделните икономически сектори[120].

Друг важен аспект от работата на институцията е свързана с контролните й научни функции. Институтът, например, поддържа списък на субсидиите, които подпомагат опазването на околната среда и климата и на тези, които вредят[121]. През 2022 година на базата на този списък се очаква Министерството на екологичния преход да предложи план за спиране на субсидиите, които вредят на природата. Тази инициатива е част от подготовката на Италия за европейския пакет от реформи "Подготвени за цел 55".

Институтът поддържа богата база данни, които или събира самостоятелно, или обобщава от данните от други държавни органи и представя по интерактивен начин. Сред интересните и полезни примери са:

- национална платформа за парниковите емисии[122];
- национална база данни за емисиите от сухопътния транспорт[123];

---

115 Министерство на екологичния преход, Avviso pubblico programma sperimentale riforestazione urbana, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mite.gov.it/bandi/avviso-pubblico-programma-sperimentale-riforestazione-urbana

116 Министерство на екологичния преход, Piano d'azione per il contrasto dei roghi dei rifiuti, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mite.gov.it/pagina/piano-d-azione-il-contrasto-dei-roghi-dei-rifiuti

117 Министерство на екологичния преход, Comitato per la sicurezza delle operazioni a mare, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mite.gov.it/pagina/comitato-la-sicurezza-delle-operazioni-mare

118 Министерство на екологичния преход, Il Comitato, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mite.gov.it/pagina/il-comitato

119 Министерство на екологичния преход, ISPRA, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.isprambiente.gov.it/en

120 ISPRA, Open Ecological Transition, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.isprambiente.gov.it/en/publications/luxury-publications/open-ecological-transition

121 Министерство на екологичния преход, Catalogo dei sussidi ambientalmente dannosi e dei sussidi ambientalmente favorevoli, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mite.gov.it/pagina/catalogo-dei-sussidi-ambientalmente-dannosi-e-dei-sussidi-ambientalmente-favorevoli

122 ISPRA, Inventario Nazionale, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://emissioni.sina.isprambiente.it/inventario-nazionale/

123 ISPRA, La banca dati dei fattori di emissione medi del trasporto stradale in Italia, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://fetransp.isprambiente.it/#/

- национална система с данни за климата в Италия по региони[124];
- национална платформа за мониторинг на периодите на засушавания и безводие[125];
- национална платформа за валежите[126];
- платформа за качеството на околната среда в градовете[127];
- интерактивен атлас с информация за опазването на околната среда (Цели за устойчиво развитие, Зелена сделка)[128];
- интерактивен проект с добри практики за устойчиво развитие от различните региони в Италия[129];
- интерактивна карта на екосистемите в Италия[130];
- интерактивна карта на биологичното разнообразие на гъбите[131].

- **Специална структура за независима оценка и контрол на дейностите OVI**[132]

Структурата прави анализ на изпълнението на приетите политики и задачи и извършва мониторинг на системите и механизмите за контрол и прозрачност в Министерството на екологичния преход. OVI, също така, анализира ефективността на отделните структури във ведомството.

- **Форум за устойчиво развитие към Министерството на екологичния преход**[133]

Форумът представлява платформа за обмен на идеи, свързани със Стратегията за устойчиво развитие на Италия. Платформата е насочена към свързване и диалог между различните заинтересовани страни и търсенето на общи решения. Сред акцентите в дейността на Форума е и привличането на младите хора в процеса на изглаждане на зеленото бъдеще на Италия.

- **Made Green in Italy**[134]

Програма за доброволно изчисляване на екологичния отпечатък на произведените в Италия продукти. Целта на Made Green in Italy е повишаване на конкурентоспособността и привлекателността на италианското производство.

---

124 ISPRA, SCIA, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://www.scia.isprambiente.it/wwwrootscia/Home_new_eng.html

125 ISPRA, Drought Bulletin, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.isprambiente.gov.it/pre_meteo/siccitas/index_en.html

126 ISPRA, ACQ, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://www.acq.isprambiente.it/pluter/

127 ISPRA, Urban areas Database, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://www.areeurbane.isprambiente.it/en/urban-areas-data-base

128 ISPRA, EcoAtl@nte, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://sinacloud.isprambiente.it/portal/apps/Cascade/index.html?appid=fac2d5b1cc184221aea09012defe2975

129 SPRA, GELSO, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://gelso.sinanet.isprambiente.it/

130 SPRA, Carta della Natura, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://sinacloud.isprambiente.it/portal/apps/webappviewer/index.html?id=885b933233e341808d7f629526aa32f6

131 SPRA, Network per lo studio della diversità micologica, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://sinacloud.isprambiente.it/portal/apps/webappviewer/index.html?id=a39bdb095c5b42318cf283e0bb21ee1f

132 Министерство на екологичния преход, OIV, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mite.gov.it/pagina/oiv

133 Министерство на екологичния преход, Il contributo della società civile: il Forum, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mite.gov.it/pagina/il-contributo-della-societa-civile-il-forum

134 Министерство на екологичния преход, Made Green in Italy, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mite.gov.it/pagina/lo-schema-nazionale-made-green-italy

Програмата съществува от 2015 година. През 2021 година Европейската комисия създаде подобна паневропейска инициатива Green Consumption Pledge Initiative[135].

- **Национален геопортал към Министерството на екологичния преход**[136];

Порталът събира на едно място цялата информация, свързана с околната среда в Италия. Проектът предоставя не само обобщени данни на национално ниво, но и информация за отделните региони на страната. Сайтът е със свободен достъп.

- **Национална обсерватория за отпадъците**[137]

Обсерваторията подпомага процеса на управление на сектора на отпадъците и тяхната обработка. Едни от основните дейности на институцията са свързани с подпомагане на процесите на рециклиране и преизползване.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ СТРУКТУРИ И ИНИЦИАТИВИ ОТ ИТАЛИЯ

- **Зелени обществени поръчки**

През 2015 година Италия направи задължителни[138] в страната препоръчителните изисквания на Европейската комисия за екологосъобразни обществени поръчки[139].

- **Национален съвет за научни изследвания**[140]

Независим изследователски институт под шапката на Министерството на научните изследвания. Институцията извършва анализи по ключови за развитието на Италия теми като околна среда и климат, ИКТ, инженерство, енергиен преход, развитие на транспорта, биотехнологии, земеделие, медицина, химия и културно наследство.

Националният съвет за научни изследвания има задължението да подпомага публични и частни проекти, развиващи дейности в изброените приоритетни области. Също така, Съветът е задължен да консултира законодателната и изпълнителната власти в изработването на конкретни политики и мерки, както и да подпомага изпълнението на вече приети политики и стратегии.

Съветът има право да публикува позиции и становища.

- **Национална агенция за нови технологии, енергиен преход и устойчиво развитие**[141]

Специализирана структура, която оказва техническа подкрепа за развитието на иновативни и

---

135 Европейска комисия, Sustainable Consumption Pledge, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/info/policies/consumers/consumer-protection-policy/sustainable-consumption-pledge_en

136 Министерство на екологичния преход, Geoportale Nazionale, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://www.pcn.minambiente.it/mattm/en/

137 Министерство на екологичния преход, Osservatorio Nazionale sui Rifiuti, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:https://www.mite.gov.it/pagina/osservatorio-nazionale-sui-rifiuti

138 Министерство на екологичния преход, GPP (Green Public Procurement) , 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://gpp.mite.gov.it/

139 Европейска комисия, Green Public Procurement, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

140 Правителство на Италия, National Research Council (CNR) , 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.cnr.it/en

141 Правителство на Италия, ENEA, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.enea.it/en

екологични бизнес идеи и научни проекти. Институцията осигурява менторство и съвети, както и възможност за тестване на проекти в експериментариуми и лаборатории.

Държавните институции на централно, регионално и местно ниво могат да получават съвети от Агенцията, свързани с енергийна ефективност, превенция и възстановяване от природни бедствия.

• **Съвместен изследователски център на Европейския съюз (JRC)**

Италия е домакин на един от трите най-големи изследователски комплекси на Съвместния изследователски център на Европейския съюз[142] - структура за научни изследвания към Европейската комисия. Другите два големи комплекси са разположени в Брюксел и Люксембург.

Центърът, разположен в италианския регион Ломбардия, работи по няколко от големите теми на JRC, сред които климатични промени, енергиен преход, устойчиво използване на природните ресурси и устойчив транспорт.

• **Европейския университетски институт (EUI)**[143]

Италия е домакин на Европейския университетски институт - международен научноизследователски университет в областта на социалните и хуманитарни науки. Институцията предлага магистърски и докторски програми, както и различни възможности за следдипломна квалификация.

EUI извършва обемна научна дейност и публикува специализирани изследвания, включително в областта на енергетиката[144], където фокус са енергийният преход, регулациите на въглеродните пазари, както и данъчните политики, свързани с енергийния преход и опазването на околната среда. Един от важните анализи на Института е годишният доклад "Енергия и климат"[145].

EUI е популярен разговорно като университета на Европейския съюз.

• **Специални полицейски части (карабинери) за опазване на здравето на хората и защита на околната среда**[146]

Специални сили на реда, свързани с борба със замърсявания, проблеми с качеството на храни и напитки, нелегалната търговия с животни, нелегална търговия с лекарства и използване на допинг.

УСТОЙЧИВИТЕ ФИНАНСИ И ИТАЛИЯ

• **Зелени облигации**

---

142 Европейска комисия, JRC sites across Europe, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/jrc/en/about/jrc-site/ispra

143 Европейския университетски институт, About EUI, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.eui.eu/en/public/about

144 Florence School of Regulation, Energy and Climate, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://fsr.eui.eu/energy/

145 Florence School of Regulation, Annual Report, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://fsr.eui.eu/wp-content/uploads/2022/01/FSR-AR-2021-final-1.pdf

146 Правителство на Италия, Carabinieri for the protection of public health and for the protection of the environment, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://www.carabinieri.it/multilingua/en/english/carabinieri-for-the-protection-of-public-health-and-for-the-protection-of-the-en

През 2021 година Италия навлиза на пазара на устойчиви финанси, като издава първия си зелен дългов инструмент[147]. Министерството на икономиката и финансите успява да набере 8.5 милиарда евро от пазарите. Предвижда се средствата да бъдат използвани за инвестиране в проекти за възобновяема енергия, енергийна ефективност, транспорт, кръгова икономика, опазване на околната среда и биологичното разнообразие, научни изследвания.

През 2021 година е приета Рамката за зелени държавни облигации[148]. Изработката на документа е консултирана с Европейската комисия[149] и следва основните параметри на Европейския стандарт за зелени облигации[150].

Министерството на икономиката и финансите е задължено да публикува ежегоден доклад за изразходването на средствата, набрани от зелени облигации: предоставят се данни за това в какви проекти са били инвестирани финансовите потоци и до каква промяна/ефект са довели.

- **Италианската централна банка**

Устойчивото развитие и ESG стандартите са сред основните приоритети на Италианската централна банка. Институцията взема тези две важни теми предвид при управлението на собственото си финансово портфолио и инвестициите в чуждестранни резерви - това са дейностите, които не са свързани с монетарна политика и не са в правомощията на механизмите за вземане на решения в рамките на Еврозоната[151].

- **Италианската банка за развитие CDP**

Подпомагането на справедливия и устойчив в климатично отношение икономически растеж е сред основните приоритети на Италианската банка за развитие CDP. Институцията подкрепя няколко типа проекти в тази посока, включително транспорт и околна среда[152].

147 Министерство на финансите, Btp Green, the new sovereign bond to finance Italy's ecological transition, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:

https://www.mef.gov.it/en/focus/Btp-Green-the-new-sovereign-bond-to-finance-Italys-ecological-transition-00001/

148 Министерство на финансите, The MEF publishes the Framework for the issuance of Sovereign Green Bonds (BTP Green), 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mef.gov.it/en/ufficio-stampa/comunicati/2021/The-MEF-publishes-the-Framework-for-the-issuance-of-Sovereign-Green-Bonds-BTP-Green.-Monday-March-1st-at-3.30-p.m-00001.-CET-the-Global-Investor-Call-for-the-Framework-presentation/

149 Европейска комисия, Commission supports Italy in the creation of a Sovereign Green Bonds Framework (SGBs), 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/info/news/european-commission-supports-italy-creation-sovereign-green-bonds-framework-sgbs-2021-feb-25_en

150 Европейска комисия, European green bond standard, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/european-green-bond-standard_en

151 Банка на Италия, The Bank of Italy values sustainability in its financial investments, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.bancaditalia.it/media/approfondimenti/2019/informativa-esg/index.html?com.dotmarketing.htmlpage.language=1

152 CDP, Where We Invest, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.cdp.it/sitointernet/en/cdp_dove_investiamo.page

А4. НИДЕРЛАНДИЯ

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

От 10 януари 2022 година Кралство Нидерландия има ново правителство - четвъртият кабинет на премиера ветеран Марк Руте. Въпреки че партиите са същите като в предходното правителство, коалиционните преговори продължават рекордните 10 месеца. Освен партията на Руте - дясноконсервативната Народна партия за свобода и демокрация (VVD), в управляващото мнозинство влизат още либералнодемократическата партия “Демократи 66” (D66) Християндемократическия призив (CDA) и Християнски съюз (Christen Unie). Като първи приоритет в коалиционното споразумение[153] е поставено устойчивото развитие, което се разглежда основно през три главни аспекта: намаляване на парниковите емисии, смекчаване и адаптиране към климатичните промени, както и зелена трансформация на икономиката.

Коалиционното споразумение си поставя за цел Нидерландия да се превърне в лидер по зелено развитие в Европа: да бъде номер едно по зелен преход на икономиката в Европейския съюз и да бъде водещата държава в борбата с климатичните промени, включително, като се бори за по-високи климатични ангажименти на ЕС.

“Изменението на климата е най-голямото предизвикателство пред нашето поколение. Добрите климатични политики предоставят възможности за изграждане на силна и устойчива икономика и създаване на нови работни места. Ние ще направим Нидерландия готова за бъдещето: бъдеще, което е неутрално по отношение на климата, без изкопаеми горива и кръгово - с производство и доставка на чиста енергия и със зелени индустриални политики. Нидерландия е просперираща страна днес, която се стреми да бъде европейски лидер в прехода към зелена икономика,” се посочва в коалиционното споразумение[154].

Кабинетът “Руте Четири” поема властта. 10 януари.

Снимка: прессъобщение на правителството на Кралство Нидерландия.

153 Правителство на Нидерландия, Coalition agreement ‚Looking out for each other, looking ahead to the future‘, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.government.nl/documents/publications/2022/01/10/2021-2025-coalition-agreement

154 Пак там.

В разгара на преговорите за правителство, Холандската агенция за околна среда (PBL) публикува ежегодния си октомврийски доклад[155], според който с настоящите климатични политики Кралството ще намали емисиите си парникови газове с едва между 38% и 48% до 2030 година и така ще изостане от общата цел на Европейския съюз за най-малко 55%. Така във финалния договор между четирите партии климатичните цели на страната са значително завишени, както и са отделени повече средства за изпълнението на климатичните политики, включително чрез създаването на специален Климатичен фонд, както и на Фонд за борба със замърсяването от азотен диоксид.

Подходът към климата е хоризонтален с водещо ведомство Министерството на икономическото развитие и климатичните промени, но климатични компетенции имат и други министерства, включително ведомството по селско стопанство, опазване на природата и качество на храните, министерството на инфраструктурата и управлението на водите и това на образованието, културата и науката.

ЦЕЛИ НА НИДЕРЛАНДИЯ (ПОДБОР)[156]:

- 2022 година: затваряне на едно от най-големите газови находища в света - това в Грьонинген;
- 2030 година: намаляване на въглеродните емисии с гарантирани поне 55%, като затова държавните власти се задължават да предприемат мерки сякаш официалната цел е 60%;
- 2030 година: отказ от въглищата. По по тази цел се работи вече активно - преди няколко години бяха спрени пет от централите, използващи този тип суровини, през 2025 ще бъдат затворени още две, а последните три, които правителството определя като модерни и с нисък ефект върху природата - ще бъдат затворени през 2030 година;
- 2030 година: увеличаване със седем пъти на капацитета за производство на вятърна енергия от офшорни инсталации;
- 2030 година: всички превозни средства, които се продават в страната, трябва да бъдат с нулеви нетни емисии;
- 2050 година: отказ от използване на изкопаеми горива за отопление и готвене в жилищните сгради. В момента над 90% от домакинствата разчитат на природен газ;
- 2050 година: постигане на климатична неутралност. Предвидени са и две междинни цели по този път - намаляване на CO2 емисиите със 70% до 2030, а до 2040 - с 80%.

При определяне на климатичните цели на Нидерландия важна роля изиграва започналата през 2013 година и продължила шест години съдебна сага “Urgenda Foundation срещу централното правителство”. През 2013 година току-що е започнал вторият мандат на Марк Руте като премиер, а управляващата коалиция се състои само от неговата VVD и от Партията на труда PvdA (лейбъристи).

Зелената организация Urgenda Foundation, обединяваща над 800 граждани от цялата страна, подава съдебен иск срещу правителството заради слабите му и неамбициозни климатични цели към онзи момент, които, според организацията, застрашават правото на живот на гражданите. Urgenda Foundation и нейните специалисти твърдят, че според данните, към 2013 година правителството не изпълнява европейските си ангажименти и има реална опасност да не постигне общоевропейската цел за намаляване на парниковите емисии с 40% до 2030 година, въпреки оставащите 17 години. От организацията твърдят, че основна причина е лобито на въглищните централи и останалите производители на енергия от изкопаеми горива. През цялото време, правителството отрича

155 PBL, Climate target 2030 requires vigorous implementation of existing and new policy, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.pbl.nl/en/news/2021/climate-target-2030-requires-vigorous-implementation-of-existing-and-new-policy

156 Правителство на Нидерландия, Coalition agreement ‚Looking out for each other, looking ahead to the future‘, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:

обвиненията.

И трите съдебни инстанции, включително Върховният съд, осъждат в полза на Urgenda Foundation, като приемат, че слабите климатични политики представляват риск за гражданите. Освен това, магистратите задължават правителството да предприеме незабавни действия, чрез които да намали парниковите емисии с най-малко 25% до 2020 спрямо 1990 година.

Действията на Urgenda стимулират и други природозащитни групи и граждани да предприемат подобни действия. Така се появява още едно важно съдебно решение, задължаващо правителството да вземе мерки за намаляване на едно от пропусканите с години опасно замърсяване - това с азотен диоксид. В резултат на съдебната битка и постановлението на магистратите, темата става част от политическия дневен ред и днес е ключов аспект в новото коалиционно споразумение. В документа са разписани конкретни политики и цели в следващите няколко години, базирани на препоръките на специален експертен съвет, включително създаването на фонд за борба с този тип замърсяване на стойност 25 милиарда евро до 2035 година.

АКТУАЛНА СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КЛИМАТИЧНИЯ ПРЕХОД И ЗЕЛЕНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ

В тази част е представено в подробности само **Министерството на икономическото развитие и климатичните политики**, тъй като то включва в себе си всички дейности, свързани с управление на климатичния преход и извършване на зелена трансформация на икономиката.

За разлика от Германия, където екоминистерството има специален фокус върху климатична адаптация, управление на отпадъци и развитие на кръгова икономика и действа на практика като второ климатично министерство, то в Нидерландия ведомството за околна среда - Министерство на селското стопанство, природата и качеството на храната - няма специален фокус върху климатичната криза. Разбира се, поради хоризонталният подход към климата, това министерство, както и останалите ведомства в страната, има климатични правомощия в областите му на компетенции, върху които влияе климатът - в случая, например, биоразнообразие и развитие на земеделието.

Наред с правомощията на Министерството на икономическото развитие и климатичните политики в тази част са представени и четири важни практики от Кралство Нидерландия - Националното споразумение за климата, Климатичните споразумения с големите замърсители, Националното споразумение за кръгова икономика, както и Зелените споразумения в подкрепа на зеления растеж.

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ И КЛИМАТИЧНИТЕ ПОЛИТИКИ[157]

ОСНОВНИ ПРАВОМОЩИЯ НА МИНИСТЕРСТВОТО:

- Създава и изпълнява политиките за борба с климатичните промени;
- Отговаря за сключването и изпълнението на т.нар. климатични споразумения, включително Националното споразумение за климата;
- Създава и изпълнява политиките за смекчаване и адаптиране към климатичните промени;
- Създава и изпълнява политиките за управление на енергетиката;
- Създава и изпълнява политиките за енергиен преход;
- Създава и изпълнява политиките за енергийна ефективност;
- Подпомага развитието на устойчивите финанси - водещо в тази тема е Министерството на финансите;

157 Правителство на Нидерландия, Topics Ministry of Economic Affairs and Climate Policy, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.government.nl/ministries/ministry-of-economic-affairs-and-climate-policy/topics

- Създава и изпълнява политиките за развитие и популяризиране на зелена икономика;
- Отговаря за зелената трансформация на икономиката;
- Отговаря за зеления преход в индустрията;
- Отговаря за насърчаване на отговорното бизнес поведение, включително отношението към природата, човешките права и работните условия[158];
- Създава и изпълнява политиките за развитие на кръговата икономика;
- Създава и изпълнява политиките за въвеждане и развитие на екологичното образование - формално и неформално;
- Създава и изпълнява политиките за въвеждане и развитие на програми за квалификации и преквалификации, свързани със зелени умения;
- Отговаря за общата икономическа политика, включително развитие на средата за правене на бизнес и поддържане на конкурентоспособността;
- Отговаря за индустриалното развитие на Нидерландия;
- Отговаря за развитието на малките и средни предприятия;
- Отговаря за промотирането на холандския бизнес в чужбина;
- Отговаря за развитието на иновациите, включително подпомагането на стартъпи и иновативни предприемачи;
- Отговаря за преодоляване на проблемите между нуждите на икономиката и образователните програми;
- Отговаря за условията за бизнес във финансовия сектор;
- Отговаря за развитието на телекомуникациите;
- Отговаря за развитието на ИКТ сектора;
- Отговаря за развитието на аерокосмическата индустрия;
- Отговаря за въпросите, свързани със защита на интелектуалната собственост;
- Отговаря за развитието на туризма.

Националното споразумение за климата[159]

Националното споразумение за климата е инициатива за предприемане на реални действия за намаляване на парниковите газове по икономически сектори до 2030 година. Зеленият преход на икономиката и обществото са всеобхватни теми и затова правителството определя Националното климатично споразумение като “обществен договор” между централната власт, бизнеса и гражданите.

Документът включва действия в пет тематични области: архитектура и жилищно осигуряване, транспорт, индустрия, селско стопанство, както и производство на електричество. Добавени и са още няколко допълнителни области, които са крос-секторни, като например знание и иновации, пазар на труда и обучения, използване на биомаса.

Споразумението е резултат от срещи с над 100 представители на различни сектори, които се обединяват около конкретни действия за постигането на климатичната цел на Нидерландия. Към момента на приемането на документа през 2019 година, тя е общоевропейската цел за намаляване

158 Правителство на Нидерландия, Government promotion of Responsible Business Conduct (RBC), 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.government.nl/topics/responsible-business-conduct-rbc/government-promotion-of-responsible-business-conduct-rbc

159 Правителство на Нидерландия, National Climate Agreement, 2019, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/national-climate-agreement-the-netherlands

на парниковите емисии с 49% до 2030 година спрямо нивата от 1990 година. На много места, обаче текстът на Споразумението прави уговорката, че се очаква целта да бъде завишена - нещо, което вече е факт и тя е повишена на най-малко 55%.

В следващите редове ви представяме избрани мерки от основните тематични области на Споразумението.

Архитектура и жилищно осигуряване:

- Превръщане на 1.5 милиона домове в енергийно ефективни;
- Намаляване с 1 мегатон въглеродния отпечатък на обществените сгради;
- Проектиране на новостроящите се сгради, така че да разчитат на възобновяема енергия, а не на отопление с природен газ;
- Извършване на необходимите подобрения в построените вече сгради, така че да бъдат пригодени към условия за отопление без изкопаеми горива;
- Стимулиране на кметствата да поемат ръководна и проактивна роля в превръщането на отделните населени райони в жилищни комплекси с нулеви нетни емисии;
- Реформиране на данъчната система, свързана с енергийното потребление, така че да се въведат ясни данъчни стимули за енергийна ефективност и намаляване на въглеродния отпечатък.

Транспорт:

- Приемане на необходимите действия и разпоредби, така че всички нови пътнически автомобили да бъдат с нулеви нетни емисии до 2030 година;
- Въвеждане на стимули за закупуване на електрически автомобили;
- Изграждане на 1.8 милиона нови зарядни станции за електрически коли;
- Приемане на мерки за стимулиране на замяната на използването на личен автомобилен транспорт с велосипеди и обществен транспорт;
- Приемане на мерки за въвеждане на умно управление на транспортните схеми.

Индустрия:

- Въвеждане на въглеродна такса, която трябва да започва от 30 евро за тон CO2 през 2021 и трябва да достигне 125-150 евро през 2030 година;
- Въвеждане на грантова схема за бизнеса за въвеждане на възобновяеми източници;
- Осигуряване на финансиране за иновативни методи за използване на водород.

Електричество:

- Отказ от електричество, произведено от въглища от 2025/2030;
- Увеличаване на вятърната енергия от офшорни инсталации;
- Въвеждане на субсидии за изграждане на соларни мощности;
- Осигуряване на поне 70% дял на възобновяемите източници в производството на електроенергия до 2030 година;
- Въвеждане на минимална CO2 цена за електрическо производство.

Земеделие:

- Намаляване на емисиите метан от животновъдството;
- Въвеждане на стимули за намаляване на отпадъците;
- Въвеждане на стимули за екологосъобразно консумиране на храна.

За изпълнението на тези и останалите задачи от Националното споразумение за климата е предвидено да отговорят комисии по изпълнението по сектори. Те трябва да бъдат създадени от министрите, отговарящи за конкретните тематични области. Министърът на икономическите отношения и климатичните политики е предвидено да изпълнява координационна роля в цялостния процес.

Предвидено е и създаването на специална комисия по контрол на изпълнението на мерките в Националното споразумение за климата. Освен това, за изпълнението на мерките в Споразумението се предвижда създаването на ежегоден независим доклад за състоянието на парниковите емисии в Нидерландия и прогноза за тяхното развитие в следващите години. Анализът трябва да се изготвя от Холандската агенция по околна среда (PBL).

Правителството се задължава да въведе механизъм за мониторинг на всички климатични политики, включително на разписаните в споразумението.

Климатични споразумения с големите замърсители[160]

Правителството обещава да подпише климатични споразумения с 20-те най-големи замърсители. Това е записано в новото коалиционно споразумение на встъпилото в длъжност през януари 2022 година правителство. Документите трябва да бъдат със задължителен характер и да включват конкретни действия и ангажименти, посочват четирите партии от управляващата коалиция.

Всяко споразумение трябва да бъде специално пригодено за отделните замърсители (бизнеси), така че да се вземат предвид връзките между компаниите в индустриални клъстери. Документите трябва да включват и задължения за дългосрочни инвестиции, за съвместни обучения на работниците, за въвеждане на добри трудови практики и за подобряване на условията на живот.

Национално споразумение за кръгова икономика[161]

През 2016 година по време на втория кабинет на Руте правителството представя в долната камера на парламента национална програма за кръгова икономика. Тя цели холандската икономика да се превърне в изцяло кръгова до 2050 година. Програмата има няколко основни задачи: ресурсите да се използват многократно и ефективно, да се премахне краткият жизнен цикъл на продуктите и да се преодолее проблемът с огромното количество отпадъци при производствените процеси и при потреблението.

Няколко месеца след това е създадено Национално споразумение за кръгова икономика - първата крачка за изпълнението на програмата. То е подписано от централното правителство, местни власти, работодателски организации, синдикати, бизнес организации на големите компании и на малките и средни предприятия. Партньори са неправителствени организации, бизнеси, научни представители. Страните по споразумението обещават да създадат в рамките на шест месеца **програми за действие за прехода към кръгова икономика** (transition agendas) по петте теми, определени за приоритетни за развитието на кръговата икономика в Нидерландия: биомаса и храна, пластмаса, преработваща промишленост, строителство и стоки за крайния потребител.

---

160 Правителство на Нидерландия, Coalition agreement ‚Looking out for each other, looking ahead to the future', 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.government.nl/documents/publications/2022/01/10/2021-2025-coalition-agreement

161 Правителство на Нидерландия, Coalition agreement ‚Looking out for each other, looking ahead to the future', 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.government.nl/documents/publications/2022/01/10/2021-2025-coalition-agreement

Според Националното споразумение за кръгова икономика, по всяка от петте приоритетни теми трябва да бъдат подписани подспоразумения, които обхващат:

- **Насоки за действие** до 2021, 2025 и 2030 - насоките са големите цели за действие във всяка една приоритетна тема. Те трябва да бъдат ограничен брой, а не многобройни, за да се гарантира тяхното изпълнение. Те трябва да бъдат конкретни, амбициозни и осъществими. Задължително във всяка приоритетна тема трябва да бъде включен анализ на потенциала за по-ефикасно и интелигентно използване на първичните суровини;
- **План за действие** - чрез Плана се избират определен брой иновативни проекти за всяка приоритетна тема. Проектите могат да бъдат както такива, които ще бъдат изпълнени в кратък срок, така и дългосрочни инициативи. Основният критерий за подбор на проектите е тяхното въздействие за прилагане на кръгови практики, но, също така, и допълнителни изисквания като способността им да намират решения на различни бариери пред въвеждането на практики на кръгова икономика (институционални, финансови), връзката им с други цели на Нидерландия и международни ангажименти, включително отношение към Целите за устойчиво развитие на ООН, както и връзката им с другите приоритетни области от Споразумението;
- **План за знание** - този План трябва да включва нови изследователски въпроси и подходи, който биха подпомогнали по-бързото и успешно въвеждане на кръгови практики;
- **План за социални въпроси** - този План трябва да включва изследване на ефектите върху пазара на труда, както и популяризиране на бизнес модели, при които развитието на компаниите и удовлетворението на работниците върви ръка за ръка (методи за стимулиране на креативността на работниците, например);
- **План за инвестиции** - в този План трябва да се предвидят мерки, който анализират финансовите пречки за въвеждане на кръгови практики в съответната приоритетна тема, както и да се предложат и извършват конкретни действия за тяхното преодоляване.

За всяка приоритетна тема се планира създаването на екип за изпълнение на ангажиментите под ръководството на независим и авторитетен експерт. Екипите трябва да могат да извършват изследователска и анализаторска дейност. Правителството се задължава да осигури средствата за тези екипи и бюджетите за изследователски дейности.

Екип от страните, подписали Споразумението, пък трябва да следи за изпълнението на договореностите. За разлика от планираните нови споразумения с 20-те най-големи замърсители, Националното споразумение за кръгова икономика няма задължителен характер и съответно механизми за неспазването му.

През 2019 година на основата договореностите от Споразумението е създадена Национална програма за прилагане на кръгова икономика (2019-2023), като тя е актуализирана през 2021 с оглед на данните за изпълнението, новите тенденции на световно ниво и нуждите на Нидерландия.

Зелени споразумения[162]

Зелените споразумения са договорености за подкрепа на зеления растеж и зеленото икономическо развитие. Те се сключват с цел преодоляване на определени, конкретни пречки и бариери - законови, финансови, регулаторни или други - пред развитието на зелена икономика.

Зелените споразумения обединяват представители на бизнеса, учени, неправителствения сектор и представители на регионалните и/или местни власти. От страна на централното правителство страни по споразуменията са Министерството на икономическото развитие и климатичните политики и Министерството на инфраструктурата и управлението на водите. Обикновено зелените споразумения продължават между две и три години, какъвто е срокът за преодоляване на идентифицираните пречки/бариери пред зеления растеж.

Споразуменията не се сключват за големи теми - например, ефективно управление на водите, а за нишови проблеми - въвеждане на кръговата икономика във фестивалната дейности (Зелена сделка за кръгови фестивали[163]) или преодоляване на проблема с отпадъците от бързото приготвяне на кафе и чай (Зелена сделка за управление на отпадъците от филтрите за кафе и чай)[164].

ЗАДАЧИ, ИНСТРУМЕНТИ И СТРУКТУРИ В РАМКИТЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ И КЛИМАТИЧНИТЕ ПОЛИТИКИ

- **Активности в подкрепа на образованието за устойчиво развитие (екологично образование)**

Министерството на икономическото развитие и климатичните политики отговаря за прилагането на Националния план за образование за устойчиво развитие[165].

Ведомството поддържа и Специализираната платформа за образование по екология и устойчиво развитие. Платформата насърчава формалното и неформално образование и свързва различните заинтересовани страни[166].

- **Холандската агенция за развитие на предприятията**[167]

Специализирано ведомство към Министерството на икономическото развитие и климатичните политики. Агенцията работи по пет основни теми, включително устойчиво развитие. В тази тема се включват подпомагане на въвеждането на зелени практики в бизнеса, осъществяване на енергиен преход на предприятията и развитие на зелени иновации.

---

162 Правителство на Нидерландия, Green Deal, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.greendeals.nl/english

163 Правителство на Нидерландия, Circular Festivals, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.circularfestivals.nl/default.aspx

164 Правителство на Нидерландия, Green Deal on coffee pads and tea bags in organic household waste, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.greendeals.nl/sites/default/files/2021-05/Green%20Deal%20on%20coffee%20pads%20and%20tea%20bags%20in%20organic%20houshold%20waste.pdf

165 Правителство на Нидерландия, DuurzaamDoor, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.duurzaamdoor.nl/

166 Пак там.

167 Правителство на Нидерландия, Netherlands Enterprise Agency, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://english.rvo.nl/

Агенцията извършва и специализирани проучвания, на основата на които публикува тематични анализи - например, "Мисия нулеви емисии"[168]за прехода на транспортния сектор към чисти форми.
Допълнителни структури и инициативи от Нидерландия

- **Национална фондация за климатична адаптация**[169]

Независима фондация в рамките на правителството на Кралство Нидерландия. Подпомага прилагането на мерки и политики за адаптиране към климатичните промени, както и разпространява знание и информация за необходимостта от подобни действия. През годините периодично сменя министерствата, под чиято формална шапка е, в зависимост от движението на мерките за адаптиране като правомощия в централното правителство.

Фондацията развива дейност както в Нидерландия и нейните отвъдморски територии, така и в бивши колонии на страната и други държави, които представляват интерес за Кралството. Структурата подкрепя най-разнообразни и иновативни като подход и изпълнение проекти. Сред тези инициативи е Green-Blue Knowledge Bank[170] - база с изследвания и добри примери за политики и действия за адаптиране. Целта на проекта е да улесни създаването и прилагането на политиките и действията за адаптиране.

Един от най-важните проекти на Фондацията е мащабният с изключително важно значение за страната - Национален портал за адаптиране.

- **Национален портал за адаптиране**[171]

Националният портал за адаптиране е платформа, предоставяща информация за политики, действия и предизвикателства, свързани с адаптирането към климатичните промени. Порталът осигурява достъп до изключително богата и актуална база данни, включително на английски език поради необходимостта инвеститорите да бъдат запознати с тази важна част от политиките на Кралство Нидерландия.

Националният портал за адаптиране поддържа голям брой практически интерактивни инструменти със свободен достъп:

- **NAS Adaptation Tool**[172] - интерактивен инструмент за създаване на концептуални диаграми за връзките на климата с отделните сектори. Диаграмите могат да съдържат заплахи, предизвикателства, възможности и ефекти от климатичната криза. Разработени са примерни национални концептуални диаграми по темите повишаване на температурата, валежи, засушавания и повишаване на морските равнища[173];

168 RVO, Mission Zero, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/06/Misson%20Zero%20Powered%20by%20Holland.pdf

169 Правителство на Нидерландия, CAS, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.climateadaptationservices.com/en/

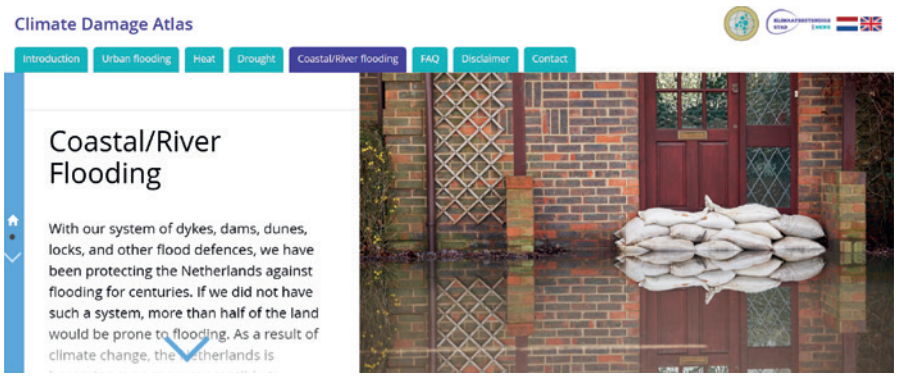
170 CAS, Green-Blue Knowledge Bank, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.climateadaptationservices.com/en/projecten/green-blue-knowledge-bank/

171 Правителство на Нидерландия, The Knowledge Portal, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://klimaatadaptatienederland.nl/en/

172 Правителство на Нидерландия, NAS web Portal, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://nas-adaptatietool.nl/

173 Правителство на Нидерландия, NAS Adaptation Tool, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:https://klimaatadaptatienederland.nl/en/policy-programmes/nas/nas-adaptation-tool/

- **Climate Impact Atlas**[174] - интерактивна карта, която показва резултатите от климатичните промени в Нидерландия;
- **Climate Damage Atlas**[175] - интерактивен проект, който представя данни за последиците от климатичните промени, както и възможност за изчисляване на техния ефект по места в страната. Целта на проекта е да стимулира достъпа до данни, както и политиките за борба и адаптация към климатичната криза;
- **Climate-Proof City Toolbox**[176] - интерактивен инструмент за анализ на ефективността на предприетите мерки за адаптиране;
- **Climate-Proof Together**[177] - национална мрежа на климатичните служители, която подпомага тяхната дейност, предлага обучения и съдейства за решаване на работни предизвикателства.

Порталът за последиците от климатичните промени.

174 Правителство на Нидерландия, Klimaat Effect Atlas, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.klimaateffectatlas.nl/en/

175 Правителство на Нидерландия, Climate Demage Atlas, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:https://climatedamageatlas.com/

176 Правителство на Нидерландия, Climate-proof City Toolbox, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:https://klimaatadaptatienederland.nl/en/tools/climate-proof-city-toolbox/

177 Правителство на Нидерландия, Climate-proof Together, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://klimaatadaptatienederland.nl/en/climate-proof/together/

- **Национален експертен съвет за стандарти за адаптиране**[178]

Съветът включва представители на държавата, бизнеса, науката и НПО сектора. Структурата подпомага мерките и политиките за адаптиране чрез разработване на стандарти, наръчници, брошури със съвети и други спомагателни инструменти.

- **Национална платформа за зелени градове**[179]

Платформата представя добри примери за устойчиво развитие на градовете по няколко теми като горещини, биоразнообразие, води, градско земеделие. Проектът е публично-частно партньорство.

- **Национална програма за управление на водите, климатично знание и иновации**[180]

Програмата е с фокус устойчиво и иновативно управление на водните ресурси на Нидерландия. Проектът е част от ангажиментите на Кралството като страна в инициативата за устойчиво управление на делтите Delta Alliance[181].

- **Специален пратеник за климата**

Нидерландия е една от държавите със Специален пратеник за климата[182]. Той е с ранг на посланик и е подчинен на Министерството на външните работи. Отговаря за международното сътрудничество, свързано с климатичната криза.

- **Данъчно облагане**

В Нидерландия е развито данъчното облагане, свързано с въздействието върху околната среда, като за него отговоря Министерството на финансите[183]. Предвиждат се, например, облекчения за въвеждане на зелени инвестиции и практики[184].

178 Правителство на Нидерландия, OSKA, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.nen.nl/en/oska-overleg-standaarden-klimaatadaptatie

179 Urban Green-Blue Grids, Measures, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.urbangreenbluegrids.com/measures/

180 Правителство на Нидерландия, NKWK, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://english.waterenklimaat.nl/

181 Делта Алианс, Wings, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://www.delta-alliance.org/wings

182 Правителство на Нидерландия, ‚The time for climate action is now. Every degree counts.‘, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.government.nl/latest/news/2021/08/27/climate-action

183 Правителство на Нидерландия, Envoronmental Taxes, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.government.nl/topics/environmental-taxes

184 Invest in Holland, Incentives and Taxes, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://investinholland.com/why-invest/incentives-taxes/

- **Зелени облигации**

Нидерландия издава първите си зелени облигации през 2019 година[185], като до средата на 2021 година вече са набрани 10 милиарда евро. Средствата се използват само за зелени и климатични инвестиции и разходи в бюджета - за развитие на възобновяеми енергийни източници, за повишаване на енергийната ефективност, за прилагане на мерки за адаптиране към климатичните промени. Освен държавния одит, независими външни оценители също са анализират направените разходи по тези пера.

Министерство на финансите публикува ежегоден доклад за зелените облигации. В Доклада се посочва за какво точно са използвани на набраните средства и какъв ефект са постигнали.

- **Холандската централна банка**

Устойчивите финанси са важна част от политиката на Холандската централна банка (DNB)[186]. Банката възприема климатичните промени като един от основните рискове за финансовата система, а зеленото развитие като възможност за нов тип икономика и финанси. DNB извършва проучвания, анализи, измервания на риска и други специализирани дейности, свързани с климатичната криза, като част от своите задължения за наблюдение и регулация на банковия сектор.

Холандската централна банка подкрепя и публично работи в подкрепа на въвеждането на по-високи такси за въглероден отпечатък и за спиране на използването на изкопаеми горива[187]. Банката подкрепя създадените под егидата на ООН Международни принципи за отговорно инвестиране[188].

В своята инвестиционна политика DNB следва принципа на инвестиране в проекти с високи ESG стандарти[189]. Също така, Банката подкрепя зелените облигации като инвеститор - за 2021 година банката си е поставила за цел да инвестира в подобни дългови инструменти на стойност 400 милиона евро.

185 Министерство на финансите, Dutch State publishes second green bond report, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://english.dsta.nl/subjects/green-bonds/news/2021/05/27/dutch-state-publishes-second-green-bond-report

186 DNB, Climate Change, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.dnb.nl/en/green-economy/climate-change/

187 DNB, Strengthening sustainable finance, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.dnb.nl/en/green-economy/strengthening-sustainable-finance/

188 PRI, Main homepage, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.unpri.org/

189 DNB, Sustainable Finance Office, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.dnb.nl/en/green-economy/sustainable-finance-office/

DNB е създател на Платформа за устойчиви финанси[190] - инициатива, която включва представители на държавата, регулаторите и финансовите институции и цели да подпомогне развитието на зелените финанси. Към Платформата има няколко работни групи по основни теми като биоразнообразие, кръгова икономика, мобилизиране на средства за устойчиви финанси, климатични рискове.

Холандската централна банка има специална Дирекция по устойчиви финанси[191]. Звеното работи по всички теми, свързани с този тип финанси, както и си сътрудничи с други финансови институции, учени и неправителствени организации. Дирекцията поддържа и специална програма за развитие на устойчивите финанси до 2025, която включва изследвания и кампании за популяризиране.

- **Холандската банка за развитие**

Холандската банка за развитие NWB подкрепя устойчивите финанси[192], като инвестира проактивно в зелени дългови инструменти. Банката поддържа ESG стандартите в своето управление и ежедневни дейности.

Един от основните приоритети на NWB е устойчивото развитие и затова Банката подкрепя проекти за енергийна ефективност и управление на водите[193]. Финансовата институция планира да създаде специален фонд за иновативни практики за управление на водните ресурси.

190 DNB, Sustainable Finance Office, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.dnb.nl/en/green-economy/sustainable-finance-platform/

191 DNB, Sustainable Finance Office, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.dnb.nl/en/green-economy/sustainable-finance-office/

192 NWB, Investor Relations, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://nwbbank.com/en/investor-relations

193 NWB, The Sustainable Water Bank, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://nwbbank.com/en/public-finance/sustainable-water-bank

А5. ФРАНЦИЯ

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

Франция е държавата в Европейския съюз, която най-дълго има в своята правителствена структура специално министерство, посветено на климатичните промени. Това е създаденото през 70-те години ведомство по околна среда, което в последните няколко правителствени конфигурации е реформирано, разширено и структурирано като Министерство на екологичния преход. Неговите компетенции обединяват управление на климатичните промени, прилагане на политики за адаптиране към климата, развитие на кръгова икономика, развитие на зелена икономика и на зелени иновации, но също и опазване на околна среда, на природни и водни богатства и на биоразнообразие, както и управление на отпадъците. Министерството отговаря в най-голяма степен за зелената трансформация на икономиката и за развитието на зеленото образование.

Във Франция подходът към климата е хоризонтален, като различните министерства притежават климатични компетенции в зависимост от своя ресор, включително, например, ведомството за селско стопанство и храни или това, отговорно за морските въпроси, което е с ранг на отделно министерство. Въпросите, свързани с климатичната дипломация, са в правомощията на Министерството на европейските въпроси и външните работи. От години Франция е един от най-активните участници в климатичната дипломация: страната има ключова роля за приемането на Парижкото споразумение за климата по време на COP 21, чийто домакин е френската столица, а в последните години Франция е създател, участник или домакин на редица инициативи с климатична насоченост, включително One Planet Summit[194].

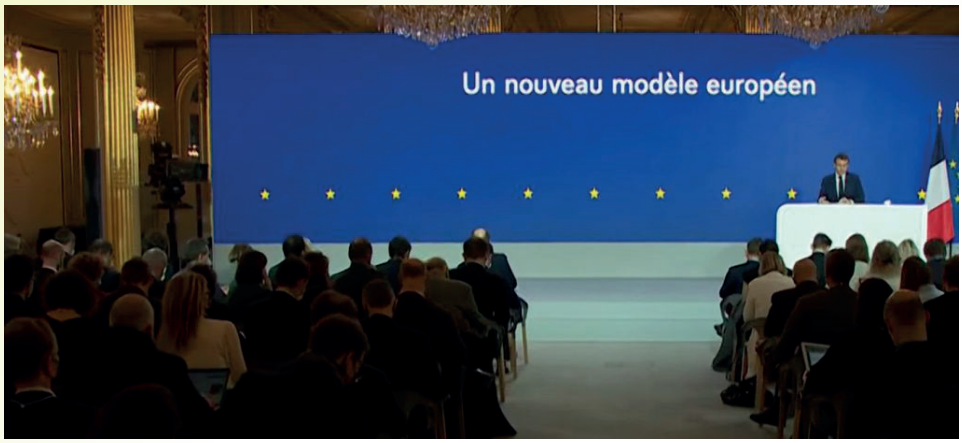
Франция е единствената президентска република в Европейския съюз и поради своята форма на управление Френският президент е ключова фигура във формулирането и изпълнението на политиките на правителството, включително в сферата на климата, климатичната дипломация и зелената трансформация.

През първата половина на 2022 година Франция е ротационният председател на Съвета на Европейския съюз. В споделените от президента Еманюел Макрон приоритети[195], климатът заема едно от основните места. Освен това, през март месец Макрон планира да свика извънреден Европейски съвет на държавните и правителствени ръководители, на който да предложи създаването на **нов икономически модел** на Европа. Вторият стълб на този модел трябва да бъде борбата с климатичната криза. Според президента, ключова задача е климатичните политики и икономическото развитие да не се противопоставят, а да вървят ръка за ръка в една посока.

“Да помирим икономическото развитие и климата. Европа има шанса да се превърне в лидер в този нов път на развитие, защото може да мултиплицира ефектите от създаването на нови работни места и икономика със стойност, превръщайки се в първия климатично неутрален континент,” смята Макрон.

194 Правителство на Франция, One Planet Summit, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://т.oneplanetsummit.fr/en

195 Маринов, Марин, Макрон предлага да се създаде нов икономически модел за Европа, В: Блог на MOVE.BG, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://move.bg/macron-eu

Макрон представя приоритетите на Френското председателство, декември 2021 година.

Снимка: стопкадър от телевизионното излъчване на речта.

Като първи стъпки за реализиране на този стълб, Френското председателство планира да придвижи напред пакета "Подготвени за цел 55", като особено значение се обръща на приемането на въглеродния данък за внос. През юли 2021 Европейската комисия предложи механизъм за регулиране на въглеродните граници (Carbon Border Adjustment Mechanism), чрез който трябва да се предотврати т.нар. "изтичане на въглероден диоксид", като се въведе въглероден данък върху стоки, които се внасят в Европейския съюз. Според Франция, по този начин ще се гарантира европейското производство и европейските климатични цели, защото ще бъде спряна практиката европейски производства да се местят в територии с по-ниски климатични изисквания и след това продукцията да се вкарва отново в ЕС.

В последните месеци Франция е начело на държавите, които лобират много активно за включването на ядрената енергия в Таксономията за устойчивите финанси на Европейския съюз. По този начин Париж ще може да използва средства от европейските оперативни програми за изграждане на планираните няколко нови ядрени мощности[196].

ЦЕЛИ НА ФРАНЦИЯ (ПОДБОР):

- **31.12.2022:** затваряне на въглищните централи[197];
- **31.12.2022**: увеличаване със 70% на мощностите за производство на възобновяема енергия спрямо 2018 година[198];
- **2025 година**: 100% рециклиране на всички пластмасови продукти[199];
- **2030 година**: Франция трябва да се превърне в лидер в зеления водород, планира правителството[200];
- **2030 година**: с 35% трябва да бъдат намалени емисиите парникови газове от индустрията спрямо нивата от 2015 година;[201]

196 White, Sarah; Abboud, Leila, Macron restarts France's 'nuclear adventure' with plans for 6 reactors, B: FT website, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ft.com/content/4fa9478e-eed3-4aa1-b6fc-834a34cece6d

197 Европейска комисия, NCEP France, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-09/fr_final_necp_main_en_0.pdf

198 Правителство на Франция, The Big Investment Plan 2018-2022, 2018, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.gouvernement.fr/en/the-big-investment-plan-2018-2022

199 Правителство на Франция, Climate Plan, 2017, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:https://www.gouvernement.fr/en/climate-plan

200 Правителство на Франция, Presentation of the "France 2030" plan, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.businessfrance.fr/discover-france-news-presentation-of-the-france-2030-plan

201 Пак там.

- **2022-2030 година**: най-малко два милиона електрически и хибридни автомобила трябва да бъдат произведени във Франция[202];
- **2022-2030**: трябва да бъде създаден първият пътнически самолет с нисък въглероден отпечатък[203];
- **2040 година**: влиза в сила забраната за добива на петрол, природен газ и други изкопаеми горива. Забраната се отнася до собствения добив, не до вноса[204];
- **2050**: постигане на климатична неутралност на икономиката.

Част от изброените мерки са от представения през есента на 2021 година голям инвестиционен план "Франция 2030". Инвестиционната програма не е приета еднозначно от учени и експерти, заради липсата на обоснован анализ за част от целите (първия самолет с нисък въглероден отпечатък) и заради поставянето на основен акцент на изграждането на няколко нови ядрени реактори.

"Всички тези фалшиви решения следват една и съща логика: непрекъснато отлагайте реалния (енергиен) преход и продължавайте да произвеждате, сякаш ресурсите на планетата са неограничени", заявява директорът на "Грийнпийс"-Франция Жан-Франсоа Жулиард[205].

АКТУАЛНА СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КЛИМАТИЧНИЯ ПРЕХОД И ЗЕЛЕНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ

В тази част са представени отговорностите на **Министерството на екологичния проход**, което съчетава в себе си правомощията по климатичен преход, зелена трансформация и опазване на околната среда.

202 Пак там.

203 Пак там.

204 Правителство на Франция, France, the first country to prohibit exploitation of hydrocarbons, 2017, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.gouvernement.fr/en/france-the-first-country-to-prohibit-exploitation-of-hydrocarbons

205 Leigh, Thomas; Overstraeten, Benoit, Macron unveils 30-bln euro plan for innovation and industrial revival, В: Ройтерс уебсайт, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.reuters.com/world/europe/macron-unveils-30-bln-euro-france-2030-investment-plan-2021-10-12/

МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕКОЛОГИЧНИЯ ПРЕХОД[206]

Основни правомощия на министерството:

- Създава и изпълнява политиките за борба с климатичните промени;
- Създава и изпълнява политиките за смекчаване и адаптиране към климатичните промени;
- Създава и изпълнява политиките за управление на енергетиката;
- Създава и изпълнява политиките за енергиен преход;
- Създава и изпълнява политиките за енергийна ефективност;
- Създава и изпълнява политиките за развитие на всички видове транспорт, с изключение на морския - сухопътен, въздушен (авиация за граждански цели), жп транспорт;
- Отговаря за намаляването на парниковите емисии от транспортния сектор;
- Създава и изпълнява политиките за развитие и популяризиране на зелена икономика;
- Създава и изпълнява политиките за развитие и популяризиране на зелени работни места;
- Създава и изпълнява политиките за развитие на зелени иновации и наука за устойчиво развитие;
- Създава и изпълнява политиките за развитие на зелени стартъпи;
- Създава и изпълнява политиките за въвеждане и развитие на програми за квалификации и преквалификации, свързани със зелени умения;
- Създава и изпълнява политиките за развитие на умни градове във Франция;
- Подпомага развитието на устойчивите финанси;
- Подпомага политиките, свързани с екологичното данъчно облагане;
- Подпомага развитието на образование за устойчиво развитие - споделена отговорност заедно с Министерството на образованието;
- Координира изпълнението на Целите за устойчиво развитие на ООН във Франция;
- Създава и изпълнява политиките за развитие на кръгова икономика;
- Създава и изпълнява политиките за опазване на околната среда - включително качество на въздуха, опазване на биоразнообразието, опазване на почвите, управление на отпадъците и контрол върху химическите вещества;
- Създава и изпълнява политиките за управление на водните ресурси, с изключение на морските;
- Създава и изпълнява политиките за управление и опазване на природните богатства;
- Създава и изпълнява политиките за защита от природни бедствия и свързаните с тях аварии и инциденти;
- Създава и изпълнява политиките, свързани със строителния сектор;
- Подпомага развитието на инфраструктурата (регионално развитие) - спомагателни функции към Министерството на кохезионната политика и териториите;
- Подпомага политиките за градско планиране - спомагателни функции към Министерството на кохезионната политика и териториите;
- Подпомага политиките, свързани с жилищното настаняване - спомагателни функции към Министерството на кохезионната политика и териториите.

---

206 Правителство на Франция, Министерство на екологичния преход, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ecologie.gouv.fr/politiques-publiques

ЗАДАЧИ, ИНСТРУМЕНТИ И СТРУКТУРИ В РАМКИТЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕКОЛОГИЧНИЯ ПРЕХОД

- **Споделена икономика**

Министерството на екологичния преход е натоварено със задачата да развива споделената икономика, като едно от средствата за по-екологичен начин на живот. Ведомството отговаря, също така, за прилагането на инициативата на Европейската комисия за насоки за развитие на този тип икономика[207].

- **Комитет за зелена икономика**[208]

Комитетът обединява представители на централната власт, независимите регулатори, както и на други заинтересовани страни. Органът анализира данъчното облагане, свързано със замърсяващи практики и дейности и предлага неговото подобряване; анализира развитието на зелената трансформация на икономическите сектори и излиза с препоръки за ускоряване на тези процеси; анализира привличането на частно финансиране за развитието на зелена икономика.

Комитетът гласува позиции и становища, както и публикува специализирани доклади. Един от последните доклади е свързан с екологичното данъчно облагане[209].

- **Комисия за устойчиво развитие и икономика**[210]

Комисията е съвещателен орган, който анализира икономическите аспекти на прилагането на политиките за устойчиво развитие. Основен приоритет на органа са темите климат, енергия, околна среда, транспорт и жилищно осигуряване. Комисията анализира държавните политики в тези сфери и излиза с конкретни съвети и препоръки.

В Комисията влизат девет ex-officio членове, петнадесет специалисти по петте теми на работа на органа, както и десет икономисти. Комисията може да създава подкомисии при необходимост от разглеждане на определена тема в дълбочина.

- **Национален съвет за екологичен преход**[211]

Съветът е постоянно действащ консултативен орган към Министерството на екологичния преход. Органът се състои от 50 членове и няколко комитета по експертиза - например, комитет на природозащитните организации, комитет на местните власти. Органът разполага със специализирана администрация.

Пленарните заседания, в които участват всички членове, се провеждат на всеки два месеца.

---

207 Европейска комисия, Европейска програма за икономика на споделянето, 2016, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/IP_16_2001

208 Министерство на екологичния преход, Le comité pour l'économie verte, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ecologie.gouv.fr/comite-leconomie-verte

209 Министерство на екологичния преход, Comité pour l'économie verte, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ecologie.gouv.fr/sites/default/files/Comment%20construire%20la%20fiscalit%C3%A9%20environnementale%20pour%20le%20quinquennat%20et%20apr%C3%A8s%202022.pdf

210 Министерство на екологичния преход, La Commission de l'économie du développement durable, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ecologie.gouv.fr/commission-leconomie-du-developpement-durable

211 Министерство на екологичния преход, CNTE, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ecologie.gouv.fr/cnte

Отделните комитети заседават по-често в зависимост от текущите им задачи.

Съветът извършва анализи и публикува препоръки. Един от основните му аналитични трудове е посветен на визията как до 2050 година Франция да се превърне във въглеродно неутрална страна, която се развива в синхрон с природата[212].

- **Национални екологични конференции**[213]

Министерството на екологичния преход организира големи национални форуми за диалог, посветени на зеленото развитие на Франция. Досега са проведени няколко подобни конференции, по време на които са дадени почти 400 препоръки за зелената трансформация на страната. Препоръките се дават от различни заинтересовани страни, които са участници в специални кръгли маси по време на конференциите.

- **Агенция за екологичен преход**[214]

Научно-изследователска агенция, която развива научна дейност, но и разполага с програма за инвестиции в иновации. Агенцията се управлява съвместно от Министерството на екологичния преход и Министерството на образованието, науката и научните изследвания. Разполага с над 1000 служители и почти 30 офиса из континентална Франция и отвъдморските територии на Републиката.

Агенцията за екологичен проход има пет приоритетни теми на работа[215]: първата тема е управление на отпадъците, земите и замърсените почви; втората - климат; третата тема е енергия; четвъртата - качество на въздуха и управление на шума; петата - крос-секторни политики и теми, като развитие на устойчиви градове, устойчиви практики на потребление и други.

Агенцията за екологичен проход извършва научна и аналитична дейност, включително целенасочено по направление подкрепа на развитието на зелени иновации[216]. Структурата подпомага и практическото приложение на зелените иновации чрез различни инструменти, сред които наръчници, брошури и кампании[217].

Агенцията управлява два от големите регионални инвестиционни фонда за екологичен преход - този за развитие на възобновяеми източници (Heat Fund) и този за иновативни практики за управление на сектора с отпадъците (Waste Fund)[218]. Също така, структурата управлява Greentech Innovation Incubators[219] - мрежа от национални инкубатори в подкрепа на развитието на високотехнологичните зелени стартъпи (greentech). Мрежата поддържа различни инициативи в подкрепа на стартиращите бизнеси.

---

212 Министерство на екологичния преход, Vision France 2050, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ecologie.gouv.fr/sites/default/files/Vision_France_2050_CNTE.pdf

213 Министерство на екологичния преход, La conférence environnementale, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ecologie.gouv.fr/conference-environnementale

214 Министерство на екологичния преход, ADEME, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ademe.fr/en

215 ADEME, About ADEME, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ademe.fr/en/about-ademe

216 ADEME, Research, Development and Innovation at ADEME, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ademe.fr/en/research-development-and-innovation-at-ademe

217 ADEME, A Handbook for a More Responsible Digital Life, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://librairie.ademe.fr/consommer-autrement/4953-a-handbook-for-a-more-responsible-digital-life.html

218 Пак там

219 ADEME, Greentech Innovation, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://greentechinnovation.fr/

• **Национален съвет за кръгова икономика**[220]

Консултативен съвет за развитието на кръговата икономика във Франция. Обединява представители на различните заинтересовани страни. Съветът дава препоръки и становища, свързани с националните политики за внедряване на кръгови практики.

• **Национален портал за околна среда**[221]

Порталът предоставя информация за политиките и действията, свързани с опазването на околната среда. Основната му цел е да осигури публичност на действията на Министерството на екологичния преход и да привлече гражданите към тази важна тема.

• **Национален регистър на околната среда**[222]

Регистърът съдържа подробна и актуална база данни за околната среда, включително състояние на екосистемите, брой и видове растения и животни, защитени територии и тяхното състояние.

• **Националната обсерватория за биоразнообразие с портал за публична информация за биоразнообразието във Франция**[223]

Обсерваторията работи по различни проекти, свързани с опазването на екосистемите, включително поддържа индикатори за анализ на състоянието на биоразнообразието. Индикаторите са достъпни на специален портал на Обсерваторията, заедно с огромно количество данни и материали, свързани с биоразнообразието.

• **Национална обсерватория за природните рискове с портал за публична информация**[224]

Обсерваторията работи по различни проекти, свързани с природни бедствия и природни предизвикателства пред обществото, включително поддържа индикатори за анализ на различни типове рискове. Индикаторите са достъпни на специален портал на Обсерваторията, заедно с богата база от данни и материали.

• **Национална обсерватория за качество на въздуха**[225]

Обсерваторията извършва постоянен мониторинг на качеството на въздуха и гарантира обществен достъп до тази информация. Освен това, институцията извършва анализи и проучвания, както и обучения и образователни кампании.

• **Национална група за опазване на почвите**[226]

---

220 Министерство на екологичния преход, CNEC, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ecologie.gouv.fr/conseil-national-leconomie-circulaire

221 Министерство на екологичния преход, SIDE, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://side.developpement-durable.gouv.fr/

222 Правителство на Франция, INPN, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://inpn.mnhn.fr/accueil/index?lg=en

223 Правителство на Франция, Nature France, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://naturefrance.fr/

224 Правителство на Франция, Geo Risques, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.georisques.gouv.fr/risques/observatoire-national-des-risques-naturels

225 Правителство на Франция, OQAI, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.oqai.fr/en

226 Правителство на Франция, Gis Sol, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.gissol.fr/

Групата е постоянно действащ орган от учени, подобен на горните обсерватории. Извършва анализи на състоянието на почвата, публикува данни за текущото състояние, както и разработва различни интерактивни дигитални инструменти, достъпни за учени и широката публика.

- **Национална агенция за мониторинг и анализ на парниковите газове**[227]

Агенцията е независим орган към Министерството на екологичния преход. Агенцията е задължена да публикува данни и анализи за замърсяването на въздуха и нивата на парникови газове в различните технически формати, необходими за анализ на изпълнението на френските задължения по различни международни договорености за борба с климатичните промени. Агенцията провежда обучения и други образователни формати, както и разработва интерактивни дигитални инструменти със свободен достъп.

- **Национален център за индустриална сигурност и защита на природата**[228]

Специализирана агенция за превенция и анализ на рисковете, свързани с добив на въглища, производство на енергия и химически дейности.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ СТРУКТУРИ И ИНИЦИАТИВИ ОТ ФРАНЦИЯ

- **Висш съвет за климата**[229]

Независим консултативен орган, съставен от тринадесет експерти. Органът анализира държавните климатични политики и препоръчва мерки за изпълнение на международните климатични задължения на Франция. Членовете му са доказани експерти в областите климат, икономика, енергиен преход и агрономия.

- **Граждански конвенти за климата/Citizens‘ Climate Convention**[230]

Специална инициатива на френския президент, промотирана като форма на пряка демокрация и създадена като част от отговора му на обществените вълнения около протестите на “жълтите жилетки”. Инициативата дава глас на 150 случайно избрани граждани, представители на всички слоеве на обществото. Те провеждат заседания и дават над 140 препоръки за новия климатичен закон на Франция.

Управляващите обещават да включат основните идеи, но гласуваният финален вариант на закона е приет неоднозначно[231]. Нормативният акт е съсредоточен върху намаляване на парниковите емисии на Франция с най-малко 40% до 2030 година спрямо нивата от 1990, въпреки че по това време вече е приета общоевропейската цел от най-малко 55%.

---

227 Правителство на Франция, CITEPA, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.citepa.org/en/

228 Правителство на Франция, INERIS, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://prestations.ineris.fr/en/presentation

229 Правителство на Франция, Haut Consel pour le Climat, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.hautconseilclimat.fr/en/

230 Правителство на Франция, The Citizens‘ Convention on Climate, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.conventioncitoyennepourleclimat.fr/en/

231 Babef, Clara, French lawmakers agree on final version of climate bill, B: Euroactiv, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.euractiv.com/section/climate-environment/news/french-lawmakers-agree-on-final-version-of-climate-bill/

- **Френска агенция за биоразнообразие**[232]

Независим институт под общото управление на Министерството на екологичния преход и Министерството на селското стопанство. Агенцията е специализирана в дейности по защита и възстановяване на биоразнообразието.

- **Мисия "Технологична Франция"/La French Tech**[233]

Специален проект на правителството в подкрепа на развитието на иновативни високотехнологични стартъпи. Проектът поддържа специална система за сертифициране на регионални технологични хъбове по градове, като всеки град, който кандидатства да бъде French Tech Center трябва да отговаря на няколко изисквания, включително наличието на акселераторски програми и инкубатори за стартъпи. Един от фокусите на проекта са високотехнологичните зелени стартъпи (greentech), като по тази тема основен партньор е Министерството на екологичния преход[234];

- **Национален съвет за дигитално развитие**[235]

Съветът е консултативен орган с участието на представители на различни заинтересовани страни, сред които бизнес и учени. Органът извършва анализи по различни теми и отправя препоръки, включително по отношение на ролята на дигиталната трансформация в борбата с климатичната криза и справянето с последиците от климатичните промени[236].

- **Специална междуведомствена работна група за дигиталния отпечатък върху природата**[237]

Работната група е създадена като общ проект между Министерството на екологичния преход и Министерството на икономиката създават. В нея участват представители на Агенцията за екологичен преход и националния телекомуникационен регулатор ARCEP.

Работната група трябва да анализира отпечатъка на дигиталните технологии върху околната среда и климата и да препоръча конкретни мерки. Структурата има точно определен времеви мандат и той е осемнадесет месеца.

- **CEREMA**[238]

Специален център да подпомагане на екологичния преход в регионалното и градско планиране. Управлява се заедно от Министерството на екологичния преход и Министерството на кохезионните политики. Сред основните приоритети на центъра е развитието на зелени иновации.

---

232 Правителство на Франция, OFB, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ofb.gouv.fr/en

233 Правителство на Франция, La French Tech, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.gouvernement.fr/en/la-french-tech

234 Министерство на екологичния преход, L'initiative Greentech innovation, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ecologie.gouv.fr/linitiative-greentech-innovation

235 Правителство на Франция, Le Conseil national du numérique, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://cnnumerique.fr/le-conseil

236 Le Conseil national du numérique, Publication des travaux sur l'environnement et le numérique, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://cnnumerique.fr/environnement_numerique

237 Правителство на Франция, ARCEP, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://en.arcep.fr/news/press-releases/view/n/the-environment-190122.html

238 Правителство на Франция, CEREMA, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.cerema.fr/en/cerema

- **Национален център за компетенции**[239]

Обучителен център под общото управление на Министерството на екологичния преход и Министерството по кохезионни политики. Един от основните му фокуси е развитието на екологични квалификации.

- **Национална агенция за научни изследвания**[240]

Структура, която финансира иновативни научни проекти, резултат от сътрудничество между няколко публични органи и институции или между публичен орган/институция и частния сектор. Управлява се от Министерството на образованието, науката и научните изследвания. Един от фокусите й е борбата с климатичните промени, като Агенцията поддържа различни програми за финансиране[241].

Националната агенция за научни изследвания управлява Програмата за инвестиции в бъдещето[242] - специална инициатива в подкрепа на развитието на научните иновации, подготвящи Франция за бъдещето. Сред приоритетните теми за финансиране са зелените иновации, кръговата икономика, възобновяемите енергийни източници. Четвъртата сесия на програма започва през 2021 година и е на стойност 20 милиарда евро.

- **Национален морски институт**[243]

Независим институт за опазване на морета и океани и за развитие на иновации в управлението и използването на морските ресурси.

- **Национална система за състоянието на водните ресурси**[244]

Националната система е ведомство тип независим институт. Структурата е специализирана в предоставянето на данни за качеството на водните ресурси във Франция, състоянието на биоразнообразието в реки, морета и океани, както и в анализирането на предизвикателствата пред водните богатства на Франция.

- **Забрана на вътрешните самолетни линии на къси разстояния**[245]

Една от по-различните идеи спрямо останалите анализирани държави. Забраната се прилага, когато по даденото направление съществува бърз влак, който може да вземе разстоянието за до два

---

239 Правителство на Франция, ENTE, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://www.ente.developpement-durable.gouv.fr/spip.php?page=sommaire

240 Правителство на Франция, ANR, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://anr.fr/en/anrs-role-in-research/about-us/missions/

241 ANR, Climate change: services being developed to evaluate the climate and prepare for adaptation. ERA4CS ERA-NET projects, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://anr.fr/en/latest-news/read/news/climate-change-services-being-developed-to-evaluate-the-climate-and-prepare-for-adaptation-era4cs/

242 ANR, Investments for the Future, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://anr.fr/en/investments-for-the-future/investments-for-the-future/

243 Правителство на Франция, IFREMER, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://wwz.ifremer.fr/

244 Правителство на Франция, EAUFRANCE, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.eaufrance.fr/

245 Правителство на Франция, Towards a second green OAT: Still the best of both worlds, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.aft.gouv.fr/files/medias-aft/3_Dette/3.2_OATMLT/3.2.2_OATVerte/Investor%20presentation%20AFT%20GIC%20March%202021_UK.pdf

часа и половина. Подобна идея има и в новото коалиционно споразумение на Нидерландия, но във Франция вече е част от изискванията на приетия през 2021 климатичен закон.

УСТОЙЧИВИТЕ ФИНАНСИ И ФРАНЦИЯ

- **Зелени облигации**

През 2017 година Франция става първата страна издала зелени бенчмарк облигации - Green OATs. Те са на стойност 7 милиарда евро[246].
През 2017 е разработена и приета и специалната рамка за зелени облигации, описваща правилата за тяхното емитиране и използване[247]. Правителството на Франция е задължено да подготвя ежегодни доклади за използването на средствата от облигациите и техния ефект[248]. През 2021 година, четири години след приемането на Рамката, е емитирана втората серия Green OATs, отново на стойност 7 милиарда евро.

С набраните средства от зелените облигации френското правителство планира да финансира част от Програмата за инвестиции в бъдещето - проекти, свързани с борба с климатичните промени, адаптиране към промените в климата, опазване на биологичното разнообразие и борба със замърсяването на въздуха, почвите и водите.

Създаден е Независим съвет за зелени облигации[249] - органът се състои от осем независими експерти и двама независими наблюдатели на дейността му. Към януари 2022 година членове на Съвета са учени, експерти от неправителствения сектор, представители на частния финансов сектор, както и представители на авторитетни международни икономически организации - ООН, Световна банка, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. Съветът оценява емитирането на зелените дългови инструменти, както и използването на средствата от емисиите. Органът публикува и специализирани доклади, например за ролята на зелените облигации в Програмата за инвестиции в бъдещето[250].

- **Национална банка на Франция**

Националната банка на Франция работи активно в подкрепа на издаването на зелени облигации от частни френски компании, както и подкрепя развитието на този тип финансов пазар в страната[251]. Освен това, Banque de France подкрепя ESG стандартите и работи за намаляване отпечатъка от парникови емисии в ежедневните си дейности[252].

---

246 Agence France Trésor, Green OAT, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.aft.gouv.fr/en/green-oat

247 Agence France Trésor, Framework for the Green OAT, 2017, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.aft.gouv.fr/files/archives/attachments/25562.pdf

248 Agence France Trésor, Green OAT Allocation and Performance Report, 2020, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.aft.gouv.fr/files/medias-aft/3_Dette/3.2_OATMLT/3.2.2_OATVerte/OAT_2020_FINAL_WEB_ENG.pdf

249 Agence France Trésor, Green OAT, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.aft.gouv.fr/en/green-oat

250 Agence France Trésor, Investments for the Future Programme, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.aft.gouv.fr/files/medias-aft/3_Dette/3.2_OATMLT/3.2.2_OATVerte/Invest%20for%20the%20Future%20-%20FULL_Impact%20evaluation%20report.pdf

251 Банка на Франция, Taking account of climate-related risk, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.banque-france.fr/en/banque-de-france/corporate-social-responsibility/environmental-commitment/taking-account-climate-related-risk

252 Банка на Франция, Reducing our environmental footprint, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.banque-france.fr/en/banque-de-france/corporate-social-responsibility/environmental-commitment/reducing-our-environmental-footprint

- **Финансовият регулатор**

Autorité des marchés financiers (AMF) - френският финансов регулатор е също активен по темата устойчиви финанси. Подготовката на Франция за новите и разширени ESG стандарти на Европейския съюз е сред основните му приоритети за 2022 година[253]. В последните години AMF работи активно на европейски ниво за намиране на решение на един все по-сериозен проблем - този с фалшивото представяне на продукти, услуги и инициативи като зелени с цел привличане на средства от инвеститори (greenwashing).

През 2019 година AMF създава специална комисия за устойчиви финанси[254]. Комисията е независим експертен орган, който съветва регулатора за развитие на този тип финанси. Органът публикува специални анализи - например, за пътя на бизнеса към въглеродна неутралност[255].

Заседания на Комисията. Колаж: AMF.

253 AMF, Priorities for the Autorité des Marchés Financiers, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.amf-france.org/en/news-publications/publications/reports-research-and-analysis/2022-priorities-autorite-des-marches-financiers

254 AMF, Climate and Sustainable Finance Commission, 2019, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.amf-france.org/en/amf/our-organization/climate-and-sustainable-finance-commission#The_AMFs_commitment_to_sustainable_finance

255 AMF, Companies and carbon neutrality: initial conclusions and issues identified, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.amf-france.org/en/news-publications/publications/reports-research-and-analysis/companies-and-carbon-neutrality-initial-conclusions-and-issues-identified

А6. ИЗВОДИ

На основата на направения анализ на петте държави могат да бъдат направени следните изводи, които характеризират техните подходи за управление на климатичния преход и зелената трансформация:

- Разпознаване на борбата с климатичните промени и осъществяването на успешна зелена трансформация като **основни предизвикателства и възможности пред развитието на държавите**;
- Въвеждане на **хоризонтален подход към климатичните промени и зелената трансформация**;
- Предприемане на **незабавни мерки за успешен климатичен преход и зелена трансформация**;
- Осъзнаване, че борбата с **климатичните промени и зелената трансформация вървят ръка за ръка**, а не един срещу друг, защото без реформиране на икономиката няма как да бъдат постигнати климатичните цели;
- **Засилване климатичните правомощия** на водещите ведомства, независимо дали те са специални климатични министерства или министерства на околната среда с водещ приоритет климат;
- **Преминаване на управлението на енергийния преход в правомощията** на основната структура за прилагане на климатични политики - независимо дали тя е министерство на околна среда с фокус климат или министерство на климатичните политики;
- Въвеждане на механизми за експертна подкрепа и контрол на политиките за борба с климатичните промени;
- Въвеждане на механизми за експертна подкрепа и контрол на политиките за адаптиране към климатичните промени;
- Въвеждане на механизми за експертна подкрепа и контрол на политиките за зелена трансформация;
- Въвеждане на механизми за развитие и подкрепа на зелените иновации;
- Въвеждане на програми за зелено образование с основен фокус т.нар. образование за устойчиво развитие;
- Развитие на програми за квалификация и преквалификация в съответствие с нуждите на климатичния преход и зелената трансформация;
- Въвеждане на механизми за въвличане на бизнеса в осъществяването на климатичните политики;
- Въвеждане на специални механизми за сътрудничество с различните сектори и заинтересовани страни;
- Въвеждане на механизми за сътрудничество на регионално и местно ниво;
- Осъзнаване на данните и препоръките на учените относно климатичната криза и необходимостта от зелена трансформация;
- Осъзнаване на необходимостта от развитие на капацитет по климатична дипломация;
- Въвеждане на механизми за по-голяма публичност на климатичните политики, действия и техните резултати;
- Въвеждане на механизми за въвличане на хората в климатичните политики;
- Въвеждане на механизми за одит на климатичните политики;
- Въвеждане на политики за успешно развитие на нови форми на икономическо развитие и заетост в районите, които са зависими от индустрии, базирани на изкопаеми горива;
- Въвеждане на специален фокус към устойчивите финанси;
- Включване на банковите и финансови регулатори в глобалната инициатива за устойчивифинанси - Мрежата за позеленяване на финансовата система[256].

256 https://www.ngfs.net/en

Глава втора

Препоръки за подобряване на управлението на климатичния преход и зелената трансформация в България

Б1. Структура в България

ОБЩИ ДАННИ ЗА СТРУКТУРАТА В БЪЛГАРИЯ

България е унитарна държава под формата на парламентарна република. Министър-председателят е ръководител на правителството, което представлява изпълнителната власт. Министерският съвет е колективен орган.

България е с централизирана структура, като се състои от 27 области и област София-град. Областните управители се назначават от правителството. Местната власт се осъществява от органите на местно самоуправление - кметове на общини, кметове на райони за трите големи града, общински съвети, кметове на кметства и кметски наместници.

ОБЩИ ДАННИ ЗА СТРУКТУРАТА НА ЦЕНТРАЛНАТА ВЛАСТ ПО ОТНОШЕНИЕ НА КЛИМАТИЧНИТЕ ПОЛИТИКИ

Към февруари 2022 година структурата на централната власт в България по отношение на климатичните промени включва **Вицепремиер по климатичните политики, както и Министерство на околната среда и водите (МОСВ).** Вицепремиерът е и министър на околната среда и водите. Към Българската академия на науките е създаден и Институт за изследвания на климата, атмосферата и водите[257], но поради спецификата на БАН като "национална автономна институция"[258], нейните звена не са част от централната власт, а са независими научни звена с академична и административна самостоятелност.

Един от ресорите на Министерството на околната среда и водите е **"Климат"**[259], за който отговаря Дирекцията по изменение на климата. Към февруари месец 2022 година Дирекцията се състои от един директор и шест експерти.[260] Тази дирекция е на практика единственото звено в централната власт, което отговаря в цялост за климатичните политики.

Под шапката на МОСВ е Изпълнителната агенция по околна среда[261]. Агенцията има определени функции, свързани с мониторинг и анализ на климатичните промени, които не са сред основните ѝ приоритети и не са свързани с управление на климатичната криза (прилагане на политики). Например, сред задълженията на Главна дирекция "Лабораторно-аналитична дейност"[262]са "измервания на газове и фини прахови частици с цел оценка качеството на атмосферния въздух", а на отдел "Инвентаризация на емисиите"[263] към дирекция "Мониторинг и оценка на околната среда"[264] - изготвяне на "Национален доклад съгласно изискванията на Рамковата конвенция по изменение на климата (РКОНИК) и Протокола от Киото" и участие и координиране на "дейностите в Работните групи към Комитета по изменение на климата към ЕК" . Изпълнителната агенция по

257 Българска академия на науките, ИИКАВ, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://cawri-bas.eu/

258 Българска академия на науките, Устав на БАН, 2010, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:http://www.space.bas.bg/bg/structure/files/USTAV.pdf

259 Министерство на околната среда и водите, Климат, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.moew.government.bg/bg/klimat/

260 Министерство на околната среда и водите, Климат, Контакти, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.moew.government.bg/bg/klimat/kontakti/

261 Министерство на околната среда и водите, Изпълнителна агенция по околна среда, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://www.eea.government.bg/

262 Изпълнителна агенция по околна среда, Главна дирекция "Лабораторно-аналитична дейност", 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://eea.government.bg/bg/about/directorates/lad

263 Изпълнителна агенция по околна среда, Отдел "Инвентаризация на емисии", 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://eea.government.bg/bg/about/directorates/moos/em-inventory

264 Изпълнителна агенция по околна среда, Дирекция "Мониторинг на околната среда", 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://eea.government.bg/bg/about/directorates/moos

“Околна среда” поддържа и Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС)[265].

Към министъра на околната среда и водите са конституирани/учредени Съвет на учените[266] и Обществен съвет[267]. Към МОСВ съществуват Национален съвет по биологично разнообразие[268] и Висш експертен екологичен съвет[269].

В Министерството на енергетиката има създадена дирекция “Енергийни стратегии и политики за устойчиво енергийно развитие”[270], която има климатични правомощия. Подобни ясно посочени правомощия липсват в други, пряко свързани с климата ведомства - например, Министерство на икономиката и индустрията[271], както и Министерство на земеделието[272]. Към момента на публикуване на доклада все още не е завършило структурирането на новосъздаденото Министерство на иновациите и растежа, както и реформирането на Агенцията по горите[273]. Последната структура в края на февруари 2022 година продължава да бъде подчинена на земеделското ведомство и да функционира като изпълнителна агенция без правомощия по изпълнение на политики, а с контролни функции, сред които индиректно и слабо застъпени прерогативи, свързани с климата[274]. Индиректно и слабо застъпени климатични правомощия, свързани с наблюдението на процесите в река Дунав, могат да бъдат открити в Изпълнителна агенция “Проучване и поддържане на река Дунав” - Русе[275], подчинена на Министерството на транспорта и съобщенията.

Спрямо данните за консултативните форуми на централно ниво, към Министерския съвет са учредени Консултативен съвет във връзка с Европейската зелена сделка[276], както и други съвети по ресори[277], които са свързани с климатичните промени и зелената трансформация, но от наличната информация може да се направи извод, че те **нямат фокус климат и не вземат предвид климатичните ефекти** върху съответните ресори.

---

265 Изпълнителна агенция по околна среда, НСМОС, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:http://eea.government.bg/bg/nsmos

266 Министерство на околната среда и водите, Съвет на учените, 2021, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.moew.government.bg/bg/ministerstvo/suvet-na-uchenite-kum-ministura/

267 Министерство на околната среда и водите, Обществен съвет, 2013, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.moew.government.bg/bg/mosv-publikuva-proekt-na-pravila-za-ustrojstvoto-i-dejnostta-na-obstestven-suvet-kum-ministura-na-okolnata-sreda-i-vodite-za-konsultacii-sus-zainteresovanite-strani/

268 Министерство на околната среда и водите, Национален съвет по биологично разнообразие, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.moew.government.bg/bg/priroda/biologichno-raznoobrazie/nacionalen-suvet-po-biologichno-raznoobrazie/

269 Министерство на околната среда и водите, Висш експертен екологичен съвет, 2019, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.moew.government.bg/bg/pravilnik-za-funciite-zadachite-i-sustava-na-visshiya-eksperten-ekologichen-suvet-vees-kum-ministura-na-okolnata-sreda-i-vodite/

270 Министерство на енергетиката, Енергийни стратегии и политики за устойчиво енергийно развитие, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на:

271 Министерство на икономиката, Структура, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mi.government.bg/bg/departments-0.html

272 Министерство на земеделието, Структура, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.mzh.government.bg/bg/ministerstvo/struktura/

273 БНР, Ще се случи ли реформата в управлението на горите, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://bnr.bg/horizont/post/101587595

274 Изпълнителна агенция по горите, Основни дейности, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: http://www.iag.bg/act/lang/1/cat/1/display

275 Министерство на транспорта и съобщенията, ИАППД, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://appd-bg.org/

276 Министерски съвет, Консултативен съвет във връзка с Европейската зелена сделка, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://saveti.government.bg/web/cc_2002/1

277 Министерски съвет, Портал за консултативни съвети, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://saveti.government.bg/web/cc_33/1

Б2. Резюме на препоръките

Анализът на структурата на централната власт показва, че на централно ниво в България **липсва хоризонтален подход към климатичните промени и зелената трансформация**.

На основата на тази структура и на направения анализ на петте държави, могат да бъдат направени няколко типа препоръки за подобряване на управлението на климатичния преход и зелената трансформация у нас. Препоръките вземат предвид структурата на централната власт в България към месец февруари 2022 година и са адаптирани към нея с цел най-бързо и ефикасно прилагане.

Ключов аспект за успеха на реализирането на тези препоръки е готовността на правителството да осигури необходимото и адекватно финансиране за тяхното прилагане.

Препоръките са групирани в четири типа категории:

1. Препоръки, свързани със структурата на Министерския съвет:

- Съвет за планиране на икономиката на бъдещето.

2. Препоръки, свързани с междусекторното сътрудничество между отделните министерства:

- Изработване, подписване и прилагане на Национално споразумение за климата;
- Изработване, подписване и прилагане на Национално споразумение за кръгова икономика;
- Изработване, подписване и прилагане на Национално споразумение за развитие на зелени иновации;
- Изработване, подписване и прилагане на Национално споразумение за екологично образование;
- Създаване на специализирана структура “Зелени споразумения”;
- Създаване на Междуведомствена работна група за подпомагане на енергийния преход;
- Създаване на специализирана структура “Институт за справедлив преход”;
- Създаване на специализирана структура “Институт за развитие на умни градове”;
- Създаване на Междуведомствена работна група за развитие на устойчивите финанси.

3. Препоръки, свързани със структурата на Министерството на околната среда и водите:

- Присъединяване към Green Growth Group;
- Реформиране на Дирекцията по климатични промени, като се създадат три отделни дирекции “Климатични политики”, “Адаптиране към климатичните промени” и “Базирани на природата” решения;
- Създаване на система за насърчаване на екологични практики в бизнеса;
- Подготвяне на законови промени за въвеждане като задължителни препоръчителните изисквания на Европейската комисия за екологосъобразни обществени поръчки;
- Създаване на Национален институт “Биоразнообразие и климат”;
- Създаване на Национален портал за климат;
- Провеждане на национална кампания за разясняване на зеленото развитие;
- Провеждане на годишна конференция, посветена на климатичните промени в България;
- Създаване на Национален съвет “Адаптиране към климатичните промени”.

4. Препоръки, свързани със сътрудничеството с местните власти:

- Консултативни органи за сътрудничество с местната власт.

Б3. Препоръки, свързани със структурата на Министерски съвет

В тази част са включени препоръките за подобряване на управлението на климатичния преход и зелената трансформация, които са свързани със структурата на Министерски съвет.

На основата на анализа на петте европейски държави и на различните типове консултативни органи към Министерски съвет в България, се препоръчва създаване на постоянно действащ независим орган от специалисти **Съвет за планиране на икономиката на бъдещето**.

СЪВЕТ ЗА ПЛАНИРАНЕ НА ИКОНОМИКАТА НА БЪДЕЩЕТО

Създаване на съвет, който да анализира процесите в света и да създава стратегия за подготовката на България - **Съветът трябва да има за основен фокус превръщането на България в един от зелените и иновативни лидери в Европа**. Органът трябва да обхваща широк кръг от заинтересовани страни: доказани учени, експерти от бизнеса и от неправителствения сектор. Съветът трябва да бъде под шапката на Министерски съвет, но да бъде независим във вземането на своите решения.

Подобни органи са Независимият експертен съвет за подготовка на Германия за бъдещето (WBGU)[278], както и SITRA във Финландия[279] - орган, който определя темите на бъдещето, по които страната трябва да се подготви: например, да стане първата държава с изцяло кръгова икономика или да развива икономика, базирана на данни.

Състав

Съветът трябва да се назначава с решение на Министерския съвет по предложения на работна група, в която влизат по един представител от всяко министерство. Съпредседатели на работната група са Вицепремиерът по климатични политики и Министърът на образованието и науката. Мандатът на Съвета, по подобие на Германия, съвпада с мандата на изпълнителната власт - четири години. При предсрочно прекратяване на мандата на Министерския съвет, Съветът за планиране на бъдещето продължава своя четиригодишен мандат. Членовете му могат да бъдат избирани най-много за два мандата.

Работната група провежда конкурс и избира финалния списък от кандидати, които трябва да бъдат одобрени с решение на Министерския съвет. Правилникът за дейността на Съвета също се изработва от работната група и се приема с постановление на Министерски съвет.

Съветът се състои от дванадесет души:

- Трима учени;
- Трима представители на бизнеса;
- Трима експерти от неправителствения сектор.

По време на своето първо заседание членовете избират своя председател и двама заместници за срок от една година. Председателят може да бъде преизбиран най-много един път в рамките на мандат. Съветът е колективен орган и приема решения с обикновено мнозинство.

278 Виж А1.

279 Правителство на Финландия, SITRA, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.sitra.fi/

Съветът за планиране на бъдещето трябва да бъде постоянно действащ орган и да разполага със специализирана администрация, която да подпомага дейността му. Заплатите на членовете на Съвета трябва да бъдат аналогични на осреднения размер на заплатите на членовете на Министерския съвет, а на администрацията - аналогични на осреднения размер на служителите в администрацията в Министерски съвет.

Съветът публикува годишен доклад за дейността си, който внася в Министерски съвет. Министерският съвет е органът, който контролира Съветът и разглежда молби за напускане, предложения за годишния бюджет на Съвета, както и други текущи въпроси. По предложение на Вицепремиера по климатични политики или на Министъра на образованието и науката може да бъде гласувано решение за прекратяване на мандата на членове на Съвета.

При прекратяване или напускане на член на Съвета, стартира горепосочената процедура за избор на нов член, който разполага с пълен четиригодишен мандат.

Дейност

Съветът за планиране на бъдещето трябва да анализира световните тенденции и на основата на задълбочено проучване да избира основна тема за своята работа през следващите две години. Съветът изработва и публикува Стратегия и План за действие за реализиране на избрания акцент. Съветът трябва да разполага с бюджет за тестване на авангардни идеи по избрания акцент, както и да разполага с финансова обезпеченост за извършване на задълбочени проучвания и анализи в страната, свързани с избрания акцент: например, превръщане на Варна в център на кръговата икономика или Видин в център на икономика, базирана на данни.

Съветът е длъжен да внася на втората и на четвъртата година от мандата си в Министерския съвет Стратегия за реализиране на избрания акцент с конкретни препоръки за политики и мерки на централно и местно ниво. Стратегията се подлага на обществено обсъждане. Съветът организира конференция за представяне и разясняване на избрания акцент за развитие на страната и за стъпките, които препоръчва в Стратегията.

Съветът трябва да работи при пълни правила на прозрачност относно своите заседания и доклади. Съветът заседава минимум един път на месец. Предварително се публикува дневният ред на заседанията, а след всяко заседание - решенията.

Съветът организира срещи, публични дискусии, разяснителни кампании и обучения. Съветът е свободен да публикува становища и позиции по актуални теми. Те също се приемат с обикновено мнозинство, като се гарантира възможност за публикуване на обосновани мнения против или въздържал се към тях.

Б4. Препоръки, свързани с междусекторното сътрудничество между отделните министерства

В тази част са включени препоръки за подобряване на управлението на климатичния преход и зелената трансформация, които са свързани с **координационните функции на Вицепремиера по климатичните политики**.

Препоръките са следните:

- Изработване, подписване и прилагане на Национално споразумение за климата;
- Изработване, подписване и прилагане на Национално споразумение за кръгова икономика;
- Изработване, подписване и прилагане на Национално споразумение за развитие на зелени иновации;
- Изработване, подписване и прилагане на Национално споразумение за екологично образование;
- Създаване на специализирана структура "Зелени споразумения";
- Създаване на Междуведомствена работна група за подпомагане на енергийния преход;
- Създаване на специализирана структура "Институт за справедлив преход";
- Създаване на специализирана структура "Институт за развитие на умни градове";
- Създаване на Междуведомствена работна група за развитие на устойчивите финанси.

ИЗРАБОТВАНЕ, ПОДПИСВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА НАЦИОНАЛНО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА КЛИМАТА

На базата на направения анализ на петте избрани държави, една от най-лесно приложимите, бързи и ефективни мерки би била създаването на т.нар. климатични споразумения. Първото подобно споразумение би трябвало да бъде **Националното споразумение за климата**.

Националното споразумение за климата е документ, който трябва да включва конкретно разписани мерки за декарбонизация по основни сектори в страната. Тези мерки трябва да водят към **практическото реализиране в България** на европейската цел за 2030 година - а именно **намаляване на парниковите емисии с най-малко 55%** спрямо нивата от 1990 година.

Инициативата **не е** план за действие за климата, а споразумение, което трябва да обедини представители на бизнеса, учени, неправителствени организации, националните и местните власти. Документът трябва да включва **конкретни ангажименти по отделните сектори**, разделени **по години до 2030 година**. Мерките трябва да бъдат **съобразени и с анализ на техния принос за реализиране** на дългосрочната цел на ЕС и България - **постигане на климатична неутралност до 2050 година.**

За изработването на Националното споразумение за климата трябва да отговаря Вицепремиерът по климатичните политики и новата структура "Зелени споразумения" (виж по-долу в тази част Б4 на Доклада). Трябва да бъдат избрани няколко основни сектора, за които да бъдат сключени **подспоразумения** към Националното споразумение за климата. На основата на публичните данни за емисиите парникови газове у нас, както и на опита на анализираните пет държави от ЕС, тези сектори могат да бъдат:

- Производство на електричество;
- Индустрия;
- Транспорт;
- Земеделие;

• Сграден фонд и строителство.

Необходимо е да се създаде работна група за изработване на Споразумението с мандат шест месеца. В нея трябва да участват задължително представители на Министерство на околната среда и водите (трима представители, които са по един експерт от трите нови климатични дирекции в МОСВ - виж по-долу в част Б5 на Доклада), както и по един представител на Министерство на финансите, Министерство на енергетиката, Министерство на икономиката и индустрията, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на транспорта и съобщенията, Министерство на иновациите и растежа, Министерство на труда и социалната политика и Министерство на земеделието.

Работната група трябва да изпълнява координационни функции и да се ръководи от Вицепремиера по климатичните политики.

Трябва да се създадат пет тематични подгрупи, които да подготвят споразуменията с отделните сектори. Председателите на тематичните подгрупи се излъчват в съгласувателна процедура между Вицепремиера по климатичните политики и съответното водещо министерство - например, Министерство на енергетиката за сектор "Производство на енергия". Във всяка тематичната подгрупа участват по един представител от всяко от изброените министерства участници в основната работна група, като единствените изключения са за водещото министерство, което участва с председател и двама членове, както и Министерство на околната среда и водите, което участва с по един представител от трите нови климатични дирекции в МОСВ (виж по-долу в част Б5 на Доклада). Когато водещото министерство се съвпада с МОСВ, участват един председател от министерството плюс по един експерт от трите климатични дирекции.

Основната работна група и подгрупите са колективни органи и вземат решения с обикновено мнозинство.

В рамките на първите три месеца експертите от тези подгрупи трябва да изработят конкретни мерки за декарбонизация. В следващите три месеца всяка работна подгрупа трябва да проведе задължителни срещи със заинтересованите страни - с участието на бизнеса, учени, експерти от неправителствения сектор и местни власти. По време на всяка среща трябва да се обсъждат предложения и стратегии за намаляване на парниковите емисии - как конкретният сектор ще изпълни целта от 55% до 2030 година, какви са необходимите промени в законодателно и регулаторно отношение, с какво трябва да помогне централното правителство.

След шестте месеца се публикува Национално споразумение за климата с конкретни мерки по отделните сектори за следващите години до 2030 година. Споразумението трябва да бъде подложено на обществено обсъждане в рамките на месец и още месец анализ на получените мнения и коментари. След това Споразумението се финализира от работната група към Вицепремиера.

Споразумението се подписва от представители на централното правителство, бизнеса и местните власти. Партньори по реализирането на Споразумението могат да бъдат неправителствени организации, научни звена, неформални общностни групи.

Възможно е част от дейностите по изработка на Споразумението да бъдат възложени на **специализиран външен изпълнител с опит (НПО, институт)** след съответен анализ на експертния потенциал на администрацията. Подобен конкурс трябва да се проведе от основната работна група, която след това да контролира и изпълнението на поставените задачи.

Необходимо е да се създадат постоянни комисии по изпълнение и контрол на поетите ангажименти в петте сектора. В тях участват представители на централното правителство, местните власти, бизнесът, учени и експерти от НПО сектора. Общият брой на членовете е 15 - по трима от всяка

посочена заинтересована страна. Комисиите имат един председател и четирима заместник-председатели, отново от всяка заинтересована страна без централното правителство, което излъчва председателя. Комисиите се администрират от новосъздадената дирекция "Зелени споразумения" към Вицепремиера по климатични политики (виж по-долу в тази част Б4 на Доклада).

Мандатът на участниците в комисиите е три години и половина - тоест, една ротация на състава до края на Споразумението. Председателят се назначава от Вицепремиера по климатични политики и е представител на съответното водещо министерство спрямо темата на комисията. Другите четирима заместник-председатели по един от всяка заинтересована страна, без централното правителство, се излъчват след процедура по конкурс, ръководена от екип на дирекция "Зелени споразумения" и по един представител на всяко от засегнатите по-горе министерства. Съставът на конкурсната комисия се гласува от Министерски съвет по предложение на Вицепремиера по климатични политики. Същата комисия провежда конкурс и за останалите членове на Комисията по изпълнение на Споразумението. Единствените изключения са за представителите на централната и местната власт, които се назначават в съгласувателна процедура между Вицепремиера по климатичните политики и съответно водещите министерства за представителите на централната власт (един представител на МОСВ, двама на водещото министерство - Председател и член) и между Вицепремиера и Националното сдружение на общините - за представителите на местната власт.

Ако водещото министерство се съвпада с МОСВ, се запазва пропорцията и в този конкретен случай членовете на централната власт в този комисия остават само от екоминистерството - председател и двама членове.

Самите комисии имат право да гласуват оставки на своите членове, както и да инициират процедура по прекратяване на мандата, която изисква подкрепа от две трети от членовете. При гласувана молба за напускане или при предсрочно прекратяване на мандата, се повтаря гореописаната процедура за избор на член от съответната квота, като новият член довършва мандата на стария, а не започва изцяло нов мандат, поради характера на комисиите като ad-hoc органи.

Комисиите провеждат заседание всеки месец. Дирекция "Зелени споразумения" към Вицепремиера по климатични политики публикува предварително дневен ред, а след заседанията - решенията. При техническа възможност, заседанията се излъчват онлайн, по подобие на заседанията на комисиите в Народното събрание. По предложение на една четвърт от членовете председателят е длъжен да насрочи извънредно заседание.

Комисиите са колективен орган, като решенията се вземат с мнозинство 50% плюс 1. Комисиите могат да приемат позиции, становища и призиви на основата на същия механизъм за гласуване.

Всяка година специализиран институт - например, Изпълнителна агенция по околна среда или Институтът за изследвания на климата, атмосферата и водите към Българска академия на науките - извършва независим анализ на състоянието на парниковите емисии по сектори.

ИЗРАБОТВАНЕ, ПОДПИСВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА НАЦИОНАЛНО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА КРЪГОВА ИКОНОМИКА

Националното споразумение за кръгова икономика е документ, който трябва да включва к**онкретно разписани мерки в следващите седем години за развитие на кръговата икономика** в България. Документът **не е** план за действие, а споразумение, което трябва да обедини представители на отделните сектори, националните и местните власти, както и учени и експерти от неправителствения сектор.

За изработването на Националното споразумение за кръгова икономика отговаря Вицепремиерът по климатичните политики и новата структура “Зелени споразумения” (виж по-долу в тази част Б4 на Доклада). Създава се работна група за изработване на Споразумението, която в рамките на шест месеца трябва да подготви **подспоразумения** с отделните заинтересовани страни. Избират се няколко ключови теми, които на основата на опита на анализираните държави, могат да бъдат следните пет:

- Хранителна промишленост;
- Търговия на едро и дребно;
- Преработваща промишленост;
- Строителство;
- Управление и преработка на отпадъците.

В работната група участват задължително представители на Министерство на околната среда и водите (трима представители, които са по един експерт от новите климатични дирекции в МОСВ - виж по-долу в част Б5 на Доклада), както и по един представител на Министерство на финансите, Министерство на енергетиката, Министерство на икономиката и индустрията, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на иновациите и растежа и Министерство на земеделието.

Трябва да се създадат пет тематични подгрупи, които да подготвят подспоразуменията с отделните сектори. Председателите на тематичните подгрупи се излъчват в съгласувателна процедура между Вицепремиера по климатичните политики и съответното водещо министерство - например, Министерство на земеделието за сектор “Хранителна промишленост”. Във всяка тематичната подгрупа участват по един представител от всяко от изброените министерства участници в основната работна група, като единствените изключения са за водещото министерство, което участва с председател и двама членове, както и Министерство на околната среда и водите, което участва с по един представител от трите нови климатични дирекции в МОСВ (виж по-долу в част Б5 на Доклада). Когато водещото министерство се съвпада с МОСВ, участват един председател от министерството плюс по един експерт от трите климатични дирекции.

Основната работна група и подгрупите са колективни органи и вземат решения с обикновено мнозинство.

В рамките на първите три месеца експертите от тези подгрупи трябва да изработят конкретни мерки за развитие на кръговата икономика. В следващите три месеца всяка работна подгрупа трябва да проведе задължителни срещи със заинтересованите страни - с участието на бизнеса, учени, експерти от неправителствения сектор и местни власти. По време на всяка среща се обсъждат предложения и стратегии как да бъде подпомогнато развитието на кръговата икономика в конкретната област - какви са необходимите промени в законодателно и регулаторно отношение, с какво трябва да помогне централното правителство.

След шестте месеца се публикува Национално споразумение за кръгова икономика с конкретни мерки по отделните теми за следващите седем години (2023-2030). Споразумението трябва да бъде подложено на обществено обсъждане в рамките на месец и още месец анализ на получените мнения и коментари. След това Споразумението се финализирира от работната група към Вицепремиера по климатичните политики.

Споразумението се подписва от представители на централното правителство, бизнеса и местните власти. Неправителствени организации, научни звена и неформални общностни групи могат да бъдат партньори на Споразумението.

Възможно е част от дейностите по изработка на Споразумението да бъдат възложени на **специализиран външен изпълнител с опит (НПО, институт)** след съответен анализ на експертния потенциал на администрацията. Подобен конкурс трябва да се проведе от основната работна група, която след това да контролира и изпълнението на поставените задачи.

Необходимо е да създадат постоянни комисии по изпълнение и контрол на поетите ангажименти в петте сектора. В тях участват представители на централното правителство, местните власти, бизнеса(ът, учени и експерти от НПО сектора. Общият брой на членовете е 15 - по трима от всяка посочена заинтересована страна. Комисиите имат един председател и четирима заместник-председатели, отново от всяка заинтересована страна без централното правителство, което излъчва председателя. Комисиите се администрират от новосъздадената дирекция "Зелени споразумения" към Вицепремиера по климатични политики (виж по-долу в тази част Б4 на Доклада).

Мандатът на участниците в комисиите е три години и половина - тоест, една ротация на състава до края на Споразумението. Председателят се назначава от Вицепремиера по климатични политики и е представител на съответното водещо министерство спрямо темата на комисията. Другите четирима заместник-председатели, представители на останалите заинтересовани страни, са излъчени след процедура по конкурс, ръководена от екип на дирекция "Зелени споразумения" и по един представител на всяко от засегнатите по-горе министерства. Съставът на конкурсната комисия се гласува от Министерския съвет по предложение на Вицепремиера по климатични политики. Същата комисия провежда конкурс и за останалите членове на Комисията по изпълнение на Споразумението. Единствените изключение са за представителите на централната и местната власт, които се назначават в съгласувателна процедура между Вицепремиера по климатичните политики и съответно водещите министерства за представителите на централната власт (един представител на МОСВ, двама на водещото министерство - Председател и член) и между Вицепремиера и Националното сдружение на общините - за представителите на местната власт.

Ако водещото министерство съвпада с МОСВ, се запазва пропорцията и в този конкретен случай членовете на централната власт в тази комисия остават само от екоминистерството - председател и двама членове.

Самите комисии имат право да гласуват оставки на своите членове, както и да инициират процедура по прекратяване на мандата, която изисква подкрепа от две трети от членовете. При гласувана молба за напускане или при предсрочно прекратяване на мандата, се повтаря гореописаната процедура за избор на член от съответната квота, като новият член довършва мандата на стария, а не започва изцяло нов мандат, поради характера на комисиите като ad-hoc органи.

Комисиите провеждат заседание всеки месец. Дирекция "Зелени споразумения" към Вицепремиера по климатични политики публикува предварително дневен ред, а след заседанията - решенията. При техническа възможност, заседанията се излъчват онлайн, по подобие на заседанията на комисиите в Народното събрание. По предложение на една четвърт от членовете председателят е длъжен да насрочи извънредно заседание.

Комисиите са колективен орган, като решенията се вземат с мнозинство 50% плюс 1. Комисиите могат да приемат позиции, становища и призиви на основата на същия механизъм за гласуване.

Всяка година специализиран институт - Изпълнителна агенция по околна среда или Българска академия на науките - извършва независим анализ на развитието на кръговата икономика в България.

ИЗРАБОТВАНЕ, ПОДПИСВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА НАЦИОНАЛНО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНИ ИНОВАЦИИ

Националното споразумение за зелени иновации е документ, който трябва да включва конкретно разписани мерки в следващите седем години за развитие на зелените иновации в България. Документът **не е план за действие**, а споразумение, което обединява представители на отделните сектори, националните и местните власти, както и учени и експерти от неправителствения сектор.

За изработването на Националното споразумение за зелени иновации отговаря Вицепремиерът по климатичните политики, Министърът по иновациите и растежа и новата структура „Зелени споразумения" (виж по-долу в тази част Б4 на Доклада). Създава се работна група за изработване на Споразумението, която в рамките на шест месеца трябва да подготви **подспоразумения** с отделните заинтересовани страни. Избират се няколко ключови теми, които на основата на проучения опит от европейски държави и на предизвикателствата пред България, могат да бъдат следните седем:

- Зелени иновации в енергийния сектор;
- Зелени иновации в транспорта;
- Зелени иновации в индустрията;
- Зелени иновации в земеделието и хранителната промишленост;
- Зелени иновации за опазване на биоразнообразието;
- Зелени иновации за управление на водните ресурси;
- Развитие на зелените иновации в университетите и научните звена.

В работната група участват задължителното представители на Министерство на околната среда и водите (трима, по един представител на новите климатични дирекции - виж по-долу в част Б5 на Доклада), Министерство на иновациите и растежа (двама представители - експерт икономика и експерт иновации), както и по един представител на Министерство на финансите, Министерство на енергетиката, Министерство на икономиката и индустрията, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на образованието и науката, Министерство на транспорта и съобщенията и Министерство на земеделието.

Работната група трябва да изпълнява координационни функции, като тя има **двама съпредседатели - Вицепремиерът по климатичните политики и Министърът на иновациите и растежа**. Трябва да се създадат седем тематични подгрупи, които да подготвят споразуменията с отделните сектори. Председателите на тематичните подгрупи се излъчват в съгласувателна процедура между Вицепремиера по климатичните политики и Министъра на иновациите и растежа и съответното водещо министерство - например, Министерство на енергетиката за тема "Иновации в енергийния сектор".

Основната работна група и подгрупите са колективни органи и вземат решения с обикновено мнозинство.

Във всяка тематичната подгрупа участват по един представител от всяко от изброените министерства участници в основната работна група, като единствените изключения са за водещото министерство, което участва с председател и двама членове, Министерството на околната среда и водите, което участва с по един представител от трите нови климатични дирекции в МОСВ (виж по-долу в част Б5 на Доклада), както и Министерството на иновациите и растежа, което участва с двама експерти (един експерт икономика и един експерт иновации). Когато водещото министерство се съвпада с МОСВ, участват един председател от министерството плюс по един експерт от трите климатични дирекции. Когато водещото министерство се съвпада с Министерството на иновациите и растежа, участват един председател от министерството плюс по един експерт по двете теми -

икономика и иновации.

В рамките на първите три месеца експертите от тези подгрупи трябва да изработят конкретни мерки за развитие на зелените иновации. В следващите три месеца всяка работна група трябва да проведе задължителни срещи със заинтересованите страни - с участието на бизнеса, учени, експерти от неправителствения сектор и местни власти. По време на всяка среща се обсъждат предложения и стратегии как да бъде подпомогнато развитието на зелените иновации в конкретната област - какви са необходимите промени в законодателно и регулаторно отношение, с какво трябва да помогне централното правителство.

След шестте месеца се публикува Национално споразумение за развитие на зелените иновации с конкретни мерки по отделните теми за следващите седем години (2023-2030). Споразумението трябва да бъде подложено на обществено обсъждане в рамките на месец и още месец анализ на получените мнения и коментари. След това Споразумението се финализира от работната група, оглавявана от двамата съпредседатели - Вицепремиерът по климатични политики и Министърът на иновациите и растежа.

Споразумението се подписва от представители на централното правителство, бизнеса, университетите и научните звена, и местните власти. Представители на неправителствения сектор и на неформални общностни групи също могат да подкрепят Споразумението.

Възможно е част от дейностите по изработка на Споразумението да бъдат възложени на **специализиран външен изпълнител с опит (НПО, институт)** след съответен анализ на експертния потенциал на администрацията. Подобен конкурс трябва да се проведе от основната работна група, която след това да контролира и изпълнението на поставените задачи.

Необходимо е да се създадат постоянни комисии по изпълнение и контрол на поетите ангажименти в седемте теми. В тях участват представители на централното правителство, местните власти, бизнесът, учени и експерти от НПО сектора. Общият брой на членовете е 16 - по трима от всяка посочена заинтересована страна без централната власт, която участва с четирима членове поради съпредседателството на Споразумението за зелени иновации между Вицепремиера по климатичните политики и Министъра на иновациите и растежа.

Комисиите имат един председател и четирима заместник-председатели, отново от всяка заинтересована страна без централното правителство, което излъчва председателя. Комисиите се администрират от новосъздадената дирекция “Зелени споразумения” към Вицепремиера по климатични политики (виж по-долу в тази част Б4 на Доклада).

Мандатът на участниците в комисиите е три години и половина - тоест, една ротация на състава до края на Споразумението. Председателят се назначава заедно от Вицепремиера по климатични политики и Министъра на иновациите и растежа е представител на съответното водещо министерство спрямо темата на комисията. Другите четирима заместник-председатели, по един от останалите заинтересовани страни, са излъчени след процедура по конкурс, ръководена от екип на дирекция “Зелени споразумения”, в който още по един представител на всяко от засегнатите по-горе министерства. Съставът на конкурсната комисия се гласува от Министерския съвет по предложение на Вицепремиера по климатични политики.

Същата комисия провежда конкурс и за останалите членове на Комисията по изпълнение на Споразумението. Единствените изключение са за представителите на централната и местната власт, които се назначават в съгласувателна процедура между Вицепремиера по климатичните политики и Министъра на иновациите и растежа и съответното водещо министерство за представителите на централната власт (един представител на МОСВ, един представител на Министерството на иновациите и растежа, двама представители на водещото министерство -

Председател и член) и между Вицепремиера по климатичните, Министъра на иновациите и растежа и Националното сдружение на общините - за представителите на местната власт.

Ако водещото министерство съвпада с МОСВ или Министерството на иновациите и растежа се запазва разпределението в полза плюс един за ролята на председателя. Самите комисии имат право да гласуват оставки на своите членове, както и да инициират процедура по прекратяване на мандата, която изисква подкрепа от две трети от членовете. При гласувана молба за напускане или при предсрочно прекратяване на мандата, се повтаря гореописаната процедура за избор на член от съответната квота, като новият член довършва мандата на стария, а не започва изцяло нов мандат, поради характера на комисиите като ad-hoc органи.

Комисиите провеждат заседание всеки месец. Дирекция "Зелени споразумения" към Вицепремиера по климатични политики публикува предварително дневен ред, а след заседанията - решенията. При техническа възможност, заседанията се излъчват онлайн, по подобие на заседанията на комисиите в Народното събрание. По предложение на една четвърт от членовете председателят е длъжен да насрочи извънредно заседание.

Комисиите са колективен орган, като решенията се вземат с мнозинство 50% плюс 1. Комисиите могат да приемат позиции, становища и призиви на основата на същия механизъм за гласуване.

Всяка година специализиран външен оценител трябва да извършва независим анализ на развитието на зелените иновации в България и да ги съпоставя със световните тенденции. В Доклада трябва да има и препоръки за подобрение на прилагането на Споразумението за развитие на зелените иновации.

ИЗРАБОТВАНЕ, ПОДПИСВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА НАЦИОНАЛНО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

Националното споразумение за екологично образование е документ, който трябва да включва конкретно разписани мерки в следващите седем години за развитие на екологичното образование в България. Документът **не е план за действие**, а споразумение, което обединява представители на образователните институции, организации за неформално образование, учени, експерти от екологични организации, както и представители на националните и местните власти.

За изработването на Националното споразумение за екологично образование отговаря Вицепремиерът по климатичните политики, Министърът на образованието и науката и новата дирекция „Зелени споразумения" (виж по-долу в тази част Б4 на Доклада). Създава се работна група за изработване на Споразумението, която в рамките на шест месеца трябва да подготви **споразумение** с отделните заинтересовани страни. Работната група се съпредседателства от Вицепремиера по климатичните промени и от Министъра на образованието и науката. В нея влизат още задължително представители на Министерство на околната среда и водите (трима, по един от всяка от трите нови климатични дирекции - виж по долу в част Б5 на Доклада), Министерство на образованието и науката (четирима, за четирите степени на училищното образование) и Министерство на финансите (един). Работната група взема решенията си с обикновено мнозинство.

Избират се няколко основни теми, по които да бъдат разработено споразумението. На основата на направеното проучване в европейските държави и съобразно структурата на българската образователна система, тези теми могат да бъдат следните пет:,

- Екологично образование в начален етап на образование (1-4 клас);
- Екологично образование в прогимназиален етап на образование (5-7 клас);
- Екологично образование в първи гимназиален етап на образование (8-10 клас);
- Екологично образование във втори гимназиален етап на образование (11-12 клас);

• **Неформално екологично образование**.

За разлика от останалите климатични споразумения, в този случай заради характера на образователната система, нейното устройство и специфики, остава само една работна група за всички идентифицирани теми. В първите три месеца работната група трябва да изработи предложения за конкретни мерки, които да залегнат в Споразумението и да бъдат предложени на партньорите.

В следващите три месеца работната група трябва да проведе задължителни срещи със заинтересованите страни - с участието на училища по региони, инспекторати по образование, учени, експерти от неправителствения сектор и местни власти, както и представители на организации за неформално образование. По време на всяка среща се обсъждат предложения и стратегии как да бъде подпомогнато развитието на екологичното образование - какви са необходимите промени в законодателно отношение, с какво трябва да помогне централното правителство.

Работната група е колективен орган, който взема решения с обикновено мнозинство.

След шестте месеца се публикува Национално споразумение за развитие на екологичното образование с конкретни мерки по отделните теми за следващите седем години (2023-2030). Споразумението трябва да бъде подложено на обществено обсъждане в рамките на месец и още месец анализ на получените мнения и коментари. След това Споразумението се финализира от работната група към Вицепремиера.

Споразумението се подписва от представители на централното правителство, образователните институции (държавни, общински и частни), местните власти, както и организации за неформално образование. Неправителствени организации, научни звена и неформални общностни групи могат да бъдат партньори на Споразумението.

Създава се само една постоянна комисия по изпълнение и контрол на поетите ангажименти поради. В нея участват представители на централното правителство, местните власти и образователните институции, както и представители на организациите за неформално образование и експерти от природозащитни НОП-та. Комисията има един председател и четирима заместник-председатели, отново от всяка заинтересована страна без централното правителство, което излъчва председателя. Комисиите се администрират от новосъздадената дирекция “Зелени споразумения” към Вицепремиера по климатични политики (виж по-долу в тази част Б4 на Доклада).

Мандатът на участниците в комисиите е три години и половина - тоест, една ротация на състава до края на Споразумението. Председателят се назначава заедно от Вицепремиера по климатични политики и Министъра на образованието и науката и е представител на Министерството на образованието и науката. Другите заместник-председатели се назначават след процедура по конкурс, ръководена от екип на дирекция “Зелени споразумения”, в който влизат още по един представител на трите нови климатични дирекции в МОСВ, четирима представители на Министерството на образованието и науката - експерти по четирите степени на училищното образование, както и един представител на Министерството на финансите. Съставът на конкурсната комисия се гласува от Министерски съвет по предложение на Вицепремиера по климатични политики.

Същата комисия провежда конкурс и за останалите членове на Комисията по изпълнение на Споразумението. Единствените изключение са за представителите на централната и местната власт, които се назначават в съгласувателна процедура между Вицепремиера по климатичните политики и Министъра на образованието и науката и съответно Министерството на образованието и науката (двама представители - председател и член) и Министерството на околната среда и водите (член), както и между Вицепремиера по климатичните политики и Министъра на образованието и науката и Националното сдружение на общините - за представителите на местната власт.

Самите комисии имат право да гласуват оставки на своите членове, както и да инициират процедура по прекратяване на мандата, която изисква подкрепа от две трети от членовете. При гласувана молба за напускане или при предсрочно прекратяване на мандата, се повтаря гореописаната процедура за избор на член от съответната квота, като новият член довършва мандата на стария, а не започва изцяло нов мандат, поради характера на комисиите като ad-hoc органи.

Комисията провеждат заседание всеки месец. Дирекция "Зелени споразумения" към Вицепремиера по климатични политики публикува предварително дневен ред, а след заседанията - решенията. При техническа възможност, заседанията се излъчват онлайн, по подобие на заседанията на комисиите в Народното събрание. По предложение на една четвърт от членовете председателят е длъжен да насрочи извънредно заседание.

Комисията е колективен орган, като решенията се вземат с мнозинство 50% плюс 1. Комисията може да приема позиции, становища и призиви на основата на същия механизъм за гласуване.

Всяка година специализиран институт извършва независим анализ на развитието на екологичното образование в България.

СЪЗДАВАНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНА СТРУКТУРА "ЗЕЛЕНИ СПОРАЗУМЕНИЯ"

Създаване на специализирана структура към секретариата на Вицепремиера по климатичните политики. Звеното "Зелени споразумения" администрира процесите по изработване, подписване и прилагане на националните климатични споразумения.

Структурата "Зелени споразумения" също така администрира сигнали за нередности и неизпълнени ангажименти по споразуменията, както и поддържа информационен портал за развитието на дейностите по отделните споразумения.

Звеното анализира идеи и предложения от други сектори - например, туризъм или фестивална дейност - **за сключване на подобни споразумения за зелено развитие на тези сектори**.

Като експерти в структурата трябва да бъдат привлечени специалисти по екологични теми, европейски процеси и финансов контрол.

СЪЗДАВАНЕ НА МЕЖДУВЕДОМСТВЕНА РАБОТНА ГРУПА ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ЕНЕРГИЙНИЯ ПРЕХОД

Създава се специализирана Междуведомствена работна група за подпомагане на енергийния преход. Структурата се координира от Вицепремиера по климатичните политики и неговия секретариат.

Междуведомствена работна група има двама заместник-председатели - един от Министерството на околната среда и водите (експерт климат) и един от Министерство на енергетиката (експерт енергия). Задължително участие в нея с по един експерт имат още Министерство на финансите, Министерство на икономиката и индустрията, Министерство на иновациите и растежа, Министерство на регионалното развитие и благоустройството и Министерство на транспорта и съобщенията.

Междуведомствената работна група следи и анализира енергийния преход в България - мерки за развитие на чисти форми на енергийно производство, необходими законодателни и регулаторни промени, изпълнение и подобряване на интегрирания национален план "Климат и енергия".

Междуведомствената работна група заседава всеки месец, като публикува дневен ред и приети решения. Групата е постоянно действащ колективен орган и взема решенията си с обикновено мнозинство.

СЪЗДАВАНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНА СТРУКТУРА "ИНСТИТУТ ЗА СПРАВЕДЛИВ ПРЕХОД"

Създаване на независим стратегически орган за съвети и анализи - Институт за справедлив преход. Звеното е под шапката на Вицепремиера по климатични политики, но с гарантирана самостоятелност.

Институтът подпомага енергийния преход, като работи целенасочено в следните приоритетни теми:

- Създаване на стратегии за осигуряване на справедливия преход в районите с разположени мощности за производство на енергия от изкопаеми горива;
- Подпомагане на икономическата трансформация на тези райони;
- Подпомагане на процесите на квалификация и преквалификация на работниците от тези райони;
- Подпомагане на прилагането на Механизма за справедлив преход.

Институтът е постоянно действащ орган и се управлява от Управителен съвет, чийто председател се назначава от Вицепремиера по климатични политики. Председателят има трима заместници: един, който е експерт енергетика и е назначен от Министъра на енергетиката, един, който е експерт по климат и е назначен от Министъра на околната среда и водите и един, който е експерт икономическа трансформация на региони и е назначен от Националното сдружение на общините. Назначаването на тримата заместници става в съгласувателна процедура с Вицепремиера по климатичните политики. В Управителния съвет влизат още петима членове: по един представител на Българската академия на науките, на Националния институт по метеорология и хидрология, на работодателите, на синдикатите и на неправителствения сектор. Те се назначават от Вицепремиера след отворена процедура по номинации.

Вицепремиерът създава т.нар Надзорна комисия, на която е председател и която избира посочените членове на Управителния съвет. В Надзорната комисия влизат още по един представител на Министерство на околната среда и водите, Министерство на енергетиката, Национално сдружение на общините и Министерство на финансите. Решенията на Комисията се вземат с обикновено мнозинство.

Надзорната комисия контролира дейността на Института. Тази Комисия приема оставки на членове на Управителния съвет, както и може да започне процедура по прекратяване на мандата на член на Управителния съвет. Тези два типа решения трябва да бъдат потвърдени с решение на Министерския съвет. Надзорната комисия е непостоянно действащ орган, а участниците в нея са членове ex-officio.

Мандатът на Управителния съвет е четири години, като при напускане или прекратяване на мандата на членове, се избира нов член по гореспоменатите правила, който получава пълен четиригодишен мандат.

Институтът извършва анализи на предизвикателствата пред горепосочените региони, извършва проучвания на добрите практики от чужбина, организира обучения за квалификация и преквалификация, организира форуми за диалог и обмен на идеи.

Управителният съвет може да приема становища и позиции. Дневният ред на заседанията на Управителния съвет се публикуват предварително на сайта на Института, а след заседанията се публикуват съответните решения.

СЪЗДАВАНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНА СТРУКТУРА “ИНСТИТУТ ЗА РАЗВИТИЕ НА УМНИ ГРАДОВЕ”

Създаване на независим стратегически орган за съвети и анализи - Институт за развитие на умни градове (smart city). Звеното е под шапката на Вицепремиера по климатични политики, но с гарантирана самостоятелност в своята дейност.

Институтът подпомага прехода към нулеви нетни емисии на градовете, като работи целенасочено в следните приоритетни теми:

- Подпомагане на развитието на умни градски системи за управление на трафика;
- Подпомагане на развитието на умен градски обществен транспорт;
- Подпомагане на развитието на концепции за оползотворяване на градските пространства за екологичен начин на живот - например, създаване на мрежи от слънчеви панели по покривите на обществени сгради и големи жилищни блокове и кооперации, създаване на споделени градини и други подобни практики за развитие на градско земеделие, внедряване на системи за оползотворяване на дъждовна вода;
- Извършване на обучения за представители на бизнеса и служители на общинските администрации;
- Организиране на форуми за диалог с местните власти, бизнеса, учени и представители на неправителствения сектор.

Институтът е постоянно действащ орган. Управлява се от Управителен съвет, който взема решения с обикновено мнозинство. Управителният съвет се състои от един председател, един заместник-председател и още четирима членове. Председателят се назначава от Вицепремиера по климатични политики. Един от заместниците му е представител на Националното сдружение на общините в Република България, като той се назначава в съгласувателна процедура с Вицепремиера по климатични политики. В Управителния съвет влизат двама учени, които трябва задължително да бъдат с опит в темата за развитието на умни градове, както и двама представители на неправителствения сектор - един от екологични организации и един от организации за иновации. Тези членове се назначават от Вицепремиера след процедура по номинации - Вицепремиерът създава т.нар Надзорна комисия, на която е председател и която избира посочените членове. В Надзорната комисия влизат още по един представител на Министерството на околната среда и водите, Министерство на транспорта, Министерството на земеделието, Министерството на иновациите и растежа и Министерство на финансите. Решенията на Комисията се вземат с обикновено мнозинство.

Надзорната комисия контролира дейността на Института. Тази Комисия приема оставки на членове на Управителния съвет, както и може да започне процедура по прекратяване на мандата на член на Управителния съвет. Тези два типа решения трябва да бъдат потвърдени с решение на Министерския съвет. Надзорната комисия е непостоянно действащ орган, а участниците в нея са членове ex-officio.

Мандатът на Управителния съвет е четири години, като при напускане или прекратяване на мандата на членове, се избира нов член по гореспоменатите правила, който получава пълен четиригодишен мандат.

Институтът извършва анализи на предизвикателствата пред българските градове, извършва проучвания на добрите практики от чужбина, организира обучения, организира форуми за диалог и обмен на идеи.

Управителният съвет може да приема становища и позиции. Дневният ред на заседанията на Управителния съвет се публикуват предварително на сайта на Института, а след заседанията се публикуват съответните решения.

СЪЗДАВАНЕ НА МЕЖДУВЕДОМСТВЕНА РАБОТНА ГРУПА ЗА РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВИТЕ ФИНАНСИ

Създава се специализирана Междуведомствена работна група за развитие на устойчивите финанси. Структурата се координира от секретариата на Вицепремиера по климатичните политики. Групата има двама съпредседатели - Вицепремиерът по климатичните политики и Министърът на финансите.

Междуведомствената работна група има двама заместник-председатели - един представител на Българската народна банка и един представител на Комисията за финансов надзор. Задължително участие в работната група имат още по един експерт от Министерство на финансите, Министерство на околната среда и водите, Министерство на икономиката и индустрията, Министерство на иновациите и растежа, както и представител на Българската банка за развитие и Фонда на фондовете. Препоръчително е отправяне на покана за участие към експерти от Green Finance & Energy Centre към Българската фондова борса[280], Европейската банка за възстановяване и развитие (EBRD)[281], Европейската централна банка (ECB)[282]и Европейския банков орган (EBA)[283]. Участниците от страна на държавата са членове ex-officio.

Междуведомствената работна група има ограничен мандат - една година. Нейната задача е да анализира развитието на устойчивите финанси в Европейския съюз и мястото на България. На основата на извършеното от екипа на MOVE.BG проучване на петте държави от ЕС, би било препоръчително анализът да обхване следните теми:

---

280 Българска фондова борса, Green Finance & Energy Centre, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://gfecentre.org/bg/aboutus

281 Европейска банка за възстановяване и развитие, EBRD Green, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ebrd.com/what-we-do/ebrd-green.html

282 Европейска централна банка, Climate change and the ECB, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ecb.europa.eu/ecb/climate/html/index.en.html

283 Европейски банков орган, План за действие за устойчиви финанси, 2019, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/EBA%20Action%20plan%20on%20sustainable%20finance.pdf

- Издаване на държавни зелени облигации от страна на България;
- Анализиране кои приоритетни проекти за устойчиво развитие биха били финансирани чрез издаването на подобни дългови инструменти;
- Включването на Българската банка за развитие като активен участник в устойчивите финанси по подобие на водещи аналогични банки от Европа;
- Развитието на ESG стандартите и подготовката на българския бизнес за предложеното от Европейската комисия разширяване на техния обхват и изисквания[284];
- Анализ на ползите от присъединяването на българските регулатори към глобалната инициатива Мрежа за позеленяване на финансовата система (Network for Greening the Financial System)[285].

Междуведомствената работна група трябва да заседава всеки месец, като публикува дневен ред и приети решения.

На края на мандата работната група публикува анализ с конкретни препоръки за участието на България в развитието на устойчивите финанси в ЕС. Докладът се подлага на едномесечно обществено обсъждане, след което се обобщават получените аргументирани мнения и позиции.

284 Европейска комиси, Proposal for a Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en#guidelines

285 NGFS, About, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://www.ngfs.net/en

Б5. Препоръки, свързани със структурата на Министерството на околната среда и водите

В тази част са представени конкретни препоръки за подобряване на управлението климатичния проход и зелената трансформация в съответствие с настоящите функции на Министерството на околната среда и водите.

Препоръките са следните:

- Присъединяване към Green Growth Group;
- Реформиране на Дирекцията по климатични промени, като се създадат три отделни дирекции "Климатични политики", "Адаптиране към климатичните промени" и "Базирани на природата решения;
- Създаване на система за насърчаване на екологични практики в бизнеса;
- Подготвяне на законови промени за въвеждане като задължителни препоръчителните изисквания на Европейската комисия за екологосъобразни обществени поръчки;
- Създаване на Национален институт "Биоразнообразие и климат";
- Създаване на Национален портал за климат;
- Провеждане на национална кампания за разясняване на зеленото развитие;
- Провеждане на годишна конференция, посветена на климатичните промени в България;
- Създаване на Национален съвет "Адаптиране към климатичните промени".

ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ GREEN GROWTH GROUP

Първата символна, лесна и изключително важна препоръка е присъединяване на българския министър на околната среда към "Green Growth Group": неформално обединение на екоминистри от Европейския съюз, което работи в подкрепа на по-амбициозни климатични политики на ЕС, за пълноценно прилагане на целите на Европейския зелен пакт (Зелената сделка), както и за зелено възстановяване от пандемията.

Присъединяването на България чрез включването на Министъра на околната среда и водите би дало допълнителен канал за участие на страната ни във форумите за диалог и обмен на идеи на водещи държави в климатичния преход и зелената трансформация. Освен това, би дало сигнал пред инвеститорите, че страната иска да бъде един от зелените лидери в Европа.

Не на последно място, присъединяването би имало и символен характер, като помогне за изграждането на Бранда "България" като зелена и иновативна дестинация в Европа.

РЕФОРМИРАНЕ НА ДИРЕКЦИЯТА ПО КЛИМАТИЧНИ ПРОМЕНИ

Ключов фактор за успешен климатичен преход и зелена трансформация в България е засилването на климатичната експертиза в Министерството на околната среда и водите - единственото ведомство у нас, което отговаря пряко за климатичните политики. Климатичните промени са основно предизвикателство пред България и Европа и затова е необходимо значително разширяване на експертния потенциал на страната ни и фокусирането му върху няколко основни аспекта.

Необходимо е реформиране на настоящата Дирекция по климатични политики, като се създадат три отделни дирекции по основни направления на климатичната криза със съответния експертен потенциал към тях:

- Дирекция “Климатични промени” - отговаря за общите климатични политики в България и за анализ на климатичните промени у нас;
- Дирекция “Адаптиране към климатичните промени” - отговаря за мерките за смекчаване и адаптиране към промените в климата в България;
- Дирекция “Базирани на природата решения” - отговаря за развитието и популяризирането на природно-базирани решения (NBS) в България.

Ключов фактор за успешната административна реформа е осигуряването както на финансовата обезпеченост за трите дирекции и експертите в тях, така и на необходимата материално-техническа инфраструктура за качествено изпълнение на ангажиментите на трите дирекции.

СЪЗДАВАНЕ НА СИСТЕМА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИ ПРАКТИКИ В БИЗНЕСА

Необходимо е създаване на национален подход за насърчаване на екологичните бизнес практики. Този подход трябва да включва минимум два основни аспекта. Първият негов фокус би трябвало да бъде разясняване и популяризиране на съществуващи европейски инициативи като:

- **Европейският етикет EU Ecolabel**[286] - инициатива за насърчаване на въвеждането на практики на кръговата икономика в целия жизнен цикъл на продуктите, като се поставя акцент на генерирането на по-малко отпадъци, намаляването на въглеродния отпечатък и преизползването и удължаването на жизнения цикъл на продуктите;
- **Sustainable Consumption Pledge**[287] - инициатива на Европейската комисия за въвеждане на мерки за устойчиви практики от компании, които произвеждат нехранителни продукти или предоставят различни типове услуги (включително търговия на дребно). Сред мерките са анализ и следене на въглеродния отпечатък, както и мерки за неговото намаляване; анализ и следене на отпечатъка върху околната среда (индикатори за замърсяване на вода, въздух), както и мерки за неговото намаляване; мерки за въвеждане на кръгови практики;
- **ESG стандартите** - разясняване на тяхното значение и цели, за да бъдат привлечени повече компании да оповестяват доброволно как управляват екологичните и социални предизвикателства. Целта трябва да е да се обхванат максимално голям брой бизнеси, извън тези компании, които са задължени към момента по европейската директива.

Втори фокус на националния подход за насърчаване на екологични бизнес практики трябва да бъде изготвяне на **препоръки за зелени практики и зелена трансформация**, съобразени с конкретните особености и предизвикателства у нас. Тези практики трябва да се изработят от **независим външен изпълнител с опит**, който да извърши **анализ на предизвикателствата и нуждите на българската икономика** по пътя към зелен преход и на основата на тях да изработи **конкретни препоръки** за зелена трансформация. Изпълнителят трябва да бъде избран чрез конкурс, проведен от МОСВ.

Препоръките трябва да послужат като **наръчник** за компаниите по пътя към зелена трансформация, но, също така, и като **основа** за дебат за необходимостта от съответни законови и регулаторни промени.

Националният подход трябва да се реализира от Дирекция “Климатични промени” към Министерството на околната среда и водите.

---

286 Европейска комисия, EU Ecolabel, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/

287 Европейска комисия, Sustainable Consumption Pledge, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/info/policies/consumers/consumer-protection-policy/sustainable-consumption-pledge_en

ЗАДЪЛЖЕНИЕ ЗА ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНИ ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

Подготовка на законови промени, чрез които да бъдат въведени като задължителни препоръчителните изисквания на Европейската комисия за екологосъобразни обществени поръчки[288].

Мярката би допринесла с положителни ефекти в няколко направления. Първо, държавата би дала ясен сигнал за отношението си към зелените мерки и тяхното практическо приложение. Второ, мярката би стимулирала много компании да проучат, анализират и разберат смисъла от отчитане на екологичните съображения, както и въвеждането на конкретни действия. Трето, мярката би повишила осведомеността и осъзнаването на екологичните мерки сред служителите от централната и общинските администрации.

СЪЗДАВАНЕ НА НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ "БИОРАЗНООБРАЗИЕ И КЛИМАТ"

Институтът трябва да бъде под шапката на Министерството на околната среда и водите. Звеното трябва да бъде специализирано в политиките, предизвикателствата и решенията, които са пресечна точка между климат и биоразнообразие.

Институтът трябва да служи като основно специализирано звено за подкрепа на Дирекция "Базирани на природата решения". За разлика от Дирекцията, която е натоварена с правенето и прилагането на политики, то Институт трябва да се занимава с аналитични и практически функции, включително развитие на научна дейност.

Сред задачите на Института трябва да бъдат:

- Извършване на анализи, проучвания и друг тип научна дейност, посветени на връзката климат и биоразнообразие в България;
- Провеждане на обучения за местната администрация, посветени на връзката между климата и биоразнообразието и на развитието на базираните на природата решения;
- Провеждане на обучения за служителите в регионалните инспекции по околна среда, посветени на връзката между климата и биоразнообразието и на развитието на базираните на природата решения
- Провеждане на обучения за бизнеса, посветени на необходимостта от въвеждане на базирани на природата решения.

Институтът трябва да бъде постоянно действащ орган, като работата му трябва да се контролира от Дирекция "Базирани на природата решения" в Министерството на околната среда и водите. Институтът трябва да се ръководи от изпълнителен директор, назначен от Министъра на околната среда и водите след провеждане на отворен конкурс. Мандатът на изпълнителния директор е четири години с възможност за еднократно преизбиране. Договорът с изпълнителния директор се сключва, изменя се и се прекратява от Министъра на околната среда и водите след съгласуване с Министър-председателя. Устройственият правилник на Института се приема с постановление на Министерския съвет. Възнаграждението на изпълнителния директор и на администрацията на Института следват принципите на определяна на заплатите в Изпълнителната агенция по околна среда.

---

288 Европейска комисия, Green Public Procurement, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

СЪЗДАВАНЕ НА НАЦИОНАЛЕН ПОРТАЛ ЗА КЛИМАТА

На основата на направения анализ на петте държави от Европейския съюз, се очертава общ подход, при който има задължително поне един национален портал, посветен на климата, а понякога и втори - посветен, само на мерките за адаптиране. За България, по-скоро, би бил приложим подходът за изграждане на един общ климатичен портал, поради все още липсващата и неосъзнавана тема за адаптирането към климатичните промени. Един общ портал би дал възможност за посочване на ефектите на климатичната криза у нас, както и на необходимостта от предприемане на мерки за смекчаване и адаптиране.

Порталът трябва да съдържа няколко типа основна информация:

- Информация за климатичните промени и тяхното проявление в България;
- Информация за климатичните политики на централното правителство;
- Информация за значението на политиките за адаптиране;
- Информация за конкретните мерки за адаптиране;
- Възможност за създаване на профили по общини, където местните власти да споделят аналогични мерки;
- Възможност за създаване на профили по областни администрации, където областните управи да споделят аналогични мерки;
- Информация за Европейския зелен пакт;
- Информация за базираните на природата решения;
- Информация за необходимостта и за мерките за зелена трансформация на икономиката;
- Информация за зелените програми и инициативи в Националния план за възстановяване и устойчивост и в оперативните програми;
- Достъп до всички документи, свързани с климатични политики за България.

Порталът трябва да бъде администриран от общ екип на трите климатични дирекции към Министерството на околната среда и водите с водеща Дирекция “Климатични промени”. Порталът трябва да работи в тясна координация и обмен на информация с Изпълнителната агенция по околна среда, Националния институт “Биоразнообразие и климат”, Българската академия на науките, Националния институт по метеорология и хидрология, университетите в страната.

ПРОВЕЖДАНЕ НА НАЦИОНАЛНА КАМПАНИЯ ЗА РАЗЯСНЯВАНЕ НА ЗЕЛЕНОТО РАЗВИТИЕ

Сравнявайки опита на анализираните пет държави и България, се очертава ясно необходимостта от провеждане на национална кампания, посветена на зеленото развитие. Кампанията трябва да обясни защо са необходими климатичните политики и как те помагат за развитието на България и за запазването на нашата страна. Инициативата трябва да привлече бизнеса и широката общественост към осъзнаване на рисковете от климатичните промени, както и на възможностите, които зеленото развитие предлага.

Кампанията може да бъде съчетана и като инструмент за популяризиране на Националния портал за климата. Би било добре, ако инициативата се съсредоточи върху разясняването на няколко ключови аспекта, сред които:

- Климат и енергия;
- Климат и бизнес;
- Климат и здравословна среда;
- Климат и биоразнообразие;
- Климат и ежедневни практики;

• Климат и образование.

За изпълнението на кампанията МОСВ трябва да проведе конкурс за специализиран външен изпълнител с опит, който да предложи разработен план и дейности с конкретни таргет групи и методи за тяхното достигане. С избраната агенция се сключва едногодишен или по-кратък договор за изпълнител на кампанията.

Изпълнението на кампанията се администрира и координира от екип, съставен от трите климатични дирекции към Министерството на околната среда и водите с водеща Дирекция "Климатични промени".

ПРОВЕЖДАНЕ НА ГОДИШНА КОНФЕРЕНЦИЯ "БЪЛГАРИЯ И КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ"

Провеждането на ежегодна климатична конференция, посветена на България и климатичните промени. Конференцията трябва да служи като най-висш форум за анализиране на климатичните политики на страната, климатичните предизвикателства пред отделните сектори и региони, както и търсене на общи решения между различните заинтересовани страни.

Конференцията трябва да обединява централна власт, областни управи, местни органи, представители на бизнеса, учени, експерти от неправителствения сектор.

Сред целите на форума трябва да бъдат диалог на държавата с отделните заинтересовани страни, информиране на обществеността за развитието на изпълнението на климатичните цели и политики, получаване на съвети и **препоръки за подобряване на политиките и подходите** на централната власт.

МОСВ трябва да проведе конкурс за специализиран външен изпълнител с опит, който да поеме организацията на конференцията. Изпълнението на договора трябва да се координира от трите климатични дирекции към Министерството на околната среда и водите с водеща Дирекция "Климатични промени".

СЪЗДАВАНЕ НА НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ "АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ"

Необходимо е създаване на орган за координация на мерките за адаптиране между централната власт, местните органи на самоуправление и областните управи. Изграждане на диги, управление на местните водни ресурси, мерки за посрещане на климатични аномалии като горещини, студове, безводие, както и действия за смекчаване на действието на други подобни проявления на климатичната криза са често напълно или частично в отговорностите на местните органи - кметове на общини, общински съвети, кметове на райони за трите големи града, кметове на кметства и кметски наместници. От друга страна, част от правомощията са съсредоточени и в областните управители, като, например, областни съвети за намаляване на риска от бедствия.

Затова създаването на подобен консултативен съвет би спомогнал за координиране на политиките и мерките на централно, регионално и местно ниво. Съветът трябва да бъде постоянно действащ орган, администриран от Дирекция "Адаптиране към климатичните промени" в Министерството на околната среда и водите. Органът трябва да служи като форум за обмен на идеи, споделяне на предизвикателства и проблеми, както и намиране на пътища за преодоляването им - финансови, законови и други форми (например, ангажиране на обществеността в мерките по адаптиране). Председател на Съвета трябва да бъде старши експерт от Дирекция "Адаптиране на климатичните промени" (ex-officio). В Съвета от страна на МОСВ е необходимо да участват още по един представител от другите две климатични дирекции (ex-officio).

За да бъде оперативно работещ, органът не би могъл да включи всички представители на единиците на местно самоуправление. Затова той трябва да включва по един представител от всяка област плюс по един представител на районите кметове от област София-град. Членовете на 27-те области се определят с решение на Националното сдружение на общините, а членовете на районите общини с гласуване на Столичния общински съвет. Всички членове от последните две групи имат мандат от по една година с възможност за непоследователно преизбиране.

Отново поради спецификите на органа, мандатността се отнася до длъжност (ex-officio), а не до конкретен човек, поради което евентуални смени на личностите, заемащи дадените длъжности, не влияе на мандатността. Осен това, при желание за напускане на съвета от дадена личност, тя се попълва отново на принципа на длъжностната характеристика.

Б6. Препоръки, свързани със сътрудничеството с местните власти

В тази част са представени препоръки за подобряване на управлението на климатичния преход и зелената трансформация, свързани със сътрудничеството с местните власти. Основната препоръка е създаване на **консултативни органи за подпомагане на климатичния преход и зелената трансформация**.

Поради спецификата на централизираната структура в България и на правата на органите на местно самоуправление, конструирането на друг тип органи, различни от консултативните, би изисквало сложен процес на промени в различни нормативни актове и би създало затруднения при реализирането им.

КОНСУЛТАТИВНИ ОРГАНИ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С МЕСТНАТА ВЛАСТ

Консултативните органи за сътрудничество трябва да бъдат основен форум за обмен на идеи и предизвикателства, свързани с климатичния преход и зелената трансформация на регионално ниво.

Тези органи, тип съвети за диалог, трябва да бъдат администрирани от областните управи в 27 областни центрове плюс област София-град. Във всеки съвет трябва да участват представители на общините от областта, на бизнеса, на научните звена, ако има такива в дадената област (университети, структури на БАН, НИМХ), представители на неправителствения сектор, както и регионални представители на съответни органи на централната власт (регионални инспекции, регионални инспекторати). За областите София-град, Пловдив и Варна съответно и представители на централната (Столична, Пловдивска, Варненска) община и районните кметове.

Членовете от местните органи на самоуправление се посочват до областните управители с нарочно писмо от съответните кметове. Членовете от регионалните представители на съответни органи на централната власт (регионални инспекции, регионални инспекторати) също се посочват с нарочно писмо до областния управител, изпратено от съответния ръководител. Представителите на бизнеса, на неправителствения сектор и на научните звена се избират от комисия, създадена и председателствана от областния управител. В Комисията влизат поне още трима експерти от областната администрация с профил околна среда, финанси и европейски политики.

Броят и тематичният фокус на съответните съвети се предлага от областните управители на Вицепремиера по климатични политики в съгласувателна процедура. Вицепремиерът внася в Министерския съвет решение за създаване на съответните съвети по области.

На основата на анализ на практиките в Европа и на климатичните предизвикателства пред България е препоръчително да бъдат създадени задължително по три съвета към всяка областна администрация:

- Регионални съвети за зелена трансформация на икономиката;
- Регионални съвети за развитие на зелени иновации в региона;
- Регионално съвети за развитие на кръгова икономика.

Мандатът на тези консултативни съвети е четири години, след което се преразглежда необходимостта от смяна на тематичните фокус на съветите или продължаването им за още четири години.

Съветите трябва да бъдат постоянно действащи органи и да се събират присъствено минимум четири пъти в годината - в началото на всяко тримесечие. По искане на една четвърт от членовете на съответния съвет, областният управител е длъжен да свика присъствено заседание. Съветите могат да приемат решения и позиции с призиви и препоръки към централните власти или други специализирани органи. Съветите използват гласуване по системата на обикновено мнозинство.

Областните администрации публикуват дневен ред на заседанията и решенията на съветите, а при техническа възможност осигуряват и излъчване на живо (интернет сайт на областната администрация, съответна общинска радиомрежа в областния град, възможност за сътрудничество с регионалните центрове на БНТ и с регионалните станции на БНР).

Заключение

МОМЕНТЪТ ЗА ДЕЙСТВИЯ Е ДНЕС, ПОКАЗВА ПРОУЧВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ

Често сме свикнали да посочваме негативните статистики и данни като причини за предприемане на незабавни действия и мерки в най-различни области. Обаче, честото свръх използване на негативни и катастрофични данни може да ги превърне в "нормалните новини" - да притъпи нашето съзнание към тях, да ги "нормализира" и ние вече да не осъзнаваме извънредността на споменаваните проблеми. Реална е опасността да започнем да **възприемаме** проблемите за нещо **нормално**. Включително по важната тема за климатичната криза и нейното отражение у нас.

Затова трябва да показваме и добрите примери: нещо, което прави първата глава на този доклад. С десетки примери за най-разнообразни политики и инициативи. Тази част от настоящия труд показа **как можем** да променим нещата.

От друга страна, теми като климат и зелена трансформация, които поради своите особености са свързани с международно сътрудничество, международни договори и мерки на глобално ниво - лесно могат да попаднат в категорията "външни новини" и "външни проблеми". Тоест, да бъдат възприети като предизвикателства, които не са част от нашите проблеми и които **не изискват** действия от наша страна.

Затова втората част на тази доклад показва **как ние можем и трябва** да действаме - **тук и сега, в България**.

Наред с показаните примери и отправените препоръки не трябва да забравяме още нещо много важно.

Вече години наред стотици български граждани работят за климата и за България **всеотдайно и неуморно**: от отдадени на каузата специалисти в държавната администрация, често пренебрегвани с години от различните политически представители, през вглъбени учени, извършващи научна дейност при меко казано неблагоприятни условия до млади предприемачи, борещи да създадат иновативни продукти, които не просто носят икономическа полза, а и помагат на нашия дом - Земята. Както и, разбира се, стотиците сърцати обикновени граждани и зелени активисти, обединени чрез различни каузи и инициативи в полза на природата, въпреки редица административни и политически пречки.

Всички те работят неуморно и **техните действия имат резултат.** Резултат, който надхвърля конкретните инициативи и проекти.

ТРЯБВА ДА ДЕЙСТВАМЕ ДНЕС

В началото на 2022 година Евростат публикува важно общоевропейско проучване, посветено на бъдещето на Европа и на основната програма на Европейския съюз за това бъдеще - Европейският зелен пакт (Зелената сделка). Данните за България са категорични[289]:

- 75% от българите смятат, че борбата с климатичните промени може да създаде нови възможности за иновации, инвестиции и работни места;
- 77% от българите смятат, че борбата с климатичните промени може да спомогне за подобряване на здравето и благосъстоянието им;
- 79% от българите смятат, че предприемането на мерки за справяне с климатичните промени **днес** ще намали разходите от по-големи екологични последици в бъдеще.

Данните ясно показват, че моментът да бъдат предприети действия за подобряване на управлението на климатичния преход и зелената трансформация **е днес**.

Не само заради тревожните данни от въведението на този доклад, които показват, че време за отлагане няма.

Не само заради добрите примери от проучените пет държави, които показват колко напред са стигнали нашите партньори от Европейския съюз.

Не само заради предложените мерки, които могат да бъдат лесно приложени у нас и да ни помогнат да живеем в една по-здрава среда със съхранена природа, развита иновативна икономика и нови зелени работни места.

Но заради действията на всички климатични герой, успели да убедят с всеотдайните си действия мнозинството от българските граждани.

За да бъде извършена качествена промяна са необходими поглед и решителност, надхвърлящи времеви, тематични и политически рамки и ограничения.

Необходимо е осъзнаване на значението на дългосрочното и системно планиране **тук и сега**.

Необходимо е осъзнаване на климата като основно предизвикателство за България **тук и сега**.

Необходимо е осъзнаване на зелената трансформация като основен шанс за развитие **тук и сега**.

289 Европейска комисия, Future of Europe 2021, 2022, [онлайн], [Прегледан на 25.02.2022], Достъпен на: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2554

Необходимо е осъзнаване на спешната нужда от въвеждане на хоризонтален подход, в който климатът е част от всички политики и ведомства тук и сега.

Докладът с анализираните примери и направените препоръки се опитва да помогне да се направят първите крачки по този изключително важен път.

Път, който България повече не може да си позволи да заобикаля.

Екипът на MOVE.BG

Докладът е проект в рамките на програма “Градска джунгла” на MOVE.BG

© 2022, MOVE.BG

www.move.bg